

ПОЛИТИКИН

Немачка 5.00 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Шведска 25.00 SEK, Аустрија 40.00 ATS, Словенија 150 SLT, Македонија 70 ДЕН.

ЗАБАВАНИК

5. I 1996 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LVIII • ЦЕНА 5 ДИНАРА • БРОЈ 2291

Фирма

Веровали или не!

**ИМПЕРАТОР
ЈУСТИНИЈАН I
ВЕЛИКИ**
(482-565)

ВИЗАНТИЈСКИ ЦАР,
ИЗДАО ЈЕ ЗАКОН О
ЗАБРАНИ ОНИХ ПСОВ-
КИ У КОЈИМА СЕ СПО-
МИЊУ КОСА И ГЛАВА
ЈЕР ЈЕ СМАТРАО ДА
ОНЕ ИЗАЗИВАЈУ ЗЕМ-
ЛЈОТРЕСЕ И БУРЕ.

ВАТРЕНИ КОРАЛ

ИЗ ЦРВЕНОГ МОРА ПРИ-
ПАДА ГРУПИ ЖАРНИХ.
СВАКИ ДОДИР ОВОГ
ЛЕПОТАНА ИЗАЗИВА
БОЛ, ПЛИКОВЕ, ТЕШКЕ
ОПЕКОТИНЕ И ТРАЈНЕ
ОЖИЛОКЕ.

КАБИНЕ ВАГОНА

ПРВЕ ЖЕЛЕЗНИЧКЕ
ЛИНИЈЕ ИЗМЕЂУ ПА-
РИЗА И ОРЛЕАНА (1843)
НА КРАЈЊИМ СТАНИ-
ЦАМА СУ ПОДИЗАНЕ
ЗАЈЕДНО СА ПУТНИ-
ЦИМА И ПРЕБАКИВА-
НЕ НА ТРАП КОИЈА
ЈЕР СЕ ПУТОВАЊЕ
НАСТАВЉАЛО ДРУ-
МОМ.

МЕТАЛНИ НОВАЦ

КОЈИ СЕ НЕ-
КАД КОРИСТИО
НА МАТИНИКУ,
БИО ЈЕ У СРЕ-
ДИНИ ИЗБУ-
ШЕН У ОБЛИКУ
СРЦА, А СВАКО
ТО ИСЕЧЕНО
СРДАШКЕ СЛУ-
ЖИЛО ЈЕ КАО
МАЊА НОВАЦ-
НА ЈЕДИНИ-
ЦА.

КАХИР БИЛАХ

ДВА ПУТА ЈЕ БИО
КАЛИФ БАГДАДА.
КАД ЈЕ 934. ЗА-
ЧЕН ДРУГИ ПУТ
С ПРЕСТОЛА, ЗА-
ТВОРЕН ЈЕ И ОС-
ЛЕПЉЕН. ЊЕГОВ
СЕСТРИЈА, КОЈИ ЈЕ
НАСЛЕДИО ПРЕС-
ТО, ГА ЈЕ ОСЛОБО-
ДИО, АЛИ ЈЕ БИ-
ЛАХ ПОСЛЕДЊИХ
ШЕСНАЕСТ ГОДИ-
НА ЖИВОТА ПРО-
ВЕО НА УЛИКАМА
КАО ПРОСЈАК.

**КАПЕТАН
Рубен
Расел**

ИЗ ЕДИНБУРГА У
ОХАЈУ (САД),
ДА ВИ ДОБИО
БЛАГОСЛОВ ЗА
РУКУ ВОЈЕНЕ
АНЕ, МОРАО ЈЕ
НА ЗАХТЕВ ЊЕ-
НОГ ОЦА ДА
ПРОВЕДЕ С ЊИМ
54 МЕСЕЦА У
ЛОВУ НА КИТО-
ВЕ И ЧЕКА ЈОШ
ПУНЕ 3 ГОДИНЕ.
ОТАК ЈЕ НА ТАЈ
НАЧИН ЖЕЛЕО
ДА ПРОВЕРИ
КАРАКТЕР
БУДУЋЕГ
ЗЕТА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● ● ● за седамдесет годи-
на живота људско срце ис-
пумпа 250 милиона литара
крви шаљући је у све делове
тела.

● ● ● дрво балса толико је
лако да једна особа може
сама да подигне његово
стабло.

● ● ● упркос својој дужини,
врат жирафе има исти број
костију као и врат човека.

● ● ● све планете Сунчевог
система, осим Венере, обр-
ћу се око своје осе у смеру
супротном кретању казаљке
на сату.

● ● ● „анатомска јукстапо-
зиција два мишића orbicu-
laris oris у стању контракције”
значи – пољубац.

● ● ● просечан аутомобил
избацује хиљаду килограма
штетних гасова годишње.

● ● ● испод аутопута М5 у
близини енглеског града Ек-
сетера постоји подвожњак
намењен јазавцима. Само,
знају ли јазавци да им је ту-
да прелаз безбеднији?

● ● ● на сто педесет ост-
рва Бермудског архипелага
нема ни површинских вода,
ни извора, ни сисара, гмиза-
ваца и опасних инсеката.

● ● ● код дрвета банијан у
Индији корење расте из гра-
на на доле и подупиरे их по-
пут стубова.

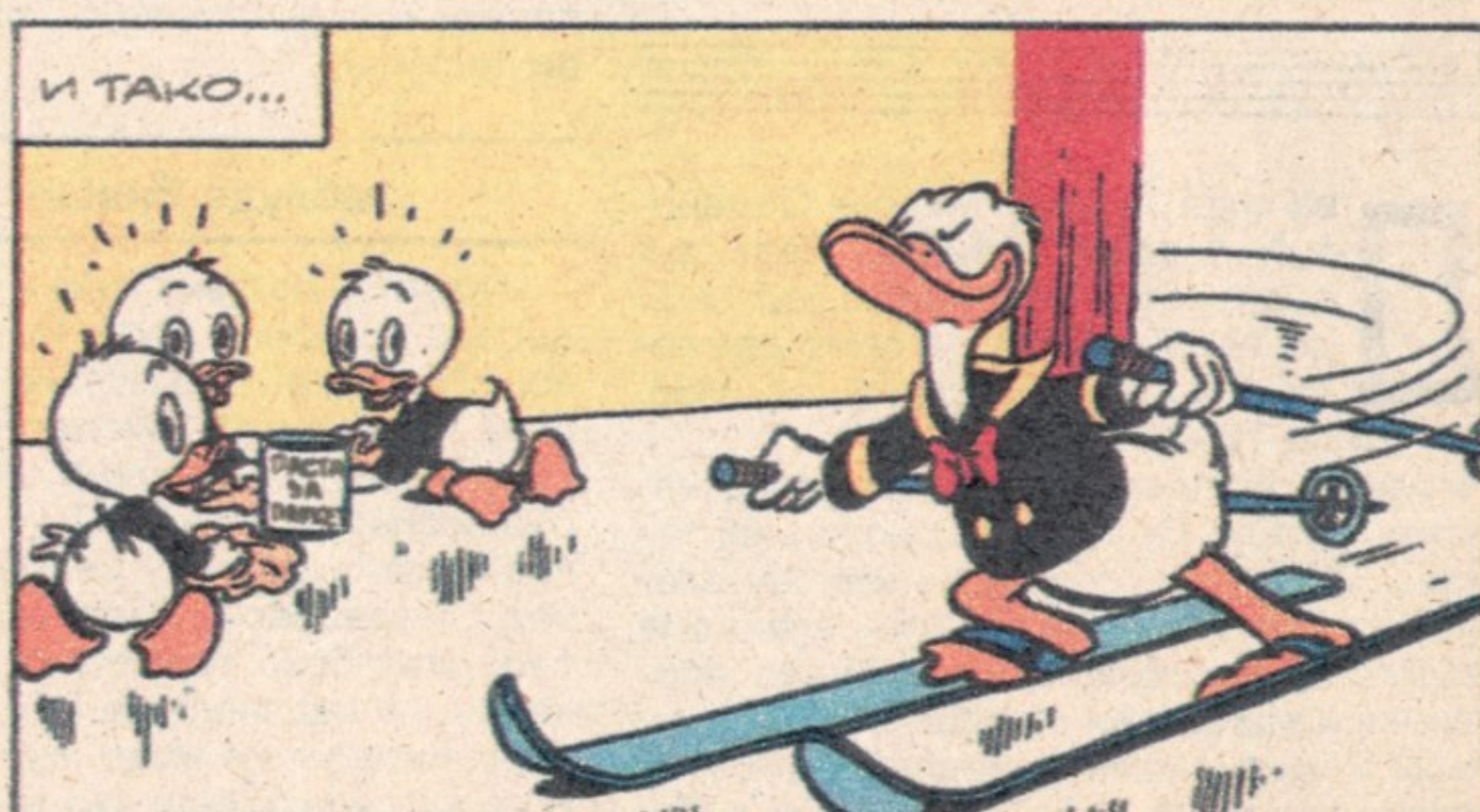
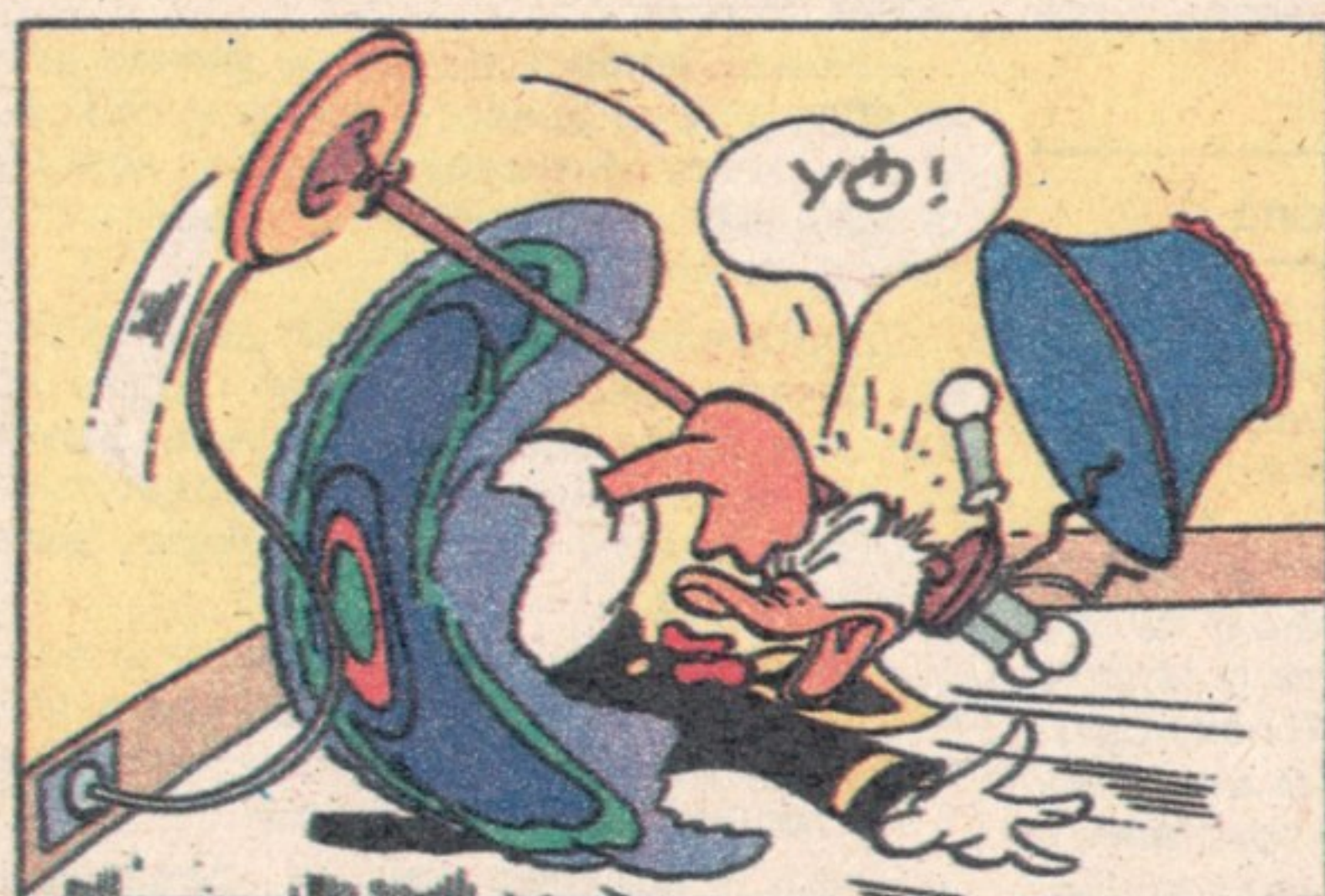
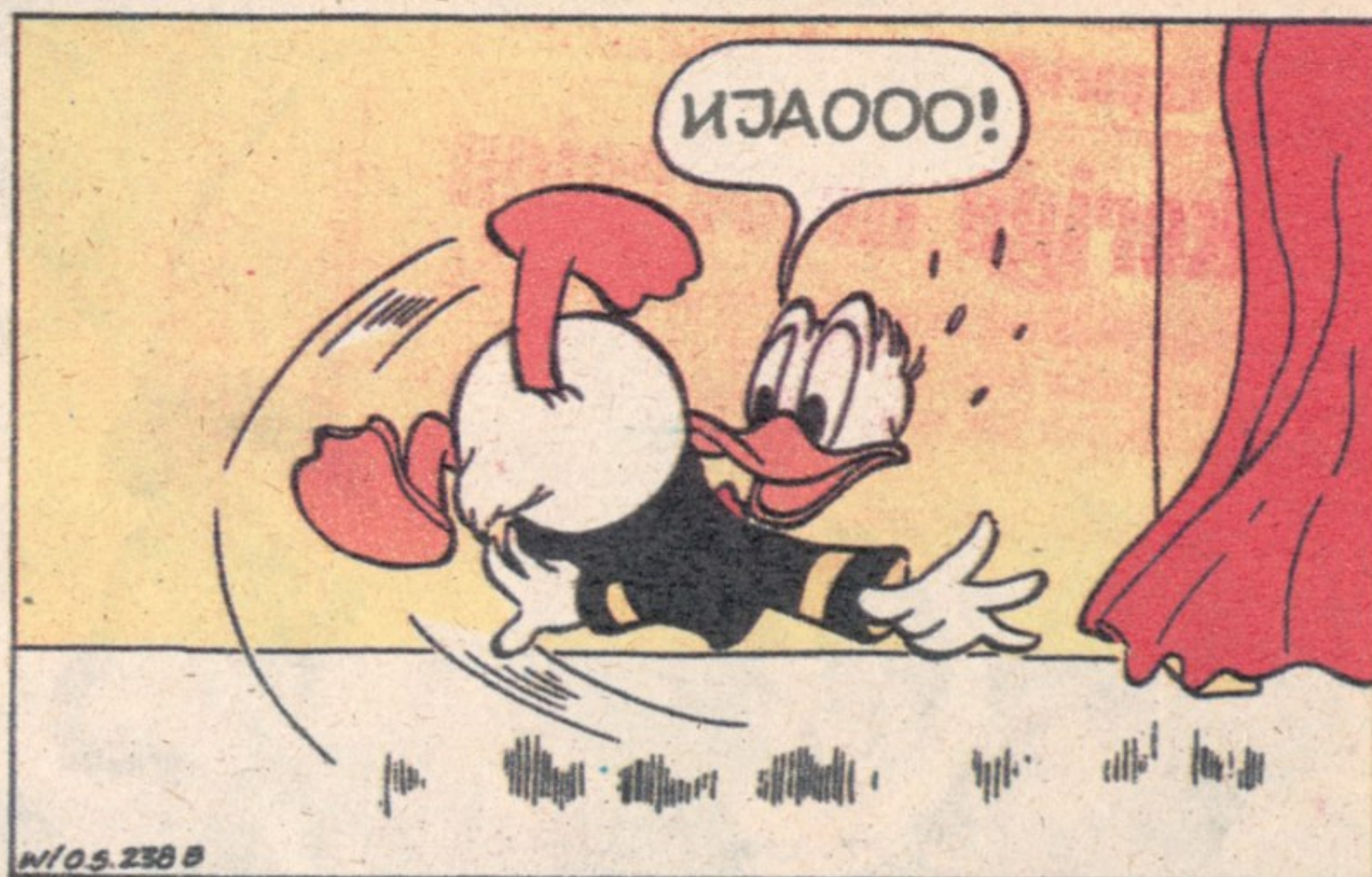
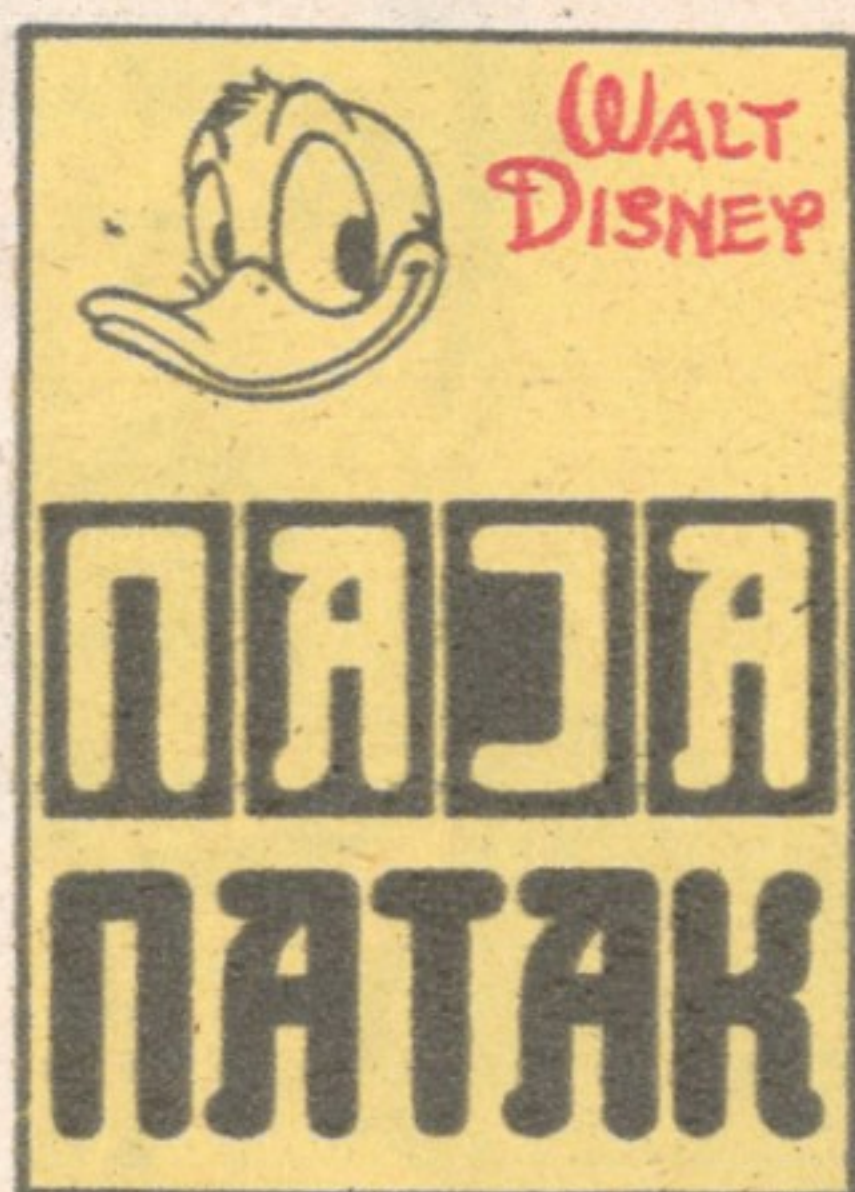
● ● ● људи користе само
око четири одсто биљака
које расту на Земљи.

● ● ● морске анемоне, ко-
је личе на биљке, у ствари
су животиње.

Илустровао Зоран Петковић Петко

Позната Ђакова буна која је угушена за само десетак дана добро је олакшала државну касу. Трошак је изнео више од педесет пет хиљада гроша

Два пута је кнез Милош Обреновић владао Србијом. Први пут двадесет четири године (од 1815. до 1839) и други пут само две године, тачније до смрти (од 1858. до 1860).

Имао је врлина, али и мана. Иако неписмен, добро се сналазио у спољној политици. Међутим, описујући његову владавину, историчари се слажу – владао је деспотски. Безобзирно је уклањао противнике и користећи се старешинским кулуком и искључивим правом на трговину стоком постао је најбогатији човек у Србији.

Кад кнез Милош одреши кесу

КОЛ'КО

А кад народ притисне мука, што од њега што од његових кнезова, ето буне. Избијале су често и у разним областима. Мање, веће, једнодневне, вишедневне...

Народу је нарочито био дозлогрдио кнез Смедеревске нахије Петар Вулићевић. Не зна се шта се теже подносило: порези које је наметнуо или његови сурови поступци.

Заблуде бившег попа

И тако се подиже кука и мотика у Смедеревској нахији. Буна је почела спонтано, али се на чело ставио бивши поп из села Кусатка код Смедеревске Паланке. Звао се Милоје Поповић, али је у околини био познат по надимку Ђак. Званично, најпре је запраштало у селу Азањи, такође код Смедеревске Паланке, али је Милоје свој штаб брзо преместио у Тополу рачунајући на околност да је у том месту покојни Карађорђе имао много присталица. Није погрешно, баш као ни у претпоставци да ће устаници истрајати у својим за-

хтевима. А захтеви упућени кнезу Милошу били су јасни: да се смање порези и кулук, укине такса за превоз скелама, уведе слободна трговина...

Буна је добила назив Ђакова, али оно што је Милоје Поповић превидео било је скромно наоружање устаника, готово све самих сељака.

– Чиниш волико, добро си учинио што си абер о бунту донео! – захвалио се коџа Милош кнезу Милисаву из Лапова који му је први јавио о побуни. – Та ти вреди 200 гроша, добићеш одмах!

Српски владар није слутио да је то само почетак његовог највећег трошка за најмање посла који му је учињен. Затим су као награда куриру који је однео писмо Томи Вучићу Перишићу у Грузију дата још 24 гроша.

„Љубезни Вучићу...” почињало је писмо. Затим је следило наређење да окупи војску и угуши Ђакову буну. Послато му је 1.000 гроша да раздели војсци.

Вучић је поделио новац и обећао додатну своту кад се побуњеници похватају.

КОШТА ЈЕДНА БУНА?

Одржао је реч, али се не зна колики је износ.

Трошак је био још далеко од краја. Гомилу новца затим су добили касаци из Грузе за исхрану војске која је пошла из тог села. У помоћ Вучићу кренуло је, са наоружаним људством, из разних правца Србије још неколико кнезова. Сваком је кнез Милош послао прилично новца за храну, џебану и чашћавање војника.

Наплатио је и поп Панта

Бакова buna која је избила у јануару 1825. није дуго трајала, угушена је за десетак дана!

О државну касу „огребао“ се и слуга господара Јеврема који је 23. јануара донео вест кнезу Милошу да је Милоје Бак разбијен. Кнез му је дарежљиво пружио 20 гроша.

Није прошло ни два дана, а ето неког Степе из Мокрог Луга са абером кнезу Милошу да је Милоје Бак ухваћен.

— Е, тако ти крсне славе, зарадио си 200

гроша! На, узми и нек' ти је алатом! — радосно је узвикнуо кнез.

Од среће је поскочио када му је 26. јануара, Инча налбантин, поткивач коња, донео у торби главу Милоја Бака. Овога пута кнез се мало отиснуо и Инче је добио „само“ 100 гроша!

Трошковник око Бакове буне још није био готов. Тек су следили рачуни. Посебне новчане награде добили су кнезови који су учествовали у гушењу буне: кнез Средоје из Ужичке нахије, кнез Вићентијевић из Кораћице са Космаја, који је и ухватио Милоја Бака, кнез Милутин из Гараша, кнез Јова Добрача... Па се јавише и „кнежевићи“, па Тома Вучић Перишић који је чак неколико пута дебело завукао руку у државну касу, наравно са кнежевим благословом.

Није рђаво прошао ни Јанко бозација: за освежавање војске добио је 65 гроша. Вучићу је за неколико кубура исплаћено 100 гроша. Записано је да је поткивање 19 коњских ногу стајало 11 гроша. Извесном Марку Несторовићу из Кусатка који је оп-

љачкан припало је 100 гроша. Сељаку из Мокрог Луга, у чију је кућу Милоје Бак упао а војници му, не знајући то, запалили кућу, дато је на име обештећења 200 гроша. Господар Јеврем добио је коња вредног 800 гроша. И поп Панта који се налазио уз војску, да се нађе, злу не требало, службу божију да очита, наплатио је 50 гроша.

Најзад, није право ни да кнез Милош остане кратких рукава. Ред је био да и он наплати што је као врховни господар обихваћу војску. Е, то је вредело 4.848 гроша. Толико је процењен трошак.

На крају, рачун гушења Бакове буне изнео је укупно 56.243 гроша! А честито се није ни пуцало, мада су савременици и сведоци буне уочили њен значај па су то време у историји Србије назвали — Баковим временом.

Најгоре је прошао хећим (лекар) Вучићеве војске: зарадио је само девет гроша. Напросто, за њега није било посла јер у том окршају и није било много рањених!

Миленко Тодоровић

Илустровао Брана Јовановић

Двадесет другог децембра 1963. године око десет сати увече на луксузном грчком пароброду „Лаконији“, који је крстарио у близини Мадеире, избио је пожар. Посада и путници морали су да потраже спас у мору. Температура ваздуха износила је преко 15 степени, а воде око 14. Иако су се бродови који су чули позив у помоћ нашли на месту несреће већ кроз два или три сата, до њиховог доласка већ су била умрла 124 бродоломника – од тога 113 од хипотермије, снижене телесне температуре, док се девет утопило. А хипотермија може да наступи чак и када се телесна температура снизи за само 3,5 степена.

Почиње дрхтавица

Температура ногу и руку може да од нормалних 37 Целзијусових опадне чак и за 20 степени па да то не доведе

до трајних оштећења. Али, ако се температура читавог тела – општа телесна температура – снизи за свега неколико степени, може да наступи смрт. При томе никакву улогу не игра то да ли се човек налази у води, шуми, у кући без грејања, напољу или седи у хладном аутомобилу. Човек може да опстане без хране и три седмице, без воде око три дана, а може се сматрати да је имао срећу ако после три часа без топлоте буде још у животу.

Хипотермија прети човеку чак и на релативно благим температурама – рецимо између нуле и 10 степени. Уосталом, у највише случајева несреће се и догађају баш у том распону. Ако при таквим температурама особа мокра

**ЗИМА,
ЗИМА
– опасно је**

ЧИЗМА

до голе коже буде изложена ветру, исход може да буде погубан, чак и смртоносан јер вода проводи топлоту тридесет два пута брже од мирног, непокретног ваздуха.

Од тренутка кад тело почне брже да губи топлоту но што је ствара настаје опасност од хипотермије. Када је телесна температура за 1,5 степен нижа од нормалне, тело почиње аутоматски да дрхти не би ли произвело топлоту. Али, приликом дрхтања енергија се и троши – и то колико и при тестерисању дрва – и губљење топлоте се наставља. Уколико телесна температура више опада утолико мозак слабије ради. Тако се може догодити да човек, на пример, има у свом ранцу врећу за спавање и нешто хране, али да му ни на памет не падне да то употреби.

Заборави се и крштено име

При телесној температури од 35 степени покретљивост прстију већ се толико смањи

Без хране се, понекад, може издржати три седмице, без воде и три дана. Али, човек се може сматрати срећним ако после три часа без топлоте буде још у животу

да човек више не може да отвори џепни ножић или кресне шибицу. Кад температура падне на 34,5 подрхтавање престаје, али тада тело почиње да се, с времена на време, неконтролисано и снажно тресе. Организам не само што губи угљендиоксид и млечну киселину, већ се и вредности шећера у крви и адреналина поремете. Овакав „енергетски удар“ снажно уздрма тело. То је последњи очајнички покушај организма да произведе топлоту при чему се, међутим, утроши огромна количина енергије.

Ако човека у таквом стању запитате за његово име или број телефона, он највероватније то неће моћи да изговори јер његов мозак више није способан да мисли. Не пред-

чица, у крупним капима, чак и млазевима. Требало је сачекати осамдесете године да би се појавили спрејеви с распршивачем, гел, а потом и пене за учвршћивање фризура.

Основни састав свих ових учвршћивача косе су синтетичке или смоле биљног порекла, растворене најчешће у отопини на алкохолној бази. Кад се распрше или нанесу на косу, ове материје делују на власи тако да постану чврсте (што ће фризури обезбедити дужи век), док алкохол једноставно испари. Мука са лаком и геловима је у томе што они с једне стране треба да учврсте косу да буде отпорна на кишу или потезе чешља, али и да се истовремено лако скидају при прању косе. Како решити ову супротност?

Произвођачи нас убеђују да лакирана коса задржава своју мекоћу и еластичност, али сви знамо да то није тачно. Дугом употребом лака, ге-

ОВО НЕ ПИШЕ

У ЕНЦИКЛОПЕДИЈИ

КАКО „РАДЕ“ ЛАКОВИ, ГЕЛОВИ, ПЕНЕ...

Шта су радиле даме пре но што су откривени разни учвршћивачи за фризура? Мучиле су се, али и сналазиле на разне начине: „лепиле“ коврџице зашећереном водицом, мазале их кремом... Први пут лак се појавио на тржишту шездесетих година, произвео га је париски „Ореал“, а прскао се из пластичне бочице у којој је била увучена цев-

Прво је била шећерна водица, па помада за косу, па лак с пумпицом који је служио као спас за фризуру све док пре десетак година нису стигли спрејеви с распршивачем, гелови и разне пене за дугу, кратку, фарбану косу...

ПОЛИТИКИ

6

ЗАБАВНИК

ГЛАВУ НЕ ЧУВА

чине енергије коју је човек поседовао на почетку несреће. Ко је доживео авионску или аутомобилску незгоду, а пре тога је био одморан и у топлој, моћи ће чак и да преживи јачу хладноћу захваљујући резервама телесне енергије, разуме се ако је буде штедео и своје мишиће покретао што је мање могуће.

Нема одеће која би у свим приликама пружала на хладноћи потребну заштиту. Паперје добро штити од ветра, али није погодно за влагу. Провидна пластика која штити од кише ништа не вреди на хладноћи. Вуна има ту изузетну особину да се изнутра суши и да греје тело чак и на влази. Џинс не треба носити на хладноћи. Ланено платно обично је ткано ретко и не само што пропушта воду већ и ваздух, тако да ветар просто извлачи топлоту из тела. Памук упија воду као сунђер и брзо се потпуно накваси.

Смртоносна маховина

Ако човек изложен хладноћи није одговарајуће одевен, мора да буде довитљив. Понеки су се спасли на тај начин што су своју одећу напунили

сувом травом, маховином, опалим сувим лишћем, све је то добра изолација. Папир, нарочито новински, такође може одлично да послужи.

Главу треба обавезно заштити јер је она најважнија, одлучујући део топлотног система. Без капе на глави тело може да губи половину топлоте коју произведе. Једно старо правило искусних алпиниста гласи: „Ако су ти хладне ноге, стави капу“.

Дугачак је списак савета за борбу против хладноће. Навешћемо само један који и у нашим приликама и те како може да буде од користи. Ако некоме откаже аутомобил или камион на пустом путу или у незгодно време, возач и путници не треба да напуштају возило, нарочито ако су у непознатом крају и не знају где да потраже најближу помоћ. Чак и када је резервоар празан и грејање не ради, у колима се увек може наћи нешто за заштиту од хладноће. Аутомобил има, на пример, тапацирунг који се може откинути па исећи, па употребити за покривање, као лежиште, јастук или заштита за главу. Злу не требало...

Н. В.

узму ли се одмах потребне мере, смрт може да наступи сат и по пошто је почело дрхтање.

Којом се брзином хипотермија развија зависи од коли-

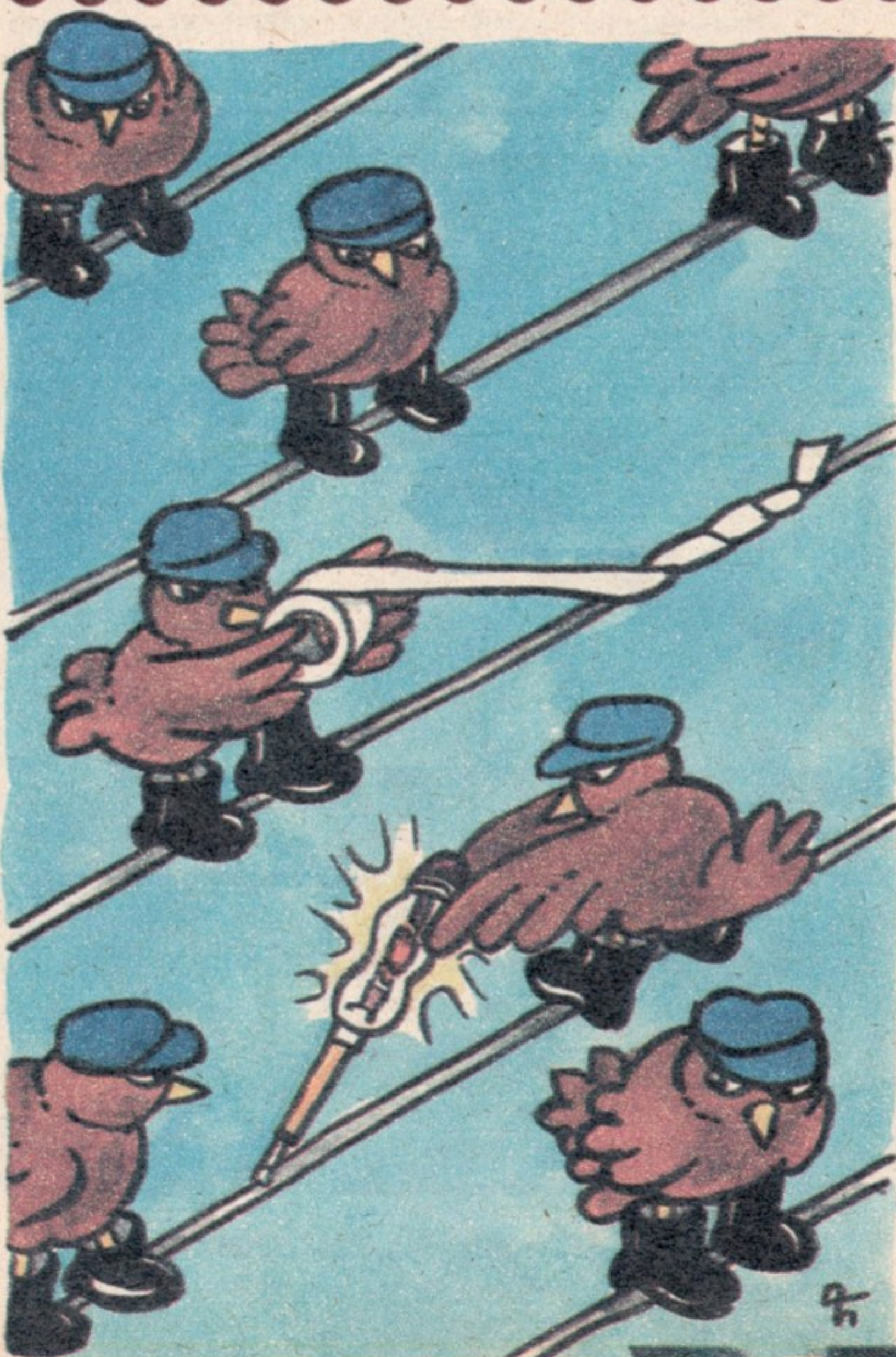
ла или пене долази до правог „гушења“ косе. Она постаје сува и крта. И зато они који свакодневно употребљавају учвршћиваче морају да одаберу одличан шампон, прави „скидач шминке“ или балзам који је у стању да потпуно, до краја, уклони трагове смоле. Уз темељно испирање, па још једном...

Лакови, гелови и пене ретко изазивају алергију, али зато фризери могу да добију неко плућно обољење. Честице распршеног лака толико су ситне, атомизирани, да успевају да се увуку у дубину дисајних путева.

На тржишту данас има безброј произвођача: гелови и спрејеви с атомизером, као и пене, потпуно су потиснули традиционални лак. Последња новост: осим разних заштитних средстава која се додају у квалитетне учвршћиваче, недавно су се појавили и филтери против ултраљубичастих зрака!

В. М.

Илустровао Бобан Савић

ПТИЦЕ НЕ УМИРУ НА БАНДЕРИ

Како то да човек, ако голум руком додирне голу жицу на бандери, по правилу страда, а птице голим ногама хладно слећу на ове жице и — ништа. То је зато што струја тече испод њихових ногу а не пролази кроз њих. Да би до тога дошло, мора се створити разлика у потенцијалима, напон, као што је случај између жице и земље на којој човек стоји и онда одигра кобну улогу проводника и готов је. Међутим, деси ли се да птица дотакне две жице истовремено, затвориће се струјно коло: електрична струја прелази из једне у другу жицу и струјни удар убија птицу. Најугроженије су роде и птице грабљивице због свог крупног раста. Илустровао Растко Ђирић

ПОЛИТИЧКИ ЗАБАВНИК 7

ЖДЕРАВАЦ ИЗ ПОДЗЕМЉА

Микроорганизми који живе неколико километара дубоко у утроби Земље хране се метаном и успешно прерађују сумпорну киселину

Termotoga subteranea зове се новооткривени становник наше планете. Живи дубоко у земљи где се храни разним смолама и успешно прерађује сумпорну киселину.

У познатој француској области Шампањ снажна бушилица стигла је до километар и по дубине испод винограда и ту наишла на велико нафтно поље, а у нафти је откривена термотога.

Без ваздуха и светла

Научници тврде да је готово немогуће замислити непријатнији животни простор од онога у коме пребива *Termotoga subteranea* – без ваздуха, светлости, уз присуство разних отровних гасова. Температура у језеру нафте је тек нешто нижа од тачке кључања. Одозго се осећа притисак земље који се процењује на 160 атмосфера.

У врућој нафти коју су извадили фран-

цузи постоји, међутим, живот. Испод микроскопа су откривене примитивне ћелије. Оне, како се претпоставља, сасвим личе на микроорганизме који су живели на Земљи пре неколико милиона година.

Откриће из Француске снажно је оживело нека ранија размишљања микробиолога да су површина Земље и мора само мањи део насељеног света, односно, да у унутрашњости наше планете постоји скривена биосфера.

Један такав свет открили су британски микробиолози на просторима испод океана и мора. Где год су обављена бушења – испод Средоземног мора, у Пацифику или на ушћу Амазона – откривени су микроби.

– Када би се изнели на површину сви микроби и бактерије које живе испод мора, добили бисмо најмање десет процената укупне биомасе на површини планете – процењује Бери Крејг са Универзитета у Бристолу. – Милиони бактерија и других микроорганизама густо насељавају просторе 1500 метара испод површине мора и 600 метара у дубини морског дна. Открили смо тек горњу површину, а живот мора да се пробио још много дубље – каже Крејг.

Амерички истраживачи бушили су три километра дубоко у савезној држави Вирџинији. И тамо су извађени комади камена и земље насељени са неколико стотина разних врста микроба. Некада давно Вирџинија је била прекривена морем што је, кроз милионе година слагања разних талоба, створило идеалне услове за живот микроорганизама.

Научници већ имају и сасвим уверљиву теорију о начину живота ових микроба из

дубоког подземља. Процењује се да ови микроорганизми могу успешно да прерађују сумпорну киселину – у вулканским кратерима – да се у овом процесу ствара енергија коју ћелије на површини добијају кроз сунчеве зраке. Осим тога, ове бактерије могу да користе и метан и прерађују га у земни гас.

Пут до злата

Ове особине подземних бактерија изазвале су велико занимање стручњака који покушавају да искористе њихове особине. Тако се предвиђа да би неки производи микроба у преради сумпорне киселине могли бити искоришћени као основа за производњу нових антибиотика.

Још је занимљивији покушај једне холандске фирме да ове микробе насели у димњацима термоелектрана. Према очекивањима научника, колоније микроба могле би значајно да „омекшају“ дим који излази из димњака.

Оно, међутим, што намеравају власници једног рудника у Аустрији готово да се граничи са научном фантастиком. Рудник је на великој дубини где владају несносне врућине тако да је вађење племенитих метала немогуће. Сада се размишља да се рудник насели бактеријама које, иначе, обожавају високу температуру, а и спремне су „да раде“ на преради јаловине. Уништавајући је, бактерије би заправо постале идеални рудари иза којих би остали очишћени племенити метали, пре свега злато које би човек, једноставно, купио и изнео на светлост дана.

Ж. Р.

ЧОВЕК-АКВАРИЈУМ

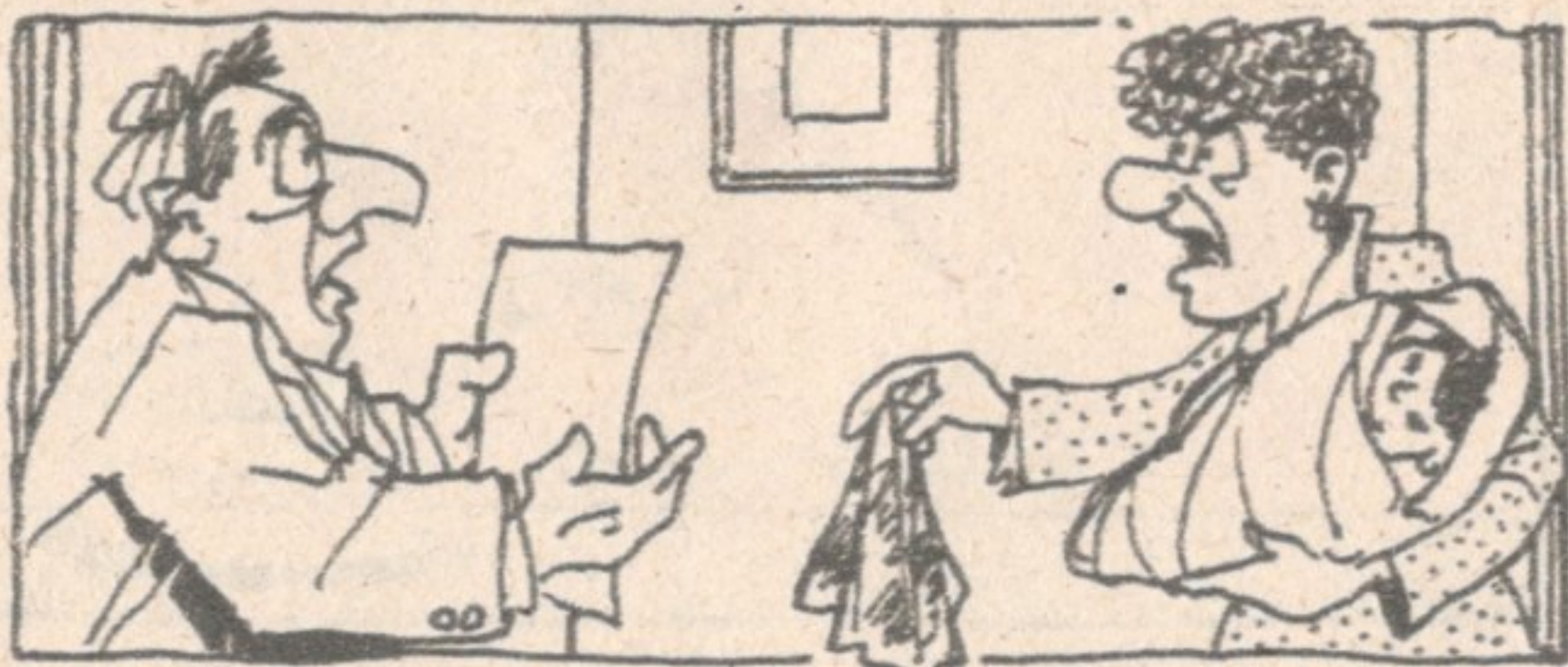
Почетком 19. века на многим вашарима и светковинама појављивао се човек по имену Жак де Фалез који је народ забављао тако што је наочиглед свих гутао живе мишеве, ракове, змије и друге мање животиње. Тврдио је да му је ово свакодневна храна, па је уз необичан месни оброк често узимао и цвеће. Хвалио се чак да у стомаку осећа како се ова чудна менажерија креће и гмиже.

Пошто би се најео, попио би чашу вина у коју је, како је тврдио, стављао неки нарочити састојак који животиње умири, то јест усмрти, како би потом могао да их свари.

Скоро читав век и по касније, педесетих година нашег столећа, у циркусима широм Европе публику је привлачила једна друга звезда позната као човек-акваријум. Био је то Мак Нортон који је тврдио да у року од три часа може да попије чак 220 литара воде. Онда би пред публиком почео да гута, једну по једну — и то живе — зелене, љигаве и краставе жабе. Кад би прогутао десетину, кренуо би по гледалишту да сакупи новац, а после тридесетак минута из уста је, у великом млазу, избацивао жабе, опет једну по једну. Све су биле живе и здраве и Нортон их је потом смештао у акваријум. Понекад, уместо жаба, Нортон је гутао златне рибице.

Да ли се радило о трику или о неком медицинском чуду, нико никада није устано-вио. Додуше, један швајцар-

ски хирург упорно је покушавао да проникне у Нортонову тајну, али му то није пошло за руком.

МАМЕ НИСУ ЗА!

Велику еколошку опасност по свој град, па и земљу, градоначелник Даблина и члан Странке зелених Џон Гормли види у пеленама за једнократну употребу. Кад човек завири у његову рачуницу, види да је у праву. Сваке године у Ирској се рађа 50.000 беба које за 365 дана у години испрљају 140 милиона пелена због којих мора да страда 100.000 стабала. Искоришћене пелене створе 16.000 тона ђубрета које, између осталог, садржи 1.000 тона пластике. Када би се пелене наслагале

једна на другу, добила би се планина висока 3.700 метара, а ако би се поређале једна поред друге, обмотале би земљу један и по пут. Око екватора, наравно. Шта је још страшно са тим пеленама? То што је, да би се распале, потребно да прође најмање 500 година! Ужасно, закључио је Гормли и предложио више него једноставно решење: треба користити памучне пелене. Једноставно јесте, али не и згодно, процењују младе мајке. Што да се муче перући, сушећи и пеглајући их, кад не морају. А што се тиче оних силних шума, па оне ионако нису ишле у њих. Немају времена.

ПОДМЛАДАК МЕНСЕ

Трогодишња Ријанон. Линингтон-Пејн из места Шропшајр у западној Енглеској постала је најмлађи британски члан Менсе, међународне организације која окупља људе изузетне интелигенције. Ријанон је на тесту освојила најве-

ћи могући број поена, што није чудно с обзиром да јој је коефицијент интелигенције 155. Девојчица чита као да је двоструко старија и изразито се издваја између својих, две године старијих, другара. У групу са петогодишњацима сврстана је на сопствену жељу јер „нема о чему да разговара“ са својим вршњацима.

ПОЗДРАВ НОВИМ БЕБАМА

Швајцарски грађин Деникон свако новорођенче поздравља са радошћу и на прави краљевски начин. Чим се сазна да је место добило новог становника, на једну од три катарке испред зграде општине диже се заставица која

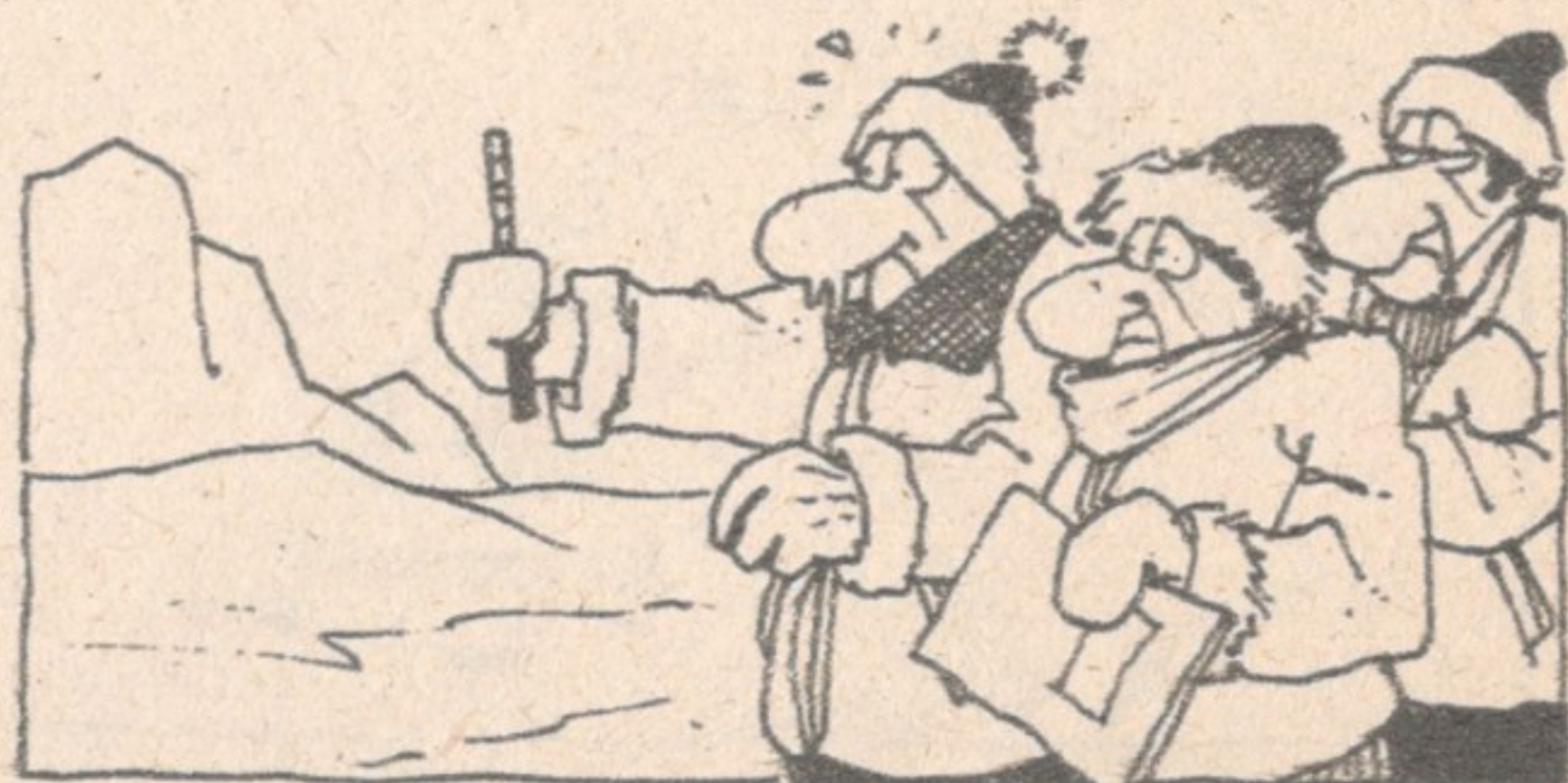
се потом вије три пуна дана. Застава на десној катарци значи да је на свет дошао дечак. Застава на средњој диже се у част новорођене девојчице, а ако је срећна мајка добила истовремено више од једног детета, залеппраће се заставица на левој катарци. Сама заставица увек је иста: слика роде која у кљуну носи бебу у пеленама.

КАДА СЕ ОХЛАДИО АНТАРКТИК?

Група научника са Универзитета у Единбургу и Амстердаму, као и Британског института за изучавање Антарктика из Кембриџа, објавила је у новом броју часописа „Нејчер“ да је лед који прекрива Антарктик настао, приближно, пре 8,1 милиона година.

Истраживач Дејвид Сагден и његови сарадници открили

су лед назначене старости под танком кором наслага глацијалног порекла у источној зони „Белог континента“. Ова наслага била је прекривена другом састављеном од вулканског пепела. Проучавајући мноштво изотопа аргона из овог пепела помоћу радио-метричке технике, научници су могли да утврде да је лед стар 8,1 милион година. Овај проналазак указује да су се поларни услови од тада задржали у том делу света и могу да пруже нове значајне податке о клими.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ШТА ЛИ ТО ТАКО ЛЕ-
ПО МИРИШЕ?

ДАО БИХ ГЛАВУ ДА ЈЕ ХЕЛГА
УМЕСИЛА НЕШТО
СЛАТКО!

ХОГАРЕ! ОБЕКАО ДА
НЕКЕШ ОДСЕКИ
НИ ПАРЧЕН-
ЦЕ ОД ТОРТЕ!

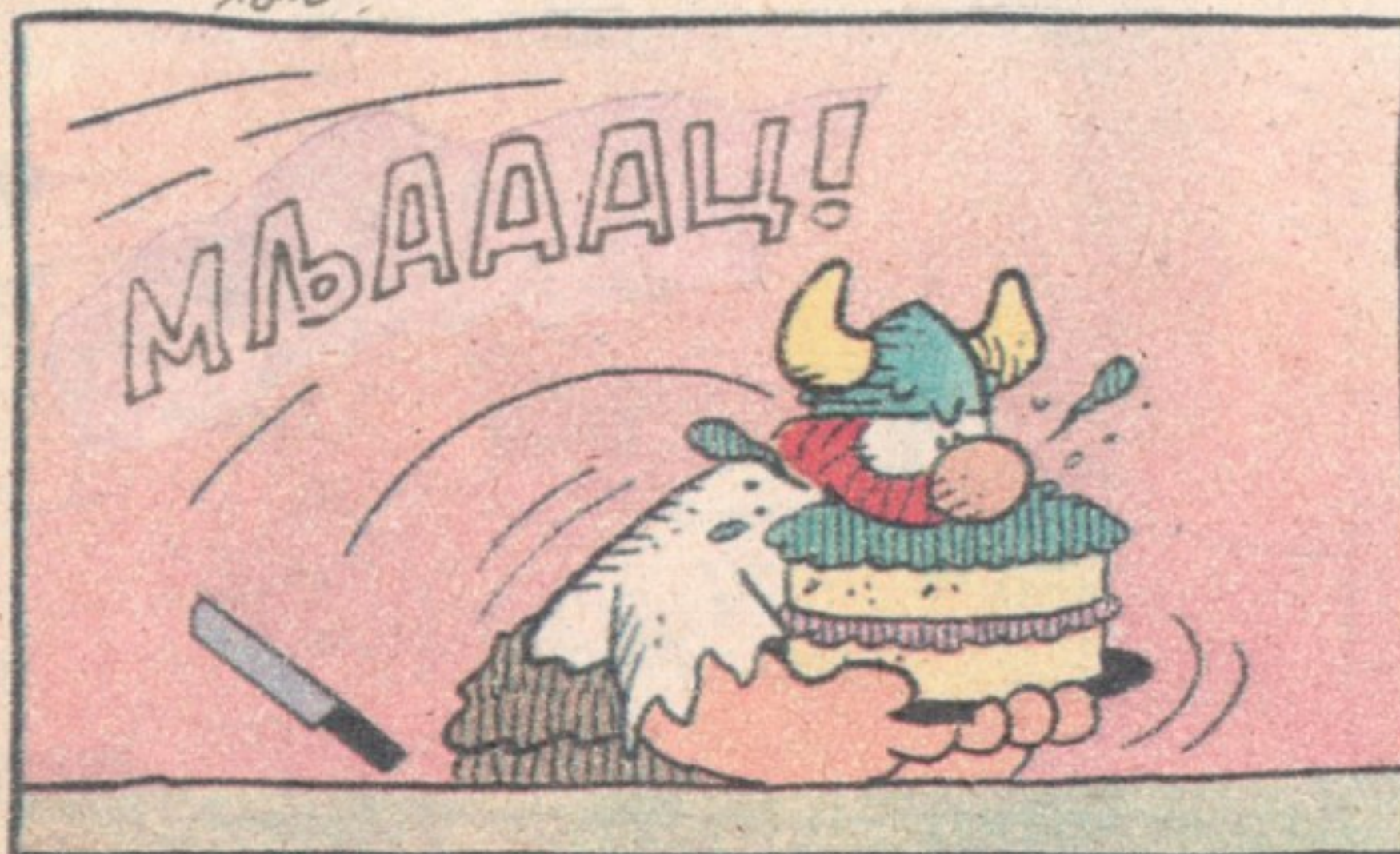
СЕЈА ИЛ'
НЕ
СЕЈА...

...ПИТАЊЕ ЈЕ САД...
ШТО НО РЕКЛИ
У ЗЕМЉИ
ВИКИНГА!

МЪАААЦ!

ШТА?! НИСАМ
СЕКАО...
ЧАСНА
РЕЧ!

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

ИЗМЕЂУ СРЦА И РАЗУМА

ЖИВОТИЊЕ

ПРЕД СУДОМ

Да срце и разум нису увек на истој „линији“, није баш неко нарочито откриће, а разлози за то су, најчешће, практичне природе. Узмимо, на пример, Британце: и врапци на грани знају да је њихова љубав према животињама толика да је, тако рећи, прешла у чисту страст. Зато и не чуди што многи од њих сматрају да се према животињама треба опходити исто као и према људима. Једна трећина Острвљана врло се противи убијању животиња, чак и онда када је то неопходно да би се обезбедила храна, и то је сасвим у реду. Међутим, ти исти поборници права на живот животиње признају да не могу да замисле своју исхрану без меса.

Па, како се то, онда, слаже? Никако, а то потврђују и резултати анкете коју је пре извесног времена спровео Галупов институт и која казује да је чак 79 одсто Британаца против убијања кокошака, да се 77 одсто залаже за забрану коридра и да се 21 одсто одлучно противи убијању пацова. Какав живот живе животиње у Британији, бар на речима, говори и податак да у поприличном броју има и оних кога мужу крива сматрају невиђеним насиљем.

Несмотрени гавран

Упоредо са резултатима поменутих анкета у британској штампи појавио се и читав низ написа о животињама. Један такав обавестио је јавност о случају трогодишње женке бултеријера по имену Луси која је „ухапшена“ због убиства мачке. Луси је оптужена за сурово убиство јер је своју жртву напала из заседе. То што је и мачка радила потпуно исту ствари, то јест вребала једну сироту птичицу, није за Луси била олакшавајућа околност. Није узето у обзир ни то што власница мачке није хтела да поднесе тужбу:

тво у коме је главни кривац такође био пас. Приликом редовног обиласка Тауера полицијски пас Чарли искористио је несмотреност свог именењака гаврана, иначе једног од укупно шест који чувају ову кулу, а о којима је „Забавник“ писао у броју 2200, и „лишио га живота“.

Овај злочин озбиљно је уздрмао јавност због легенде која каже да је привремено одсуство макар и једног јединог чувара Тауера врло лош знак јер најављује пад монархије. Према наредби коју је још 1662. године донео Чарлс II, на чувеној кули 24 часа стражу чува шест гавранова с

нација? – упитала се јавност. И зашто је сирота Луси због убиства једне, потпуно непознате, мачке морала да одлежи своје, а то није следовало и Чарлију који је урадио нешто много горе – убио законом заштићену птицу? У акцију је одмах кренуо Лусин адвокат тражећи да се његова клијенткиња сместа ослободи јер је постојање два аршина за једну те исту ствар неприхватљива. Притешњена овим доказом, полиција је урадила једино што је могла: ослободила је женку бултеријера.

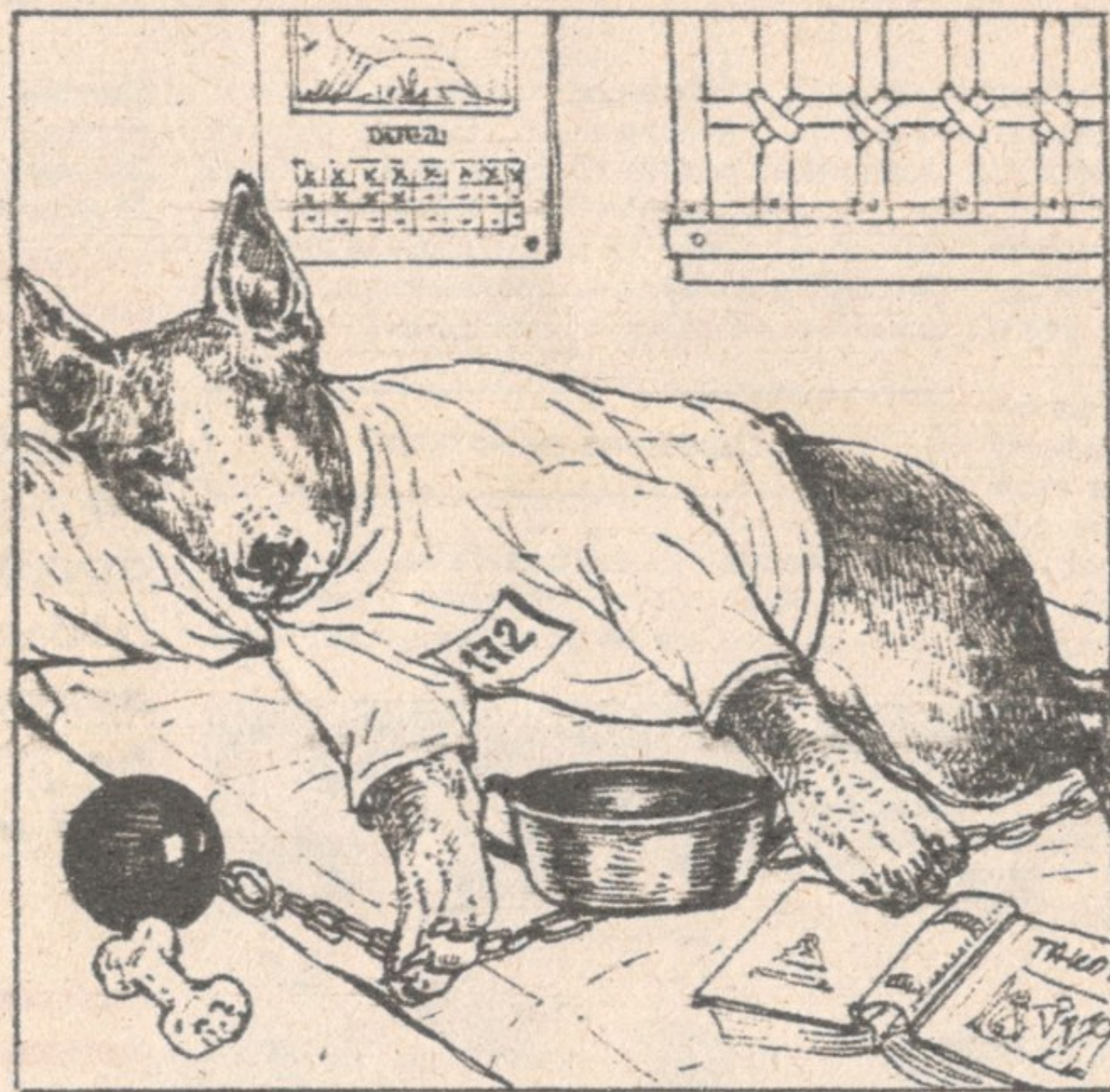
Дискриминација не долази у обзир!

Скоро истовремено са вешћу да се Луси нашла на слободи, у новинама је објављен оглас у коме је извесни Хју Крос понудио награду од 5.000 фунти онеме ко нађе његовог пса и „асистента“ Оскара. Овако високу награду Крос је образложио тиме што му изгубљени лабрадор помаже да хипнотише госте у локалитетима у којима изводи свој програм. Оскар и његов газда заједно живе и „раде“ већ шест година, а о Кросовим способностима речито говори и понуда власника бара у коме су наступали: он је налазачу обећао награду у облику бурета пива! Дакле, нема сумње да се лабрадор више него успешно бавио хипнозом.

На страницама посвећеним судским хроникама недавно је објављена и вест о извесном Најџелу Басу чије се дело састоји у киднаповању Вилијама, изузетног примерка персијског мачка. Да је поменути Бас љубитељ животиња, „злочин“ би му можда и био опроштен, али како је у питању чисто користољубље, то јест уцена, помиловања нема.

Отмицар је на суду изјавио да му отмица никада не би пала на памет да није, сасвим случајно, чуо како Вилијамова власница прича да је „кад су њене мачке у питању, спремна на све“. Одмах му је синило како би могао да заради, па је украо мачка и његовој газдарици поручио да ће га добити назад уколико плати 10.000 фунти. Погрешно је, међутим, схватио шта је мислила кад је рекла „све“, па се тако и догодило да се на договореном месту, уместо са њом, срео са полицијом. Одмах је ухапшен и оптужен за тешко кривично дело отмице. Басова тврдња да је киднапованог мачора мазио, пазео и хранио омиљеним бисквитима није му узета као олакшавајућа околност. Осуђена је на три месеца затвора и то строгог.

Ко зна колико би женка једног бултеријера чамила у затвору да сличан злочин није починио и пас по имену Чарли и при том остао на слободи

Луси је брзо стигла у затвор. Истина, из хуманих разлога дозвољено јој је да прима посету, додуше строго ограничене и плаћане. За сваки сат који је желела да проведе са њом, њена власница морала је да плати не баш занемарљиву сумицу од 100 фунти.

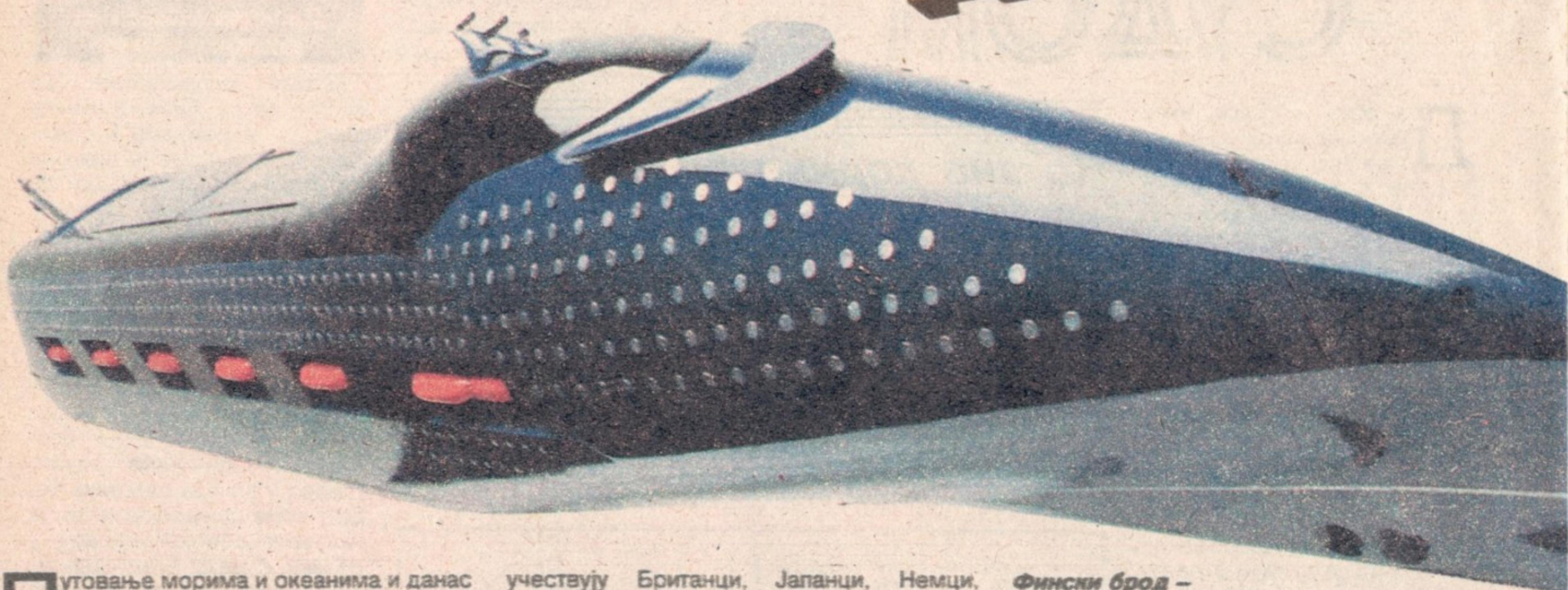
И ко зна докле би ова, „доказано“ крволочна, женка бултеријера чамила у затвору да се после неколико дана није догодило још једно убис-

тим што су још три, за сваки случај, у сталној приправности. Показало се да је ова мера опрезности сасвим на месту јер се, ето, стицајем несрећних околности, указала потреба за заменом. Јадни Чарли је замењен, али страх од пада монархије није откљоњен.

За разлику од Луси, Чарли не само што није доспео иза решетака, него није ни ухапшен! „Каква је то дискрими-

Пловидба на
МЛАЗНИ погон

СУПЕРБРОДОВИ ДОЛАЗЕ

Путовање морима и океанима и данас одише неким романтиком и авантуризмом, али су велики поморски превозници путника и терета одавно изгубили битку са бржим и економичнијим авионима. Сада су бродари решили да ово промене и авиопревозницима упуте најозбиљнији изазов.

Све гласније се најављује изградња супербродова који ће моћи да развијају брзину од 500 и више километара на час и чија ће удобност знатно превазићи оно што нуде данашњи авиони. Будућност на морима и океанима већ је почела, а у пројектовању и изградњи супербродова

учествују Британци, Јапанци, Немци, Французи, Американци... Већ је сасвим извесна изградња бродова који ће развијати брзину између 75 и 100 километара на час. То значи да ће раздаљину између Хамбурга и Њујорка прелазити за 55 часова, нешто дуже од два дана.

Шведска лепотица

Стратегија бродоградитеља је јасна: противника треба победити његовим оружјем тако да ће бродови сутрашњице

Фински брод –
делфин биће дугачак
300 метара и развијаће
75 километара на час.

Само је питање тренутка када ће се појавити бродови који ће бити озбиљна конкуренција авионском превозу, јер ће развијати брзину од 500 и више километара на час

Шведски катамаран „Stena HSS” (124 метра дугачак, 40 метара широк) чије четири турбине развијају 100 хиљада коњских снага.

бити „наоружани” авионском техником. Ово преузимање достигнућа и техничких решења иде толико далеко да се стручњаци већ питају у чему ће се, заправо, разликовати бродови и авиони будућности.

Ову трку отворила је шведска фирма „Стена лајн”, велико бродарско друштво за превоз робе и путника. Ове јесени Швеђани су представили свој катамаран – ферибот „Stena HSS”, највећи и најбржи ферибот на свету.

„Stena HSS” може да превезе 1500 путника и 375 аутомобила развијајући брзину од 75 километара на час (40 чворова).

Јапански „Хишо“, суперброд са ваздушним јастуцима, дугачак 100 метара, примаће до сто возила.

милиона немачких марака, а „Stena HSS“ данас превози путнике и аутомобиле између Енглеске и Ирске.

Јапански магнетни мотор

Вероватно највећи искорак у пројектовању и изградњи супербродова направили су Јапанци. Јапански научници и инжењери користе у пројектима два већ позната техничка решења: бродове са ваздушним јастуцима и крилима. Прототип брода са ваздушним јастуцима, такозвани SES – модел, има са обе стране трупа јастуке тако да се овај модел креће лебдећи на њима, као на некој врсти шина. Има млазне моторе и већ је испробан у вожњи. „Хишо“, како је назван први примерак из ове серије, развио је брзину од 54 чвора, односно 100 километара на час.

Други јапански бродоградитељски подухват има за узор класични катамаран. У основи му је тело, слично торпеду, које је потопљено у води. На ову основу приказани су други делови брода чији је труп знатно издигнут изнад површине воде. Садашње пробе показују да је вожња оваквим бродом веома мирна јер труп не могу да дохвате ни таласи високи шест метара.

На првој пробној вожњи у заливу града Кобеа овај модел је развио брзину од 73 километра на час, али јапански стручњаци нису разочарани. Најављују да ће до краја века бити изграђени бродови који ће, лебдећи на крилима, моћи да превозе и хиљаду тона терета и то брзином већом од сто километара на час.

Јапански градитељи раде на још једном типу суперброда, али су, у овом случају, сва испитивања обавијена дебелим велом тајне. Зна се да је реч о револуционарном моделу млазног мотора који ће користити воду и магнетну силу.

У трупу овог брода налази се широка цев напуњена морском водом. Изнад и испод цеви уграђени су електрични калем док се на зидовима налазе електроде. Када се пусти електрична енергија, молекули соли у води разлажу се на наелектрисане делове – јоне. Када се, затим, пусти струја кроз електричне калеме, настаје магнетно поље у коме се јони снажно одбацују уназад и тако се цев у утроби брода претвара у велику млазницу.

Прототип брода са оваквим погоном у „Јамато 1“ снимљен је за време пробне вожње. Брод је постигао брзину од 30 километара на час, али је за стручњаке много важније сазнање да магнетни млазни мотор добро ради.

Брод је дуг 124 метра, широк 40 метара, има четири гасне турбине повезане са млазним моторима које развијају сто хиљада коњских снага.

Труп брода је направљен од лаког алуминијума и има посебне стабилизаторе који му омогућавају да лако савладава таласе високе неколико метара. Изградња ове шведске лепотице коштала је 325

Руски и немачки брод авион који ће моћи да лети и више од 500 километара на час.

За градитеље је сада најтежи задатак да уклоне велики отпор који настаје у електричним калемима који „гутају“ највећи део електричне струје. Да би се ово спречило, покушава се са течним хелијумом који расхлађен на минус 270 степени Целзијуса хлади машину и смањује губитак струје. Јапански планери предвиђају да ће нова техничка решења веома брзо омогућити да брод са магнетним млазним погоним развије брзину од 180 километара на час, што ће му омогућити да за један дан пређе Атлантик а за два дана Пацифик.

Немачки водени авион

Ни Немци не желе да заостану у овој трци за производњу супербродова. Они су направили модел који се готово уопште не разликује од модерних авиона. Немачки летећи брод креће се на око два метра изнад морске површине, а воду користи само за полетање и слетање.

Овај авио-брод има четири крила и јак млазни мотор који омогућава летелици да, попут пеликана, узлети и задржи се на веома малој висини.

Дугачак је 45 метара, може да превезе осамдесет путника, а брзина му износи 235 километара на час. Нека сазнања говоре да на сличном пројекту раде и Руси, али би њихов авио-брод могао да се креће брзином већом од 500 километара на час.

Занимљиво решење понудио је и британски инжењер Дејвид Џилс. Он предлаже изградњу пространог и широког брода чији крмени део не би био заравњен већ заобљен. На овај начин, сматра Британац, био би смањен отпор ваздуха, који се ствара на крми и успорава вожњу.

Према британском пројекту, брод би био дугачак 250 метара и имао би моторе од 300 хиљада коњских снага који би развијали брзину од 75 километара на час. Једина невоља је цена: овај модерни брод коштао би пола милијарде немачких марака.

Британском супербрзом броду најозбиљнија конкуренција могао би да буде један производ из Финске који многи проглашавају за правог наследника садашњих бродова. Пре него што су фински инжењери ушли у пројектне бироје, обављена је детаљна анализа хидродинамичних понашања свих врста бродских трупова. Пажљиво су испитана чак и пловила направљена пре више хиљада година.

На крају, фински инжењери одабрали су облик брода који веома подсећа на неку летелицу, али је задржао све особине традиционалног пловила. И његове димензије су пажљиво одређене. Научници тврде да су идеалне пропорције 300 метара дужине и 32 метра ширине јер оне најбоље користе аеродинамику, дају броду стабилност и омогућавају развијање највећих брзина.

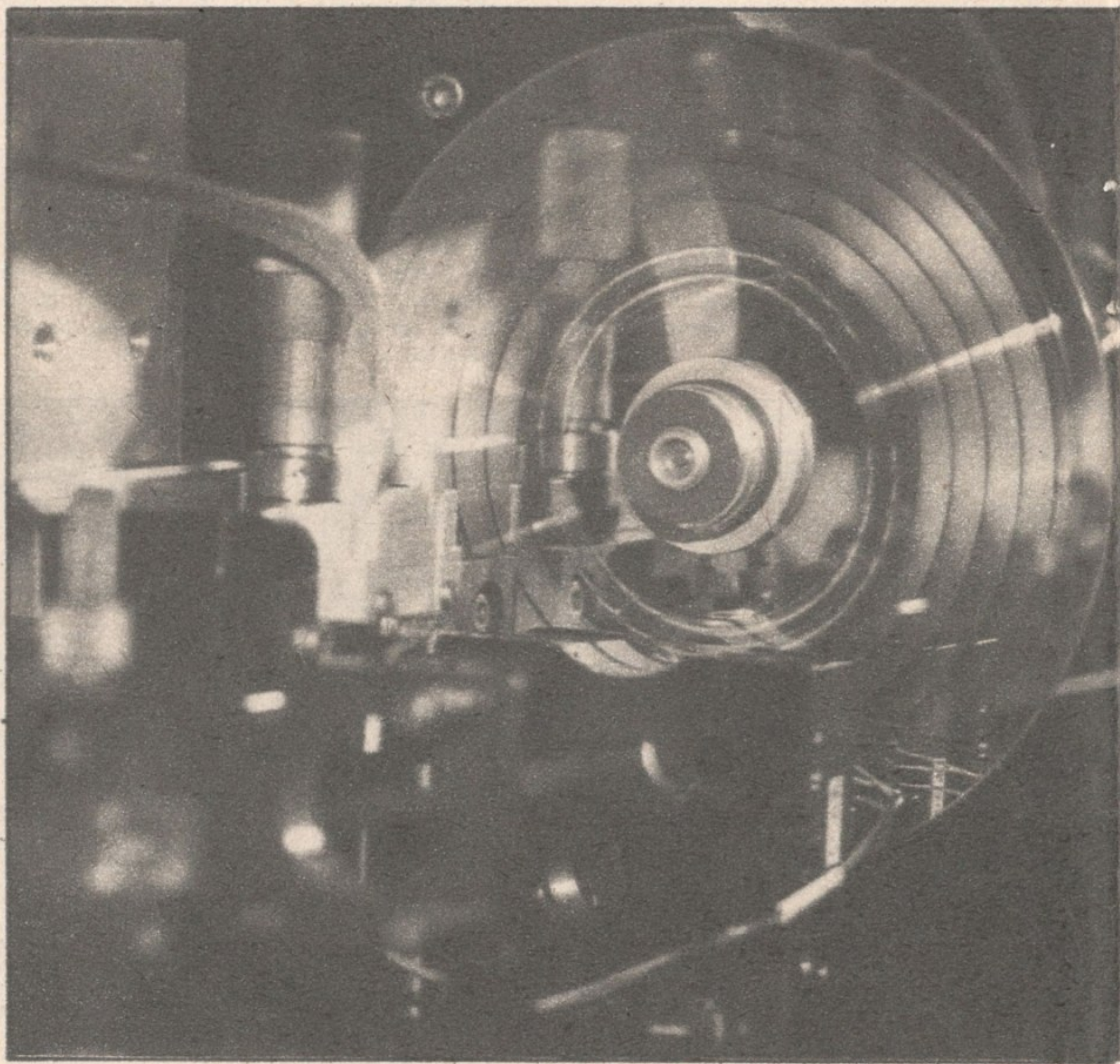
Тако је настала веома елегантна линија која на први поглед подсећа на циновског делфина. Ту је, међутим, и велика брзина – брод ће моћи да развије између 75 и 100 километара на час. Предвиђено је да се прави у три варијанте: као ферибот, теретни и путнички брод. Рачуна се да ће изградња овог модерног брода – делфина коштати мање од 200 милиона долара.

CD нове генерације

15 САТИ СЛУШАЊА!

Узбуђење у свету компакт дискова. Следећи Филипсов читач CD (плејер) биће са плавим ласером. До сада се за читач користио инфрацрвени зрак који је падао на једну површину у коју су угравиране информације. Дужина могућег слушања износи сат и по или највише два. Компакт дискови следеће генерације састојаће се од десетак, па и више слојева што ће и омогућити много дуже слушање. Тако ће постојати CD од 15, па и више сати слушања. Међутим, слојеви наслагани у сендвич неће бити дебљи од CD какав данас знамо, али ће ласерски зрак бити у стању да се пробије кроз њих и прочита одабрану површину. То захтева прецизност, скоро до у стоти део микрона, а све је то могуће захваљујући плавом ласерском зраку: само тај плаве боје има довољно кратку таласну дужину да би омогућио овакву прецизност.

Захваљујући новој технологији они који воле, рецимо, Шопена моћи ће да слушају сва његова дела са једне једине плоче!

Догодило се на зимским
олимпијадама..
СЕН МОРИЦ 1948.

НАЈВАЖНИЈЕ - АЛПСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ

**Југословенски
представник у
смучарским ско-
ковима Јанез По-
лда је, као и
Норвежанин Ту-
лин Тамс две де-
ценије раније,
остао без меда-
ље иако је ско-
чио даље и од
победника**

Прве зимске олимпијске игре после Другог светског рата, одржане су, по други пут, у познатом швајцарском спортском центру Сен Морицу. Јер, тачно двадесет година раније тај живописни градић у југозападном швајцарском кантону Валис био је домаћин најбољим светским мајсторима снежних стаза и ледених плоча.

Поред ових појединости, за време такмичења још неколико догађаја наметнуло се као додатна „копча“ између те две олимпијаде. Рецимо, југословенски репрезентативац

Ричард Дик Батон, шампион у уметничком клизању на Играма у Сен Морицу 1948. године

у смучарским скоковима, Јанез Полда из словеначког местаца Мојстрана, постигао је у једном покушају даљину од 71 метар, али при доскоку није успео да се одржи на ногама. Била је то велика штета, јер је дужина овог скока надмашила и ону коју је остварио победник читавог надметања Норвежанин Петер Хугстед.

Полда је тако остао без званичног признања на овом такмичењу, али је освојио симпатије гледалаца. Баш као и норвешки ас Тулин Тамс који је двадесет година раније на истој скакаоници, летео читаво 73 метра (девет дуже од победника, Андерсена). Но, ни Тамс није успео безбедно да се приземљи, тако да од тог изузетног дмета није имао никакве непосредне користи.

Један од највећих скакача у историји ове дисциплине Норвежанин Биргер Руд био је премлад да би учествовао на Играма 1928. године. Тада је медаља ипак стигла у руке једног члана ове познате породице скакача, пошто је Биргеров старији брат Сиг-

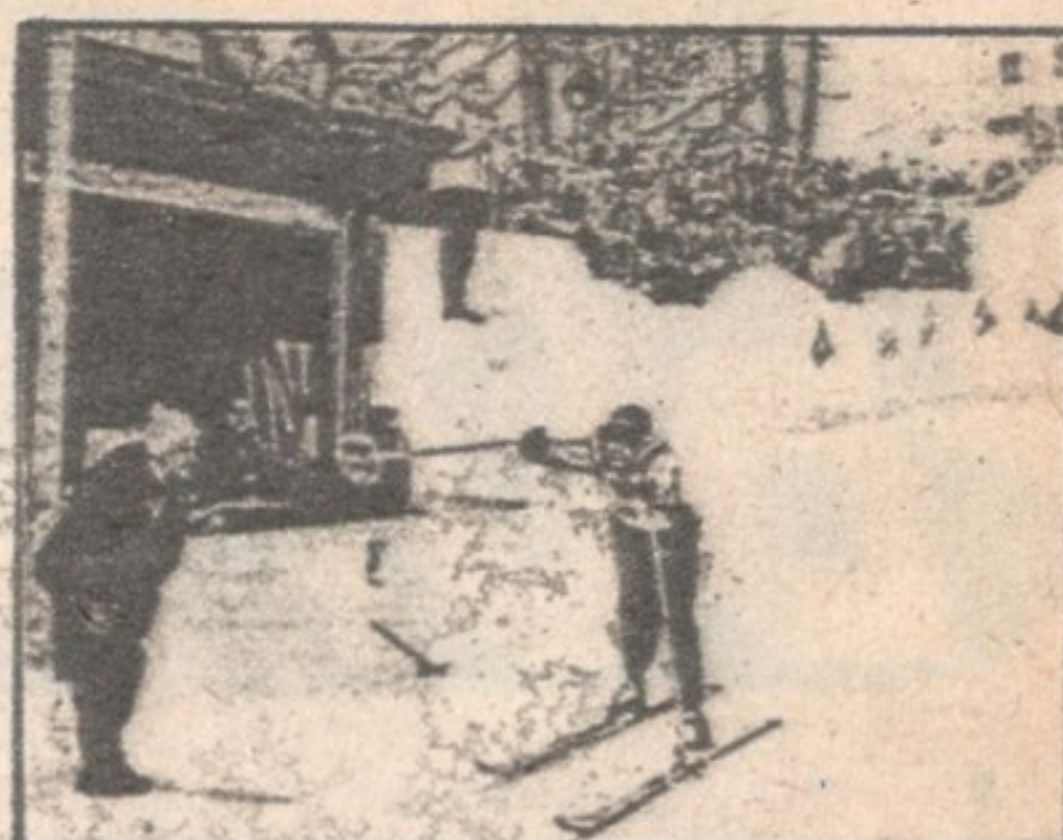
мунд освојио сребрну медаљу. Биргер Руд брзо је стасао за највеће подвиге што се најбоље видело на Играма у Лејк Плесиду (1932) и Гармиш-Партенкирхену (1936) где је убедљиво освојио прва места.

Тако великом мајстору нису могле да науде ни године, а ни нацистички прогони за

време Другог светског рата. Биргер Руд се, иако већ тридесетседмогодишњак, појавио и на залетишту скакаонице за време Игара у Сен Морицу 1948. године и изборио сребрну медаљу Одличје истог сјаја припало је, на овим Играма, и америчком представнику у скелетону Џону Хитону.

Гретхен Фрејзер, прва америчка олимпијска победница у слалому

Најуспешнији такмичар Олимпијаде у Сен Морицу Анри Ореје улази у циљ са најбољим временом у спусту

То не би ни било толико необично да исти такмичар, овим подвигом, није само поновио сопствени успех остварен на стази за скелетон две деценије раније. При том је недостајао само његов пет година старији брат Џенисон који је 1928. био олимпијски шампион па да подударност буде потпуна.

Уведене у програм претходних Игара у Гармиш-Партенкирхену, алпске дисциплине су већ на Олимпијади у Сен Морицу постале најважнији догађај потиснувши чак и, до тада неприкосновено, нордијско смучање. У алпским дисциплинама најуспешнији је био Француз Анри Ореје који је са два „злата“ (у спусту и комбинацији) и једном „бронзом“ постао и водећи учесник Игара уопште.

У женској конкуренцији највећу пажњу привукла је победница у слалому Гретхен Фрејзер. Била је то прва олимпијска медаља за америчко алпско скијање, као што је прва у тријумфима, такође за Американце, била златна медаља у уметничком клизању Ричарда Дика Батона. Све је одушевио јединственим елементима у овом клизању.

ПЕТЕ ЗИМСКЕ ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ СЕН МОРИЦ, 30. 1. – 8. 2. 1948.

На овим Играма учествовало је укупно 713 такмичара (међу њима 77 жена) из 28 земаља. Они су се надметали у: брзом клизању, хокеју на леду, скелетону, алпском смучању, нордијском смучању, скоковима, уметничком клизању и вожњи бобом. Проглашена су укупно 22 олимпијска победника.

БЕЗ НЕМАЦА И ЈАПАНАЦА

Игре у Сен Морицу протекле су без такмичара из Немачке и Јапана, земаља које су изазвале Други светски рат. На овој Олимпијади није било ни представника Совјетског Савеза, али је једна делегација те, потоње олимпијске велесиле, присуствовала свечаности отварања Игара.

СКРОМАН УЧИНАК ЈУГОСЛОВЕНА

На овим Играма нашу земљу представљало је 17 такмичара. Нико од њих није постигао нарочит успех, али су резултати Книфица (14), Смолеја (15) и Кордежа (16) у трчању на 50 километара ипак били запаженији од учинка осталих.

У надметању најбољих скакача Карл Кланчник заузео је 23. место, док је Јанез Полда остао без пласмана због пада иако је, при том, постигао најдужи скок на овом такмичењу.

БОГОЉУБ У ЗЕМЉИ

Сутра је Божић... Цео дан је о томе мислио Богољуб Тешић из Варне. Међутим, Варна није само оно чувено летовалиште и лука у Бугарској са својом познатом плажом Златни пјасци. Варна постоји и код нас: ено је петнаестак километара јужно од Шалца.

У тој, нашој, Варни, селу уредном и савременом, живи и тридесетосмогодишњи грађевински радник Богољуб Тешић. Као прави домаћин, желео је да му и ове године све у кући буде за Божић пажљиво припремљено. Наравно, тај велики празник је и у дому Тешића незамислив без бадњака, храстовог дрвета, једног од знамења Божића.

Било је поподне шестог јануара прошле, 1995. године, на Бадњи дан, кад се Богољуб спремио да пође у шуму по бадњак. Напољу је било хладно, снег је мрзнуо, и Богољуб се обукао што је могао топлије. Обуо је чизме, забацио секиру на раме и запутио се према неколико километара удаљеној шуми Срђеновац.

Пешачио је дуго по снегу, размишљајући о сутрашњем празнику и о што погоднијем бадњаку. Намеравао је да нађе младо и лепо стабло храста, чија је крошња још пуна сувих, шуштавих листова.

Кад је стигао надомак шуме, корачајући кроз ниско грмље, већ је кроз сумаглицу зимског предвечерја видео црна стабла. Био је потпуно сам, далеко и од најближих кућа. Осећао је како с доласком ноћи студен све више стеже. Спустио је секиру с рамена и носио је поред себе не слутећи да ће због следећег корака заувек запамтити тај петак, 6. јануар 1995.

Одједном је осетио како му је тло једноставно нестало под ногом, да је закорачио у празно, а затим почео да пада у дубину. И шуму у коју се запутио, и далека, прва светла у селу, и сиво небо пуно снега муњевито се окренуше укруг и несташе. Следећег тренутка свуда око њега створи се густа тама, док је коленима, лактовима, леђима и главом ударао у нешто тврдо и болно. Секунд-два касније плуснуо је у ледену воду.

Где сам?

У шоку, Богољуб у први мах не схвата шта се у ствари с њим догодило ни где се налази. Осећа болове у целом телу, али се убрзо јавља нова, још већа опасност: вода је за свега неколико тренутака натопила дебелу зимску одећу и чизме, све на њему постало је оловно тешко, вукући га незадрживо у дубину. Неколико пута тоне и израња, упињући се свом снагом да се одржи на површини у том уском, и мрачном простору. Вода му продире кроз уста и нос, гуши га и он се грчевито бори да бар накратко држи лице изнад воде и удахне мало спасоносног ваздуха. Повермено, у висини, изнад себе види бледосив круг – небо.

Секира, му је срећом, при паду, испала из руке и потонула у воду, а могла је и она да га повреди. Сад је отежалим рукама,

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

И
кад
је,
после
дугог
пешачења,
најзад
стигао
надомак
шуме
где
је
требало
да
усече
бадњак,
Богољуб
Тешић
је
одједном
– нестao

ЧУДА

испуњеним боловима, покушавао да пипа око себе и тако утврди где се налази. Под прстима који су се већ кочили од хладноће осетио је нешто мокро и клизаво — камен који је због влаге обрастао маховином. Успева да схвати да је камење поређано укруг око њега и да се налази у бунару. Погледавши увис, процењује да се налази на најмање седам метара дубине.

Одмах је знао да му нико не може помоћи и да мора да се узда само у сопствену снагу, ма како да је повређен. Узалудно би било свако дозивање у помоћ: село је исувише далеко, бунар дубок, напољу пада ноћ и сигурно га нико неће чути. Надао се да највише може да му помогне његово зидарско искуство и, захваљујући том послу, изузетно јаке руке. Међутим, оне су га све више болеле и кочиле се.

Три пута је Богољуб безуспешно покушавао да се ухвати за неки избоченији камен и издигне се изнад воде. Сваки пут прсти би клизнули низ мокру маховину на камењу и он би опет тонуо у воду губећи тако драгоцену снагу.

Само да ме руке не издају

Батргајући се тако у дубини земље, сасвим свестан да се налази на оној уској граници између живота и смрти, Богољуб није имао представу о времену. У тренуцима кад би сасвим клонуо, а ко зна колико тешко тело отказало послушност, чинило му се да је у том проклетом бунару већ сатима. Али, ни једног часа, чак ни онда кад му је та његова грчевита борба изгледала сасвим безнадежна, није губио присуство свести нити је дозволио да га нападају паника и страх.

Опет се поуздао у своје искуство зидара, досетивши се да се ногама одупре о једну страну бунара, а леђима о другу. Истина, то му је задавало додатне, још горе болове, али је у том положају, ослањајући се рукама на камење, успео да се коначно одржи на површини. Бунар је био широк непун метар, озидан необрађеним камењем неправилног облика. Тако је почео његов мукотрпни и спори успон ка оном кругу неба које је све више тамнело.

Сву тежину мокре одеће осетио је тек кад је успео да се сасвим извуче из воде. Чинило му се да су сад чизме, панталоне, џемпери и бунда тешки стотинама килограма. Нажалост, било је сасвим неизводљиво да скине неки део одеће и да се тако бар донекле растерети. Принуђен да носи и то оптерећење, одмицао је од воде веома споро, центиметар по центиметар, пипајући.

Понекад би руке и ноге последњим напором успевале да га одрже у том згрченом и једино могућем положају, дрхтећи од умора, хладноће и болова. Каткад би му се учинило да стоји у месту и да је протекло ко зна колико времена откад је пао у бунар, али би му помисао на кућу и најближе, поготово двоје деце, давала нову снагу. Више него охрабрујуће дело-

вало је и оно кружно парче неба коме се ипак приближавао. Само да ме не издају руке и ноге и да не направим ни најмањи погрешан покрет, мислио је. Јер, добро је знао: уколико се макар једна рука оклизне низ камен гладак због маховине, спаса му више не би било.

Али, кад је савладао више од пола тог исцрпљујућег пута ка излазу, десило се управо оно од чега је највише страховао — лева рука се оклизнула, цело тело, додат напетост као опруга, попустило је и Богољуб је почео да клизи у дубину. Раширио је ноге, покушавајући да се стопалима ослони о зид бунара, док се истовремено рукама грчевито хватао за камење. Чинило му се да му на њима остају нокти и делови прстију...

Имао је среће: под десну руку наишао му је већи, избочен камен и захваљујући њему успео је да се заустави и да убрзо опет заузме онај, најпогоднији положај — на једну страну ноге, а на другу леђа. Тако је наставио да се пење, све уморнији и све задиханији, али и све ближи излазу. А кад се најзад домогао жбуња које је расло око отвора бунара и, сасвим малаксао, измилио из његовог гротла, дочекала га је нова, можда још гора опасност.

У леденом оклопу

Густи, зимски мрак који се већ увелико спустио уверио је Богољуба да је од његовог пада у бунар прошло много времена.

Несигурно се усправљајући на дрхтаве ноге, одахнуо је, али само накратко. Осећао је да га све боли, нарочито руке и леђа, из одеће се цедила вода и првих неколико корака начинио је с великим напором, тетуралући се. Међутим, истог часа је осетио и како му се дах мрзне и како му хладноћа обузима цело тело, измучено, изубијано и потпуно мокро. Знао је да је температура бар десетак степени испод нуле, а до села су му, у таквом стању, потребна најмање два сата хода.

Осећајући како му се коса мрзне, рукави и ногавице коче, а дрхтавица обузима сваки део тела, помислио је на упалу плућа и мозга или, још горе, потпуно смрзавање. Тек тада се први пут истински уплашио. Али, тај страх је трајао кратко: оснажила га је помисао да је, потпуно сам, победио чудесни пад у бунар и да је, ма како далеко, ипак домамак куће и својих. С тим мислима се, што је журније могао, запутио кроз ноћ ка Варни покушавајући да не мисли на одећу која се претварала у ледени оклоп.

Стигао је кући у глуво доба ноћи. Кад су га угледали, најближи су били више него запрепашћени његовим изгледом и причом о томе шта му се догодило. Претпостављали су да ће се Богољуб у шуми задржати до сванућа, јер се, по обичају, бадњак тада и сече.

С обзиром на оно што је доживео у бунару, његове повреде, занемарујући прехладу, биле су готово незнатне — два ребра су напукла и обе руке ишчашене. Тек тада је од старијих мештана сазнао да је онај злокобни бунар ископан још пре 70 година и да је дубок чак 19 метара! Како годинама није коришћен, растао је у грмље и високу траву, а зими је и добро замаскиран снегом.

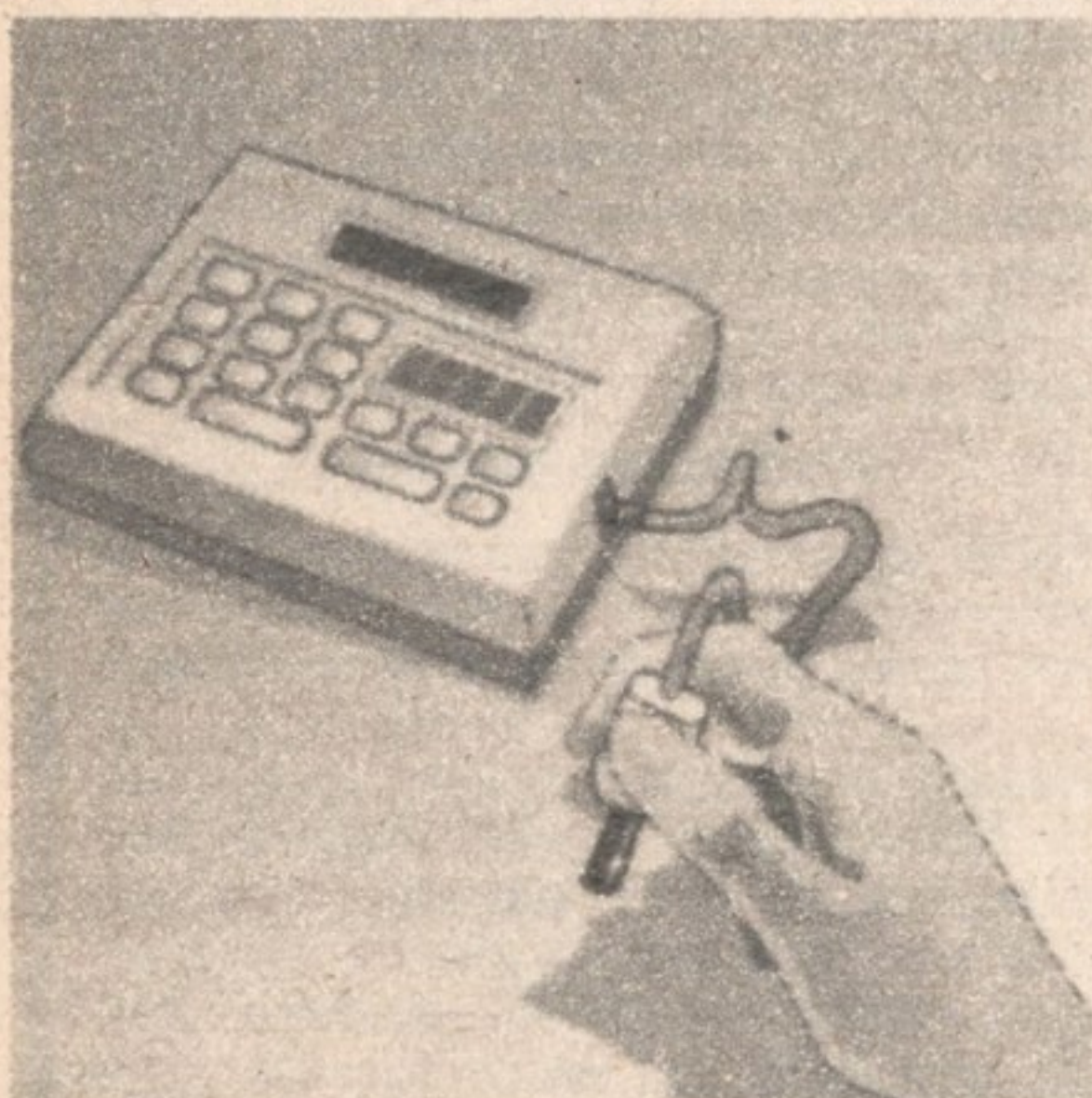
Схвативши да се све ипак срећно завршило, Богољуб Тешић, као прави домаћин, ипак није могао да прежали две ствари — секиру која му је остала на дну бунара и, наравно, бадњак.

Иван Лончар

Илустровао Бобан Савић

ЗА ЛАКШЕ ИСПИТИВАЊЕ ВОДЕ

Стручњаци британског предузећа „Палиотест“ начинили су преносни уређај за испитивање воде који истовремено мери

количину олова и бакра. Ради на обичне батерије и резултате испитивања даје већ након три минута. Подаци добијени помоћу овог апарата, названог СА-1000, појављују се на малом екрану од течног кристала, али исто тако могу и да се одштапају на штампачу компјутера.

УЛТРАЗВУК ЗА ЧИШЋЕЊЕ НАОЧАРА

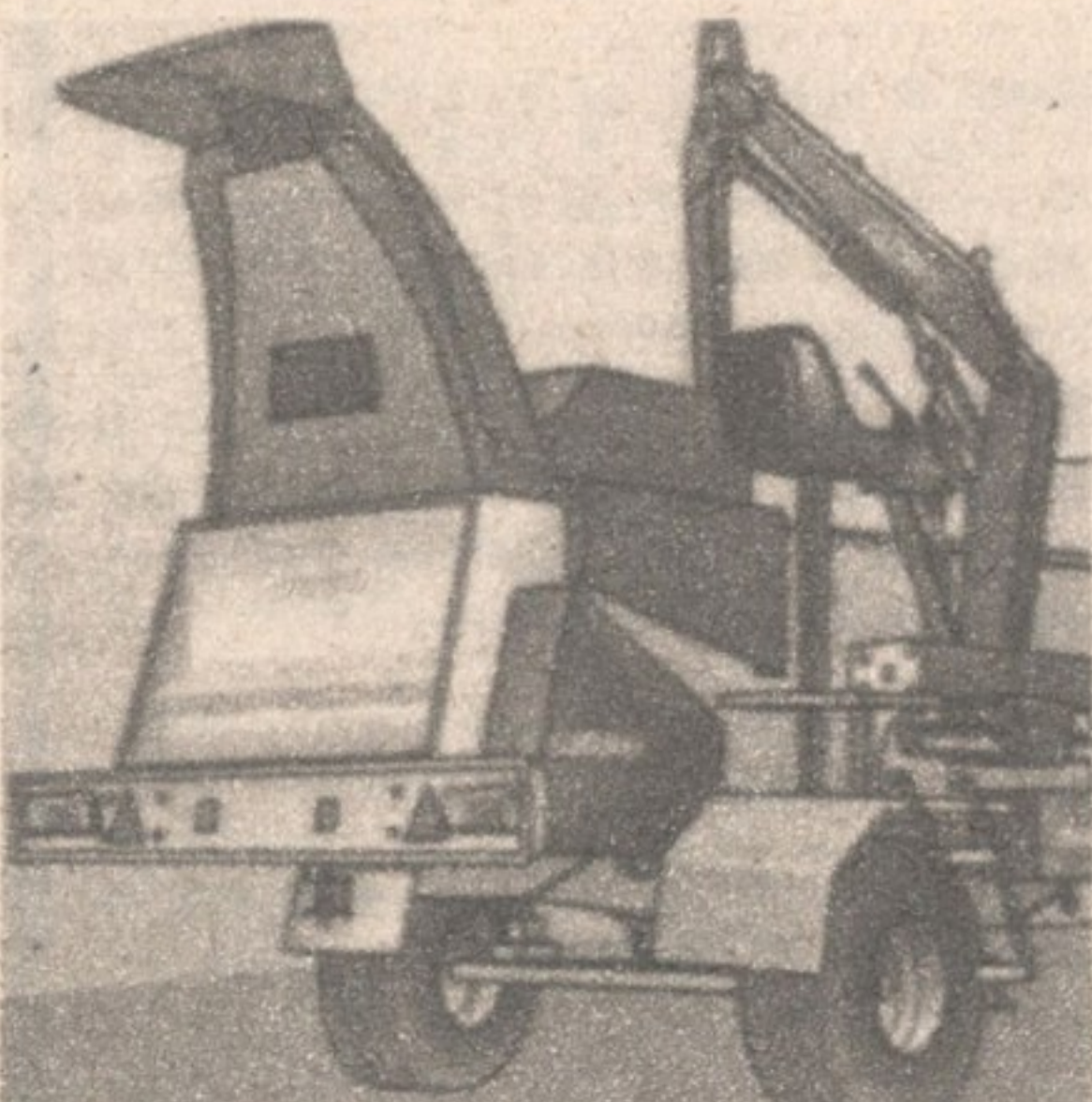
Да би се темељно очистиле запрљане наочари, стакла на часовнику а накит опет добио фини сјај, фирма „Еуритипс“ пустила је у продају посебан ултразвучни апа-

рат. У њега се сипа вода и ставе, рецимо, наочари. Кад се укључи, почиње да производи молекуларне вибрације које могу да уклоне и највећу нечистоћу.

ДРОБИЛИЦА СУВОГ ГРАЊА

Група инжењера италијанске фирме П.О.Р. израдила је посебну дробилицу која омогућава да се окресано или суво грање претвори у прах. Предност је у томе што добијени прах може да се корис-

ти као ђубриво за биљке. Дробилицу, која има спремиште за иситњено грање, вуче трактор а сав посао може да обави само један радник.

САТ ПРИЈЕМНИК

Овај ручни сат не показује само тачно време. Ради се, заправо, о минијатурном пријемнику који је 30 одсто мањи од

обичних. „Месец воч“ (сат за примање поруке) направила је фирма „Сеико“ а има чип за примање порука преко радио-тала-са, па се на малом екрану могу прочитати најновије локалне вести, али и хитне личне или пословне поруке. Сам часовник веома је прецизан захваљујући томе што се 36 пута у току дана повезује са атомским часовником.

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

ВОЈНО ВОЗИЛО СА АУТОМАТСКИМ ПИЛОТОМ

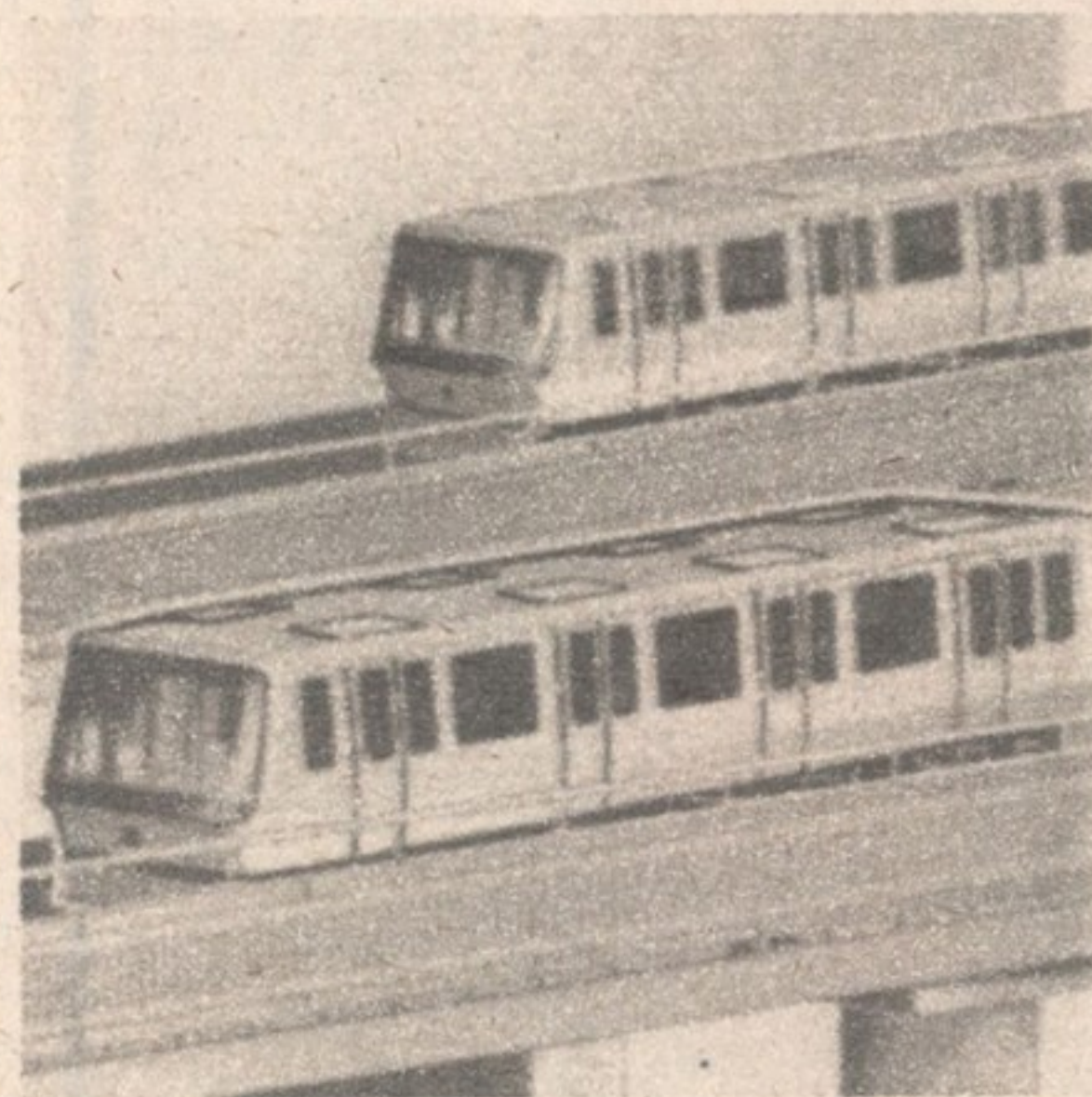
Амерички проналазачи из Националног института за технологију направили су војно возило које преко даљинског управљача може да се усмерава на унапред

предвиђене правце и то без возача. Савлађује све терене и помоћу система камера следи утврђени пут, а има и посебне уређаје који воде рачуна о потрошњи горива и кочницама.

НОВИ МИНИ МЕТРО

Аеродроми Синсинати (САД) и Нариле (Токио) једини на свету имају такозвани мини метро. То је ново возило за јавни превоз, а поставило га је предузеће које

прави чувене лифтове „ОТИС“. Мали возови могу да развију брзину од 42 километра на час и примају до 200 путника. Уместо точкова имају пнеуматске јастуке, што је посебно значајно за случај изненадног кочења.

ПРИЧА О Б

ИТАКО ДА...
...И (БН)КАРТИ
...НАНУТАКА
...еи, у ...водини ко
...младости била ма
...ромашној и заборав
...како је Пир...

ПРИЛИЦИ

»Што су гођ људи на овоме свијету измислили, ништа се не може испоредити с писмом. Пријатељу или знанику своме, који је на далеко преко бијелог свијета, послати мисли своје на комаду аршије; читати, што су други писали прије двије и љаде година, и изписати, да могу други послје неколико и љада година, и читати.« (Вук Караџић)

ОД ЋИРИЛА...

У Европи се пише латиницом, ћирилицом и грчким алфабетом. Тако је од 9. века, од када постоји ћирилица.

Ћирилицу није измислио Ћирило, како би се могло помислити по њеном називу. Претпоставља се да је аутор ћирилице Константин Презвитер, познат још и као Преславски. Било је то овако.

Прво словенско писмо је глаголица. Њу је саставио Константин, у монаштву назван Ћирило. Константин је био седмо, најмлађе дете у дому Лава, Солуњанина, високог византијског војног и управног вође, рођен 826. године. Детињство је провео у учењу.

О Константиновој даровитости чула је и византијска царица Теодора, па га је позвала у престоницу, у Цариград, да на универзитету учи са њеним сином Михаилом. Ако је веровати Константиновом биографу, »за три месеца је изучио граматику и при-

хватио се других наука. Научио је Хомера и геометрију код Лава, а код Фотија - дијалектику и све филозофске науке, па уз то реторику, аритметику, астрономију и музику и све друге хеленске уметности.« На цариградском универзитету Константин је изучио филозофију.

По царевој жељи, прихватио је катедру филозофије. Кад је арапски калиф замолио византијског цара да му пошаље неког у помоћ зато што није знао како да свој народ одучи од паганских обичаја, цар му је послао Константина. Тада му је било 24 године.

Када се вратио, отишао је брату Методију на Олимп, у монашку државу Мале Азије. Можда су тамо, у планинском миру, браћа први пут помислила да речи на словенском језику забележе словенском, а не грчком азбуком како се то тада радило. Прву прилику да остваре своју замисао добили су крајем 862. године, када је моравском кнезу

Средновековни писац, српска минијатура 14. века

Облици најстарије глаголице, писма
које су саставили браћа Бирило и
Методије

... ПРЕКО
КОНСТАНТИНА
ПРЕСЛАВСКОГ

ПОЛИТИКНИ ▲ ЗАБАВНИК

ET ZH ZANETHASZ
CHONH ABONTZ
M SANTZ SEBIRIAN
FILOKTIMON ANFIAS
HRAISL'OKSL'ANIK
IKURIONZ MO AN
BAZANZI.

На народном сабору у Преславу у Бугарској, 893. године, кнез Симеон (касније је постао цар) предложио је да ново писмо, будућа ћирилица, буде званично државно

и црквено писмо. Новом азбуком, коју је Симеон имао у виду, већ је било преведено Свето писмо. Али, требало ју је дорадити. Кнез је овај посао поверио свештенику Константину и он је урадио оно што су одбили да учине Наум и Климент.

О Константину Преславском зна се врло мало: да је био Методијев ученик, да је био на челу Преславске школе, да је у свештенству имао ранг презвитера и да је касније постао први преславски епископ. Константин највероватније није директни аутор ћирилице. Биће да је претварање глаголице у ћирилицу било ствар прилагођавања и тражење компромиса између грчког писма и Ћирилове азбуке, у чему је учествовало више људи. Константин је на крају урадио коначну верзију. Зато је, по неким научницима, најпрецизније ако се каже да је ћирилица настала у Бугарској, у Самуилово време.

Основа ћирилице је грчки унцијал, тип писма у којем су сва слова исте висине. Грчка слова су употребљена за гласове подударне у грчком и словенском језику. Допуњена је словима глаголице за оне словенске гласове којих није било у Грка, у истом или упрошћеном виду, а нека слова су замењена другим која су у ликовном складу са грчким писмом, али се непосредно ослањају на истозначна глагољска слова. Тадашња ћирилица имала је 38 слова, а свако слово имало је име.

Једини сачувани документ о стварању глаголице и ћирилице из времена њихових почетака је спис Црнорисца Храбра »О писменех« (»О словима«). Ради се о одличној и првој научно-филолошкој расправи на словенском језику. То је оштра полемика са грчким научницима о научној вредности словенске и грчке азбуке.

Не зна се чак ни право име аутора овог важног списка - Црноризца Храбар је псеудоним. Неки мисле да се иза овог псеудонима крије бугарски цар Симеон, а други мисле да је то чак и сам Наум. Зна се да је живео крајем 9. и почетком 10. века и, по његовом имену Црноризца, да је био монах. Судећи по начину како је писао и о чему је писао, јасно је да је био добар познавалац грчке културе и да је имао завидно опште образовање.

Расправа »О писменех Црнорисца Храбра«, како гласи њен пун назив у српским преписима, има три дела. У уводу Црноризца каже да су Словени, док су

били пагани, писали цртама и резама. Нису знали за слова нити за књиге. Затим, када су Словени постали хришћани, мучили су се да речи на свом језику, старословенском, пишу римским и грчким словима. У другом делу говори о Ћирилу који је створио 38 писмена, слова, према словенском изговору.

Трећи део је најобимнији. Пита се зашто словенска азбука има 38 слова кад грчка има 24 и даје филозофско објашњење. Наводи да су 11 од тих 24 двогласи, а да три слова означавају бројеве 6, 90, и 900. То све укупно чини 38 слова, као и у словенској азбуци. Затим се пита зашто постоје и књиге на словенском језику кад се зна да су основни језици јеврејски, латински и грчки. Одговара историјским погледом на културу народа. Према предању, на земљи је прво постојао сиријски језик и сви су људи говорили само једним језиком.

Пожелели су да подигну кулу и дођу до Господа. Господ је поделио језике па људи више нису могли да се споразумеју око грађења. Тако је поделио и нарави, обичаје, уставе, законе и вештине - сваки народ је нечим даровао.

Описујући те језике, Црноризца се нарочито задржава на грчком: наводи његову историју, набраја имена грчких филолога, све до превода седамдесеторице. То су 72 преводиоца који су у Александрији први превели Стари завет са хебрејског на грчки, такозвани Септуагинта. Из тог податка изводи закључак да је на грчком писму радио већи број филолога, а на словенском само Ћирило.

Изгледа да Црноризца пише управо у време настајања две школе, Охридске и Преславске, и у време настајања ћирилице. На једном месту јасно тврди да је »лакше после преправити«, мисли на стварање ћирилице, »него најпре створити« мисли на прво писмо, глаголицу. На крају каже да су словенска слова настала 863. године, дакле године када су Солунска браћа отишла са првим преведеним књигама у Велику Моравску, што опет даље говори да се овај податак односи на глаголицу.

У 10. веку, глаголица је полако почела да пада у заборав. Напоредни живот ћирилице и глаголице најдуже се одржао у северној и средњој Далмацији (Хрвати северно од Сплита, и на острвима свештеници глаголаши, служили су се глаголицом све до најновијих дана). Крајем 12. века ћирилица не само што је овладала у српској држави, него се све до турског доба

користила и у Босни, Хуму и Дубровнику као једино или главно писмо за писање списа на словенском језику. У Босни су ћирилицом преписиване црквене књиге, коришћена је за писање пословних списа и за натписе на стећцима. У Дубровнику су ћирилицом писана канцеларијска акта и обављана дипломатска преписка са Турском, а за потребе западне цркве

Насловна страна «Првог српског буквара» Вука Караџића

штампан је низ ћирилских књига.

... ДО ВУКА

Српска, и касније српскохрватска ћирилица добиле су свој коначни облик реформом Вука Караџића. Та нова азбука обнародована је 1818. године објављивањем Вуковог «Српског рјечника».

Основно начело српске азбуке, »Пиши као што говориш«, главни је став филолошке доктрине Немца Јохана Аделунга. Први га је на ћирилицу применио Саво Мркаљ.

Саво Мркаљ је рођен 1783. године у селу Сјеничак, на Кордуну. У загребачкој Архигимназији био је најбољи ђак, па зато одлази на филозофске студије у Краљевску академију знаности. Опет је у свему одличан. У Будимпешти је наставио усавршавање. Сусрет са Вуком Караџићем 1810. године био је пресудан по његово научно опредељење. Вука и Саву Мркаља повезали су једнаки погледи на азбуку, правопис и језик. Септембра исте године објављује »Сало дебелог јера« либо азбукопротрес«, малено дело на свега 18 страница, али веома значајно за филологију. Том књижицом Мркаљ жестоко критикује црквенословенски језик којим народ нити говори нити га разуме. Овакав став био је за тадашње црквене власти раван богохуљењу. Седам година након објављивања »Сала

дебелог јера«, Мркаљ се одрекао свега што је научно доказао. Биће да је прогон цркве био јачи него што је Мркаљ могао да поднесе.

Саво Мркаљ је био следбеник рационалистичке филозофске школе, владао је немачким, француским, грчким и хебрејским језиком. Први је увео тезу да је за један језик довољно онолико слова колико у њему има гласова. Од 48 слова, колико је тада имала српска азбука, избацио је 20. Посебно се окомно на такозвано дебело јер, слово коме је порицао сваку гласовну вредност. Тај знак, који је придодат другим словима, за Мркаља је било сало које треба избацити. Тако је Мркаљ припремио терен за Вукову реформу и омогућио му да писмо српске ћирилице доведе до савршенства.

»Писменицом«, објављеном у Бечу 1814. године, Вук је најавио ново поглавље у историји српског језика. »Српски рјечник« из 1818. године потврдио је да повратка на стару азбуку - нема. У »Рјечнику« има

плотившаго ѡ Дѣла ста, и
са. Гаспатаго же за ны при
страдавша, и погребена, и
и по... шедша
десн... њ, јер, адѣца
вым... њ, јери, же ц
а. И... њ, јер, жн
а нсх... ѡмъ
, и славима, глаголавшаго пр
борнѣю, и аплскѣю Црковѣ. Ис
, во ѡставленіе грѣхѡвѣ. Чаю
жнѣи кѣхѣнаго вѣка. аминѣ

Детаљ црквеног текста и дебело јери

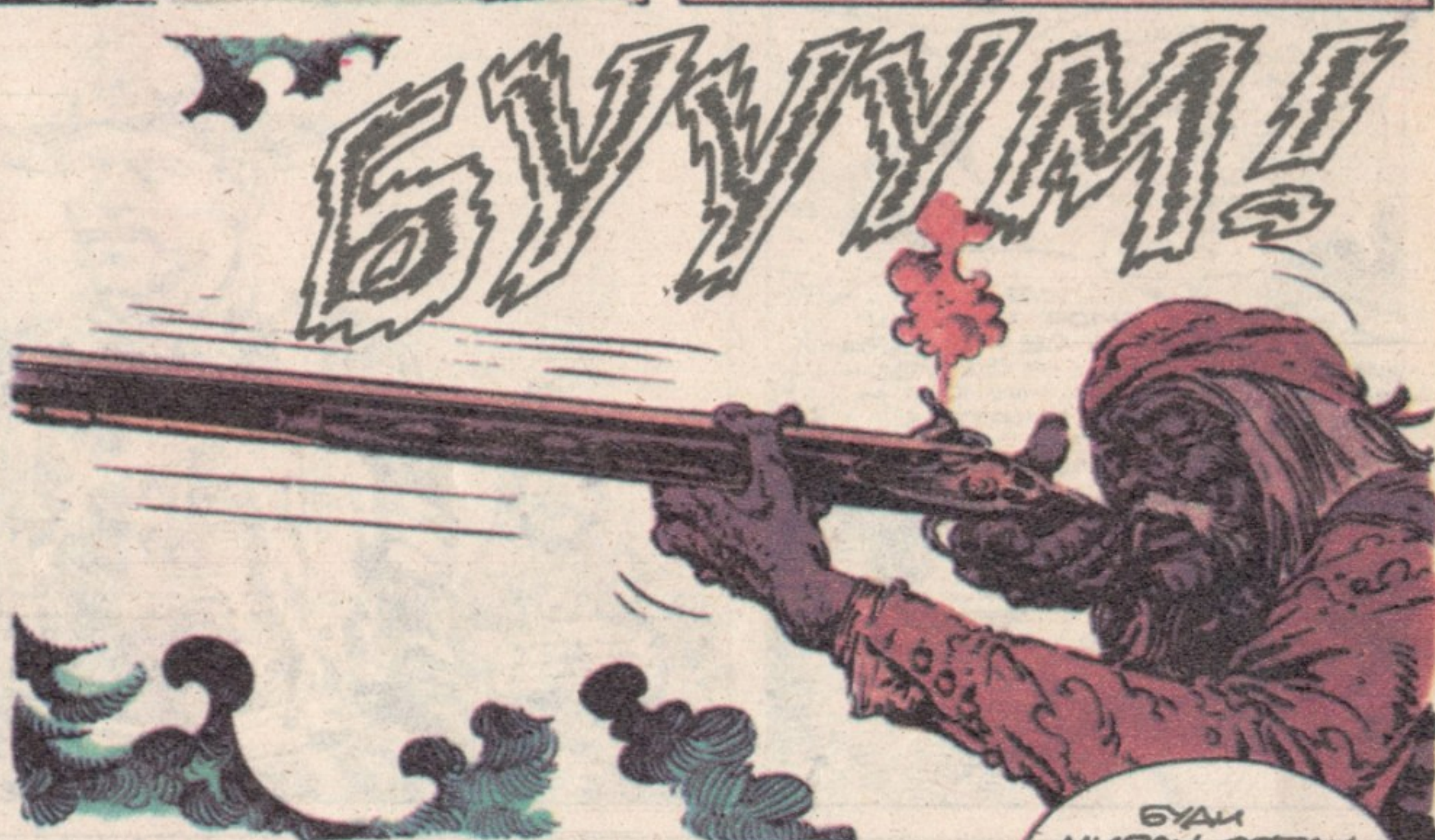
27.000 речи. Исписујући их, Вук је решио питања изгледа слова (графије), правописа (ортографије) и питање језика. У ћирилицу уводи нове графичке знаке за оне гласове који до тада нису постојали. То су **Љ, Њ, Ћ, Џ, и Ј** (знак за слово **Ћ** постојао је у ћирилици Константина Презвитера). Прва два слова преузео је од Мркаља, али тако да је два знака спојио у један: **Љ+ѡ=Љ, Њ+ѡ=Њ**. За **Ћ** је добио нацрт од свог пријатеља Лукијана Мушицког, **Џ** је преузео из наших старих рукописа, а **Ј** узима из латинице нако га је било и у ћирилским текстовима. Још је само преостало да учврсти слово **Х**. У његовом матерњем језику слово **Х** се није изговарало (оћу, леб...) па га није ни записао у »Рјечнику«. Тек када је, путујући,

Мек.
и Киз

Заволов Теснац

III
ДЕО

ЦРТА: ПАВАСИО ПИШЕ: ГУРМАН

НАНТА-
ТИШ НЕ
ЗНА ГДЕ ЈЕ
АД ДЕЛ КЛИН!
ТРЕБАЛО ЈЕ
ДА ГА ЗА ОД-
ВЕДЕМ!

ИМАМ
ИДЕЈУ... АКО
УСПЕМО НАНТА-
ТИША ДА ОДВЕДЕ-
МО ГДЕ МИ ХОРЕ-
МО, МОЖЕМО МУ
ПОСТАВИТИ ЗАМ-
КУ И СПРЕЧИТИ
ГА ДА ДОЂЕ
ДО ВРАТА!

КО
ДА ВЕ-
РУЈЕ
ЛИНКСУ...
ОН ЈЕ ЗА
АПАСЕ
ИЗДАЈНИК
И ЗАШТО
БИ МУ НА-
НТАТИШ
ВЕРО-
ВАЉ?

ПРВО
ЗАТО ШТО
АД ДЕЛ КЛИН
НЕМА КОГА
ДРУГОГ ДА
ПОШАЉЕ...
А ДРУГО, АКО
СЕ ЗА ПОДАВИМ
КАО ЛИНКСОВ
ЗАРОБЉЕНИК,
ПОРАШЕ
МУ УГЛЕД!

ТО ТИ
ЈЕ ЈАКО
ЛОША ИДЕЈА,
МЕК!

ЗА-
ВРАЊУЈЕМ
ТИ ДА
ТО УРА-
ДИШ!

АКО
СВЕ ИДЕ
КАКО ТРЕБА,
ЗА ДВА ДАНА
ЋЕ НАНТАТИШ И
ЊЕГОВИ ЛУДИ ПРЕД-
ВОЂЕНИ ЛИНСОМ
ПРЕКИ ЗАВОЈОВ
ТЕШНАЈ ТАМНО
НА...

...ОВОМ
МЕСТУ! ИДИТЕ
И ОБАВЕСТИТЕ
КАПЕТАНА ШАПЕА
ДА, ПО СВАКУ
ЦЕНУ, СТИГНЕ
ТАМО ПРЕ ЧИ-
РИКАХУАСА!

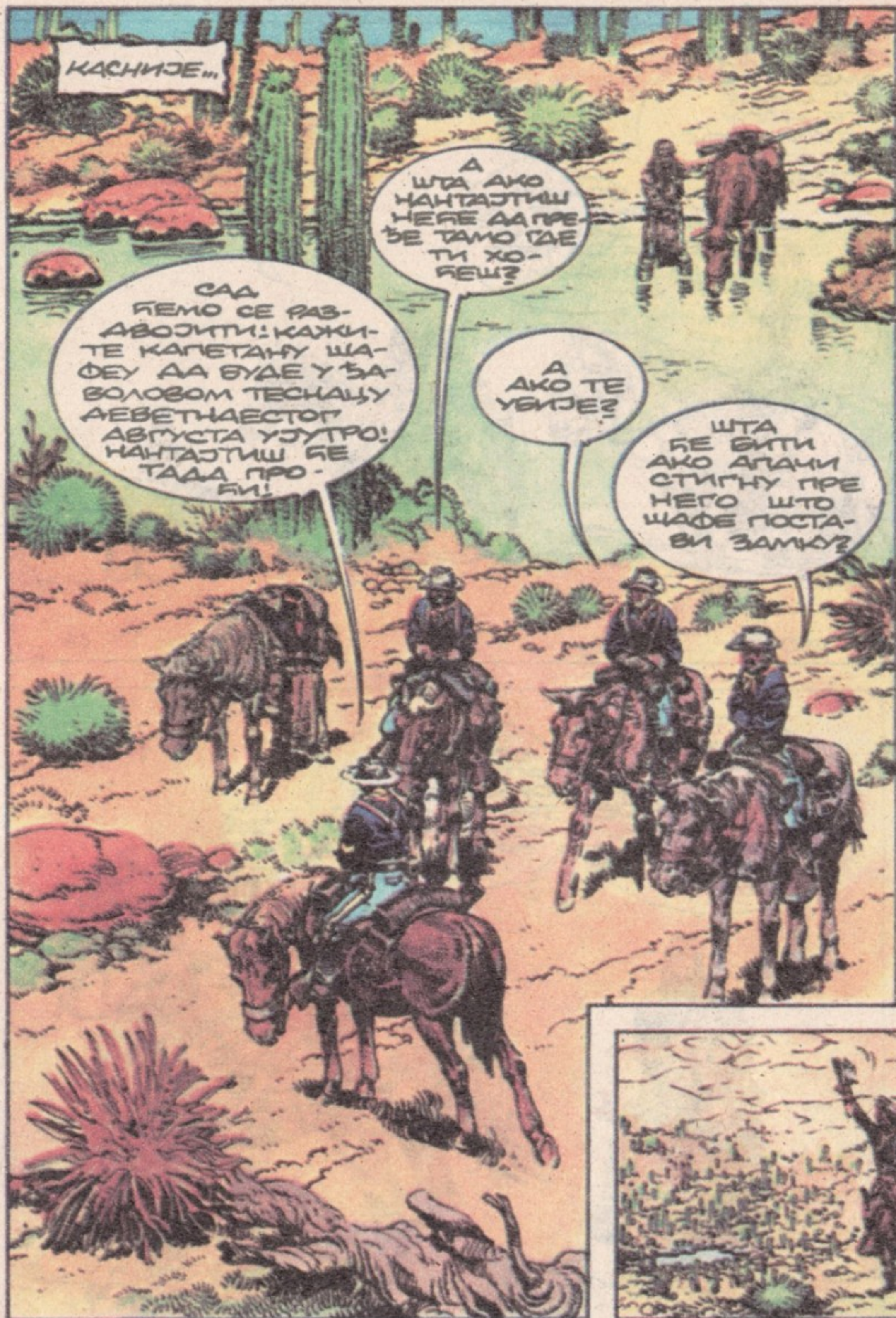

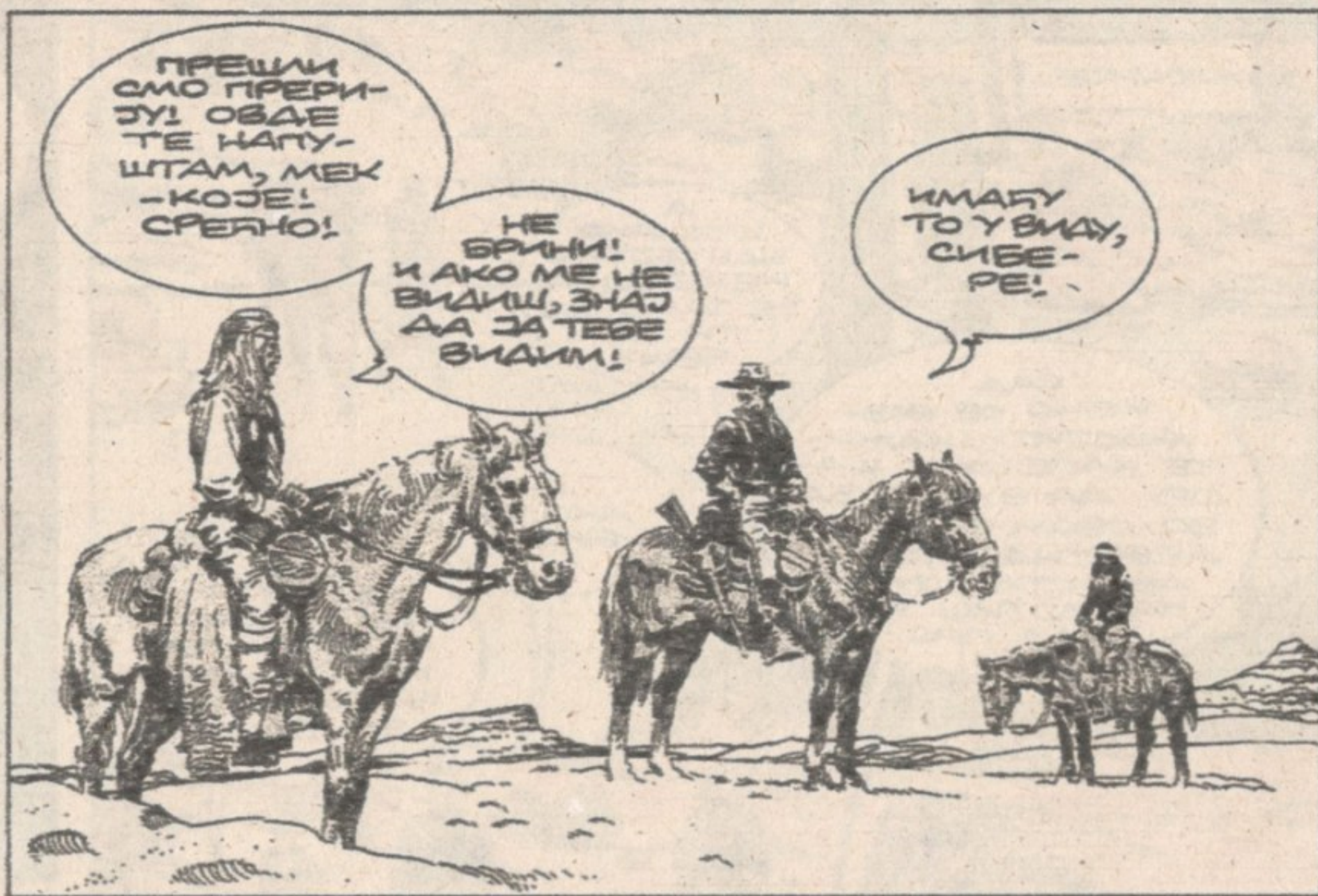
СИБЕРЕ,
АКО ЛИНКС
ОПЕТ ОДЛУМИ
ДА ПРОМЕНИ
СТРАНУ, НАДАМ
СЕ ДА НЕГЕШ
ЧЕКАТИ ДА ИЗ-
ЂЕ ВАН ГИШКО-
МЕТА!

ВАИ-
ГУ НАД
ТОВОМ
КАО НАД
БЕБОМ
И УВЕК
БУ БИ-
ТИ ИЗ
ТЕБЕ!

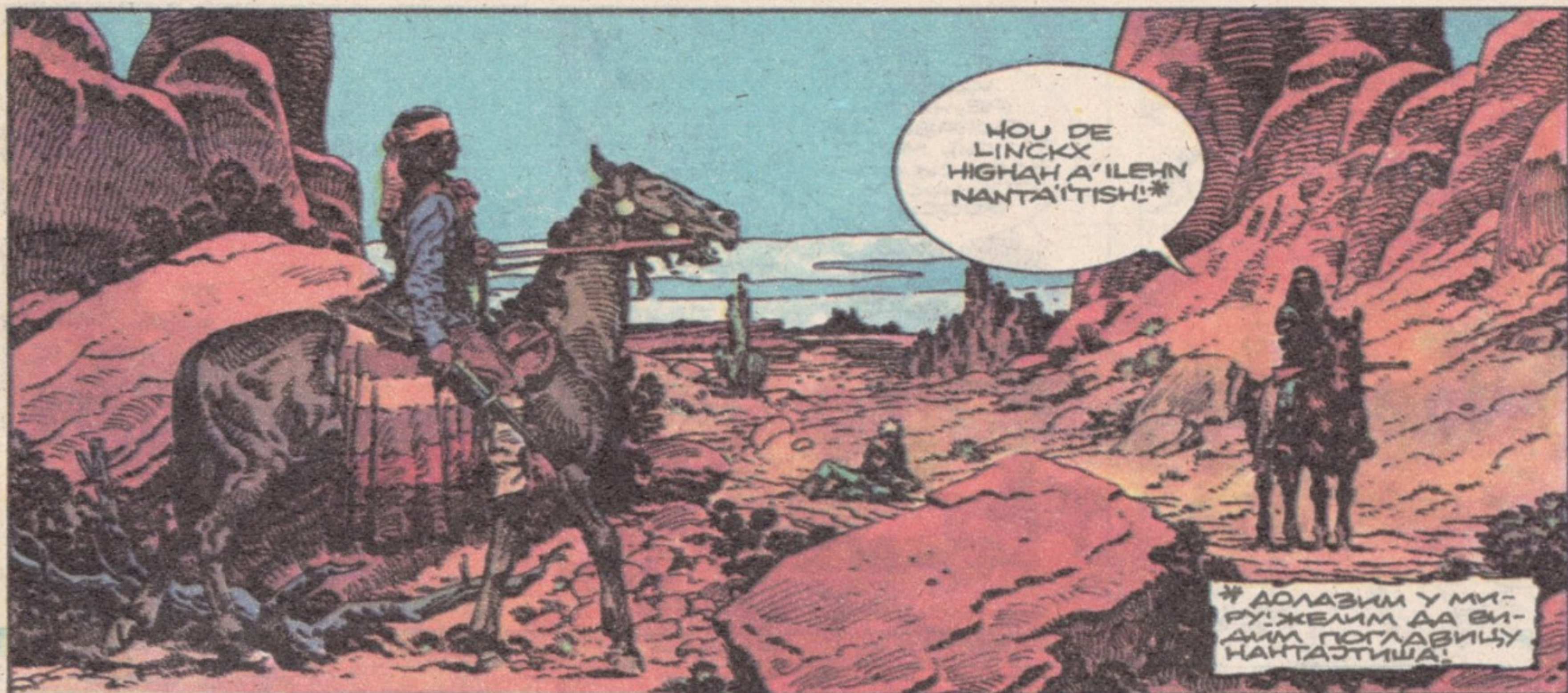

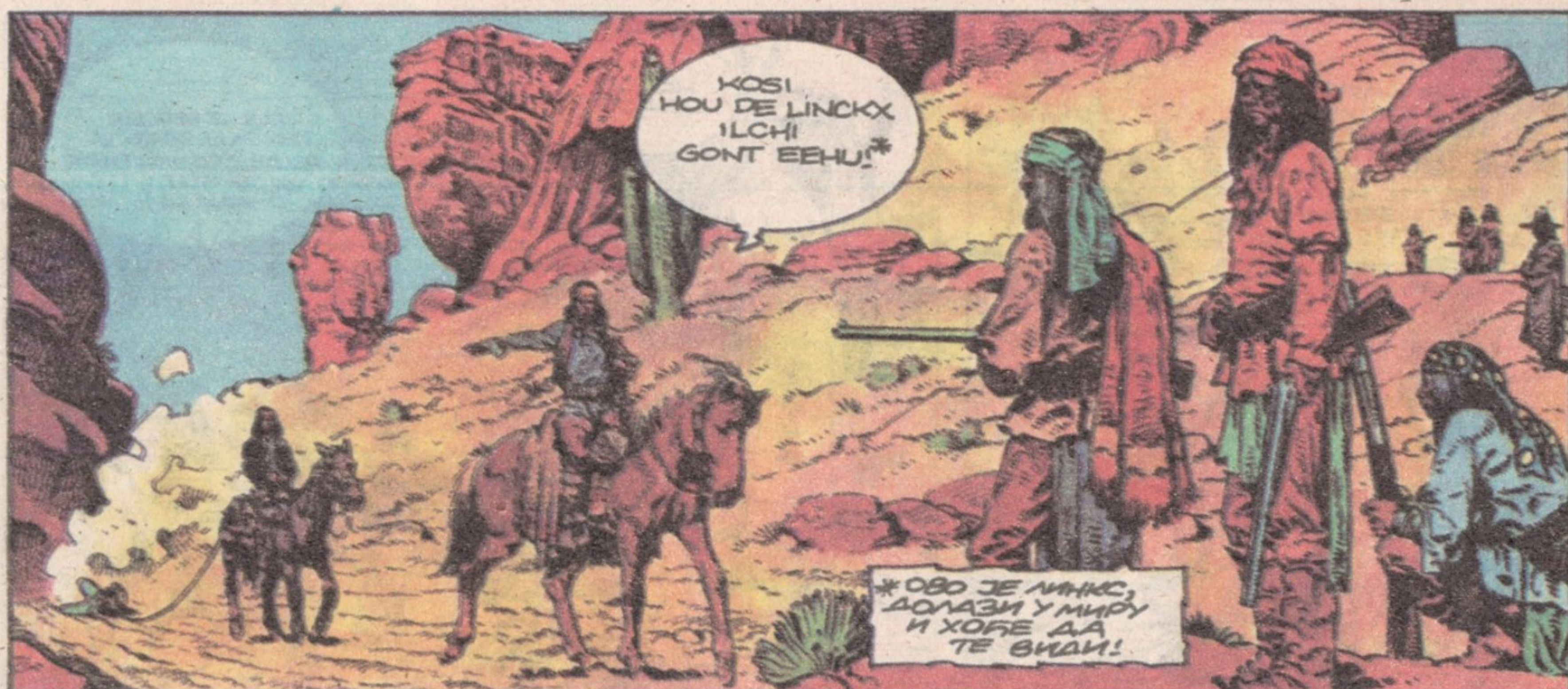
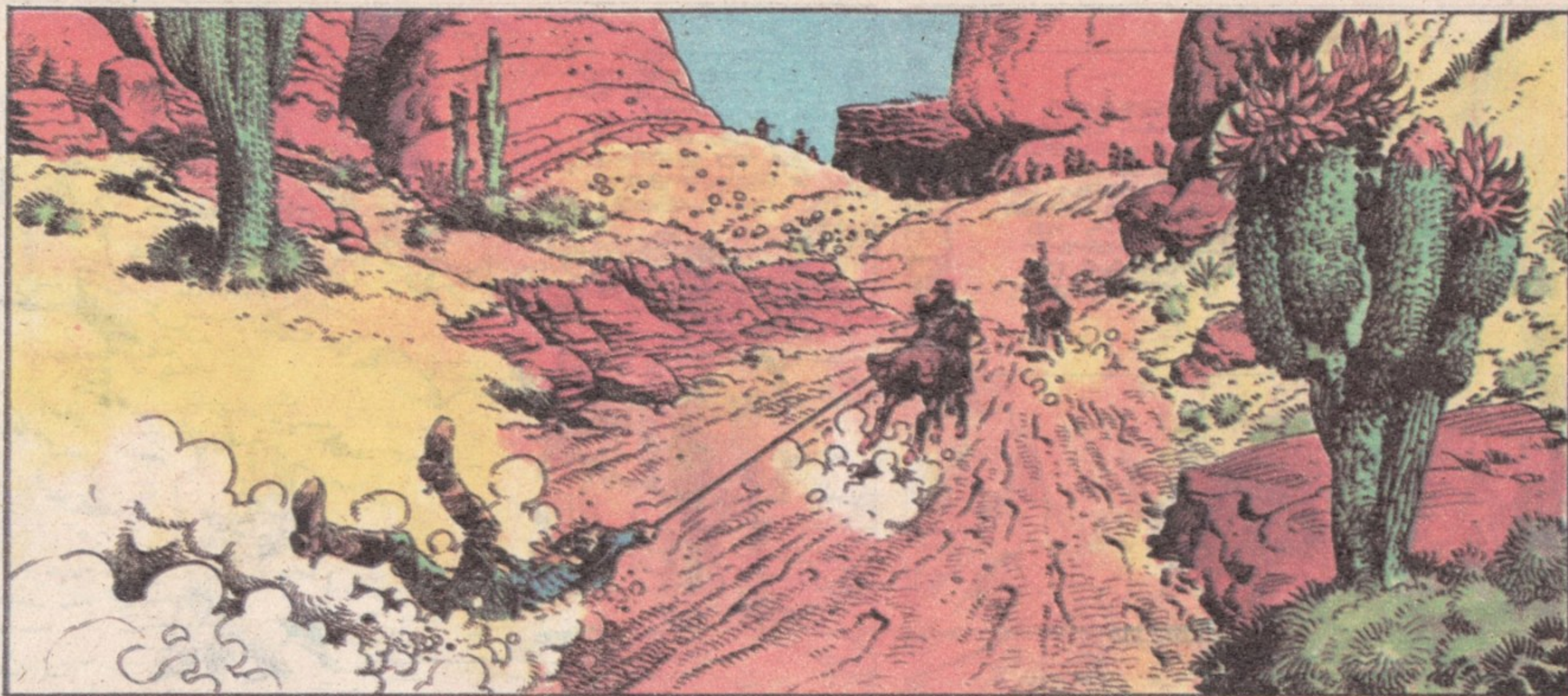
САД
МИ ЈЕ
ЛАКШЕ ЈЕР
ЗНАМ ДА ГА
НЕ МОЖЕШ
ПРОМАШИ-
ТИ!

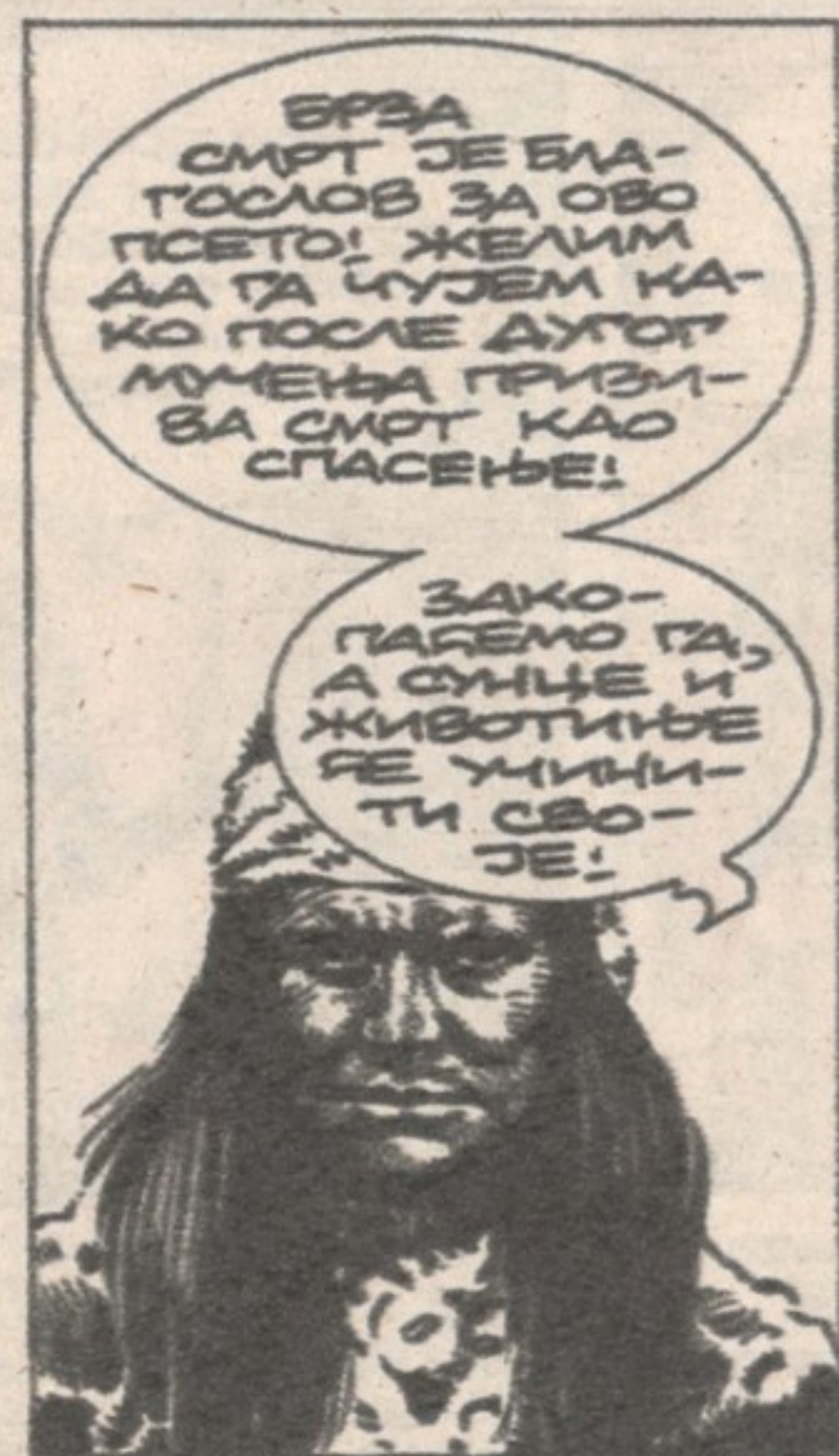

ЧИМ СЕ СПРАЧИЛО, СИБЕР
И МЕК КОЈ СУ СЕ УПУТИ-
ЛИ У ФОРТ АПАЧ...

ПО-
ГЛЕДАЈ!
ЕНО АПА-
ЧА!

ГОСПОДЕ,
ПА ОНО ЈЕ
АЈ ДЕЛ КЛИН!
ОТКУД ОН
ОВДЕ?

ПРО-
КЛЕТСТВО!
ПРИМЕТНО
НАС ЈЕ!

СИБЕРЕ,
МИСЛИШ ДА ГА
МОЖЕШ ПОГО-
ДИТИ СА ОВЕ
УДАБЕНО-
СТИ?

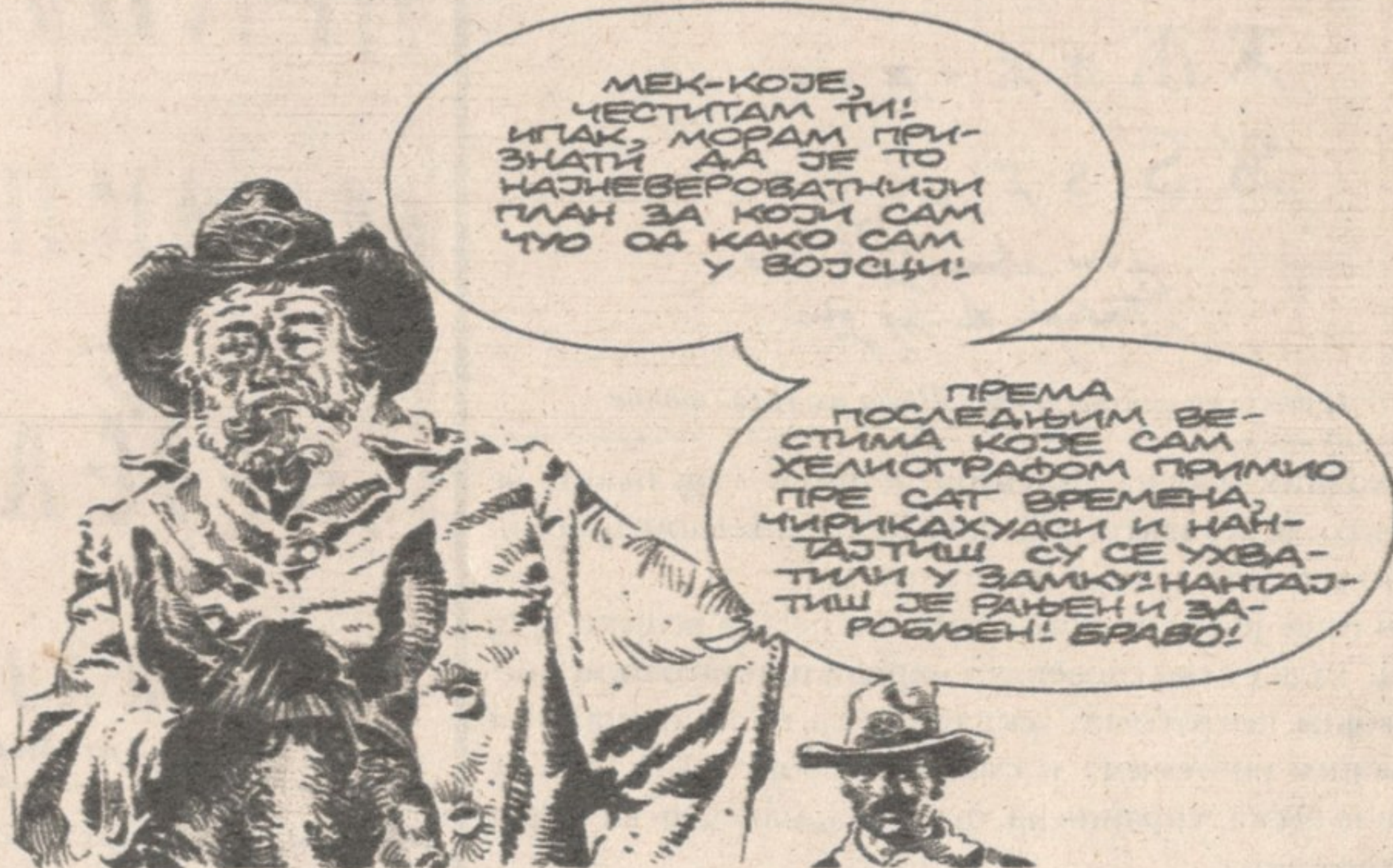
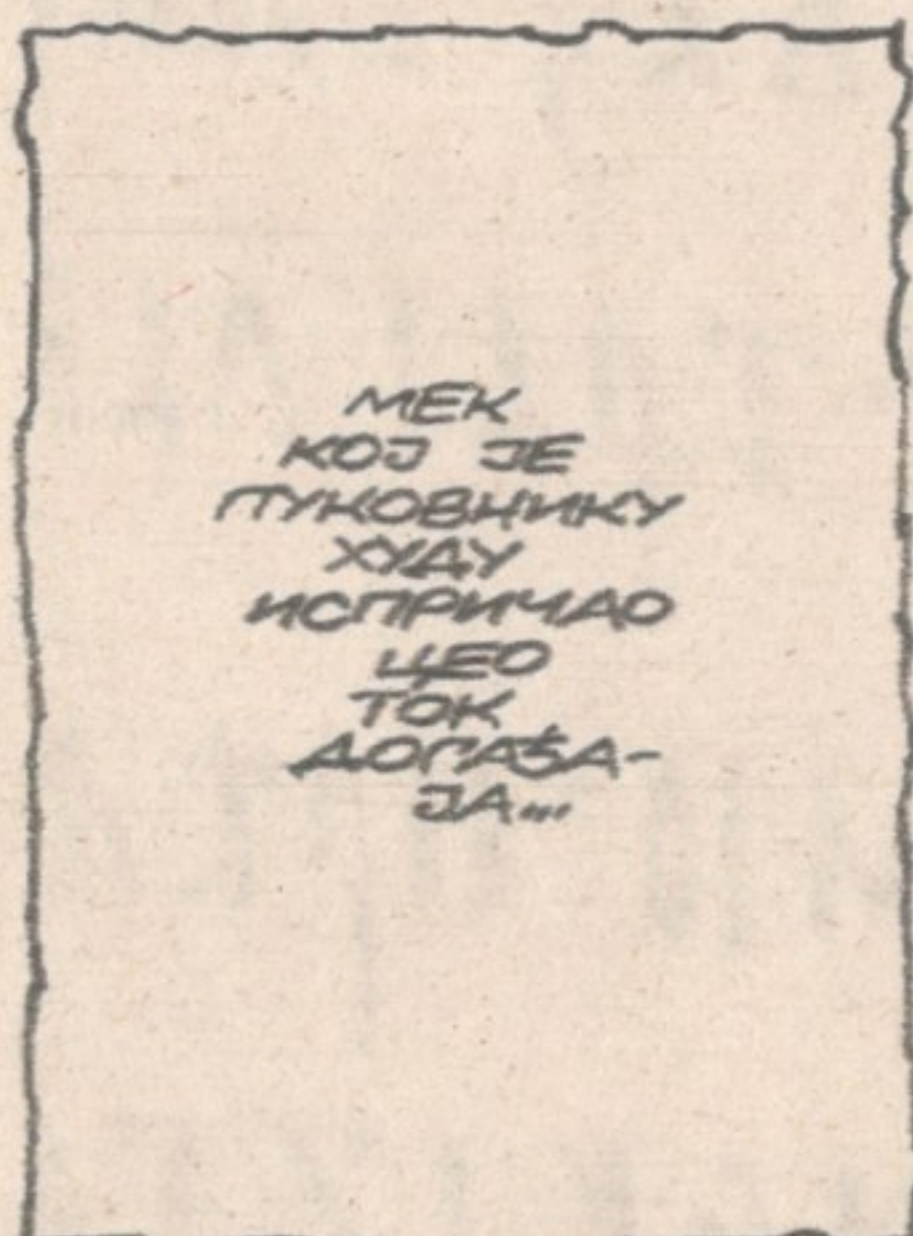
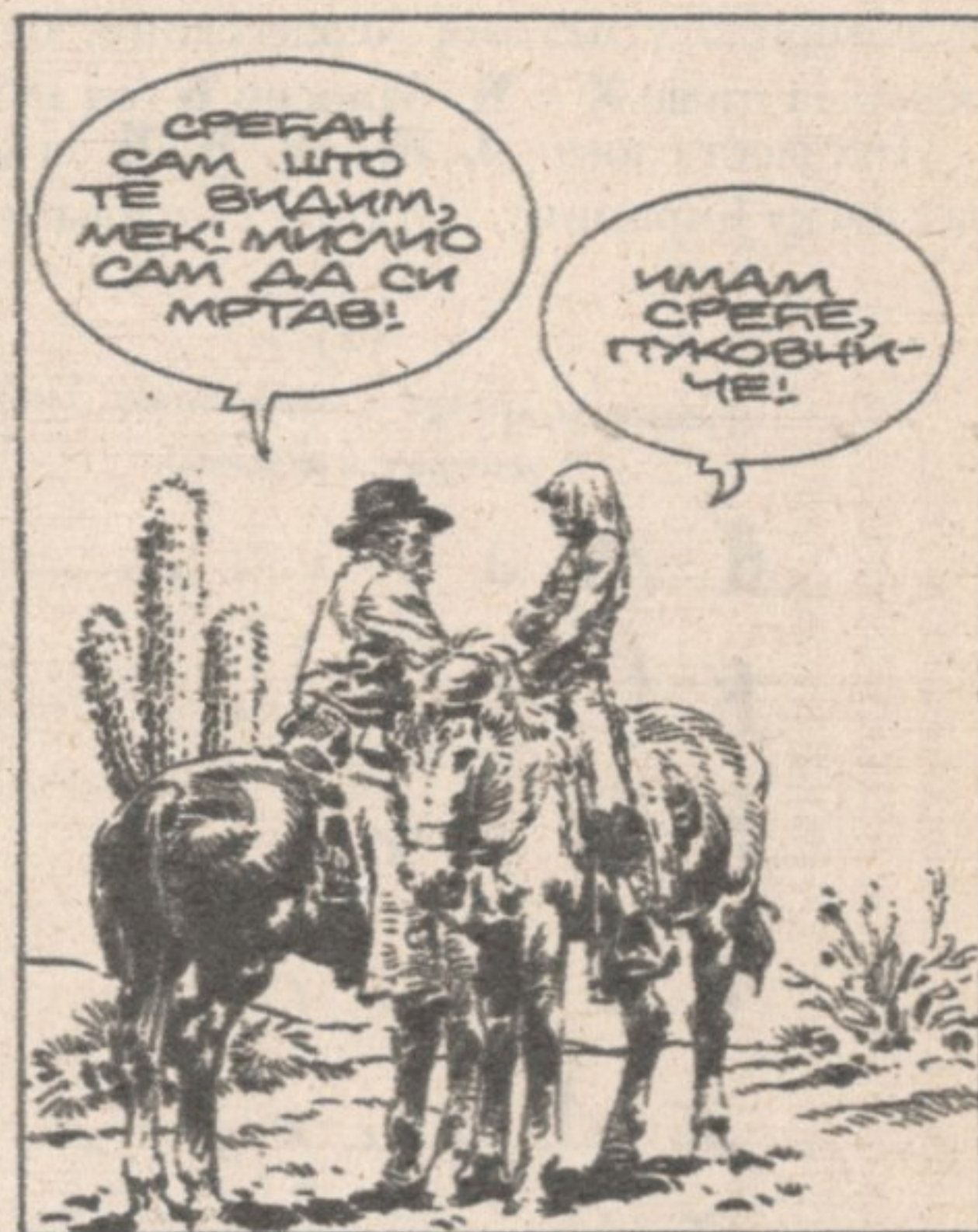
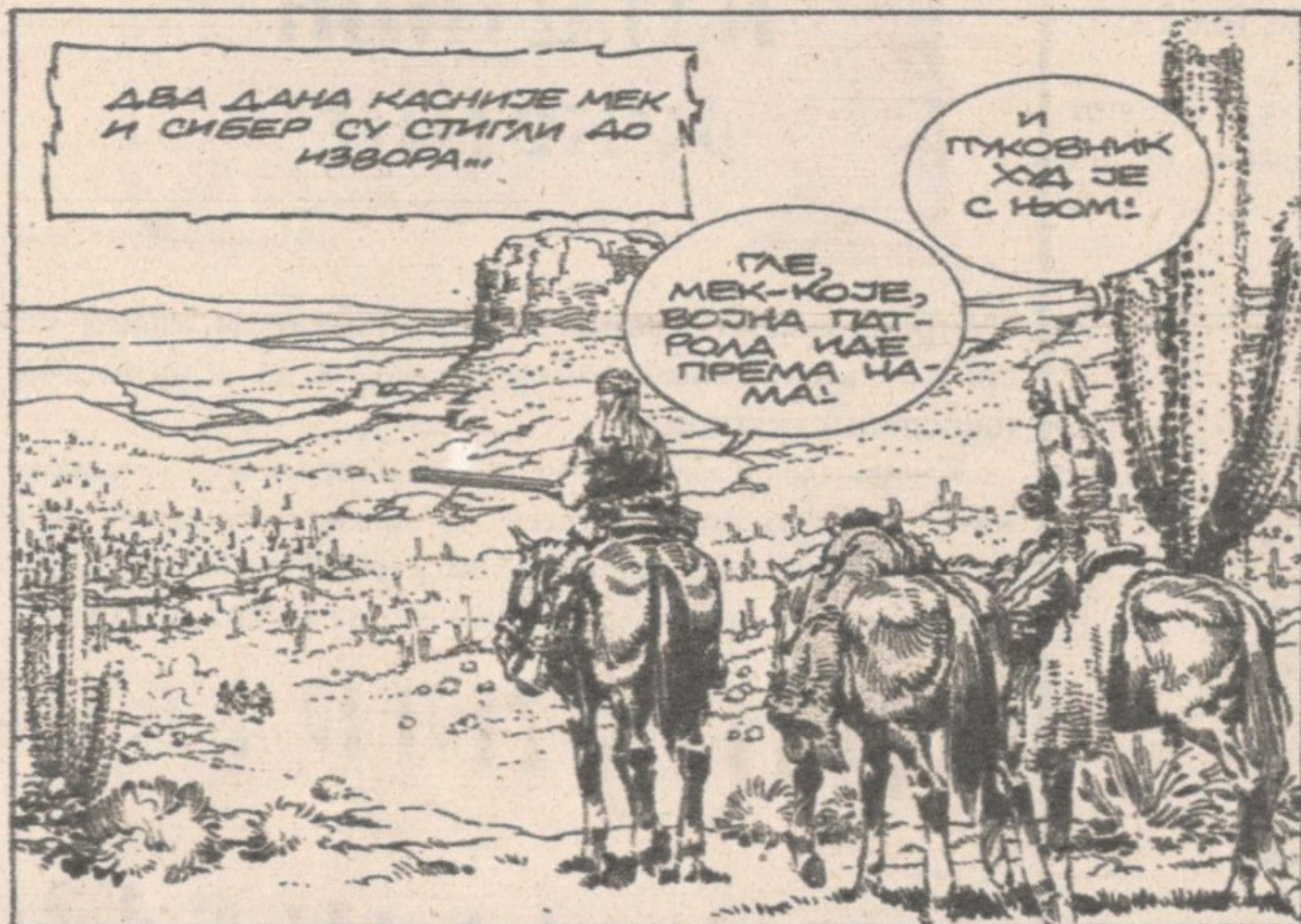

БУМ!

БРАВО!
ПОГДАНО СИ
ГА! АЛИ ПАЗИ,
АВОЈИЦА
НАМ СЕ ПРИ-
БЛИЖАВА-
ЈУ!

чуо да се у неким крајевима **Х** изговара, као и кад је у Дубровнику чуо да кажу дјевојка уместо ђевојка, како се говорило у његовој Херцеговини, он је (од 1836) почео да пише **Х** и **Ћ**, односно **Б** (од 1839.).

Тих шест слова - **Ј, Љ, Њ, Ћ, Ђ** и **Џ** - су особени за српску ћирилицу. Остала 24 слова преузета су из

Грађанска азбука Петра Првог из 1710. године

претходних азбука. Каснији језички стручњаци ће понешто дотеривати, али код Вука углавном није ни имало шта битно да се преправи.

Ћирилица је све до новог доба задржала велики број слова. Тада су сви словенски народи прилагодили писмо својим потребама: ускладили га са националним гласовним системима и смањили број слова. Тако су настале руска, украјинска, бугарска, македонска и српска ћирилица.

ПЕТАР ВЕЛИКИ

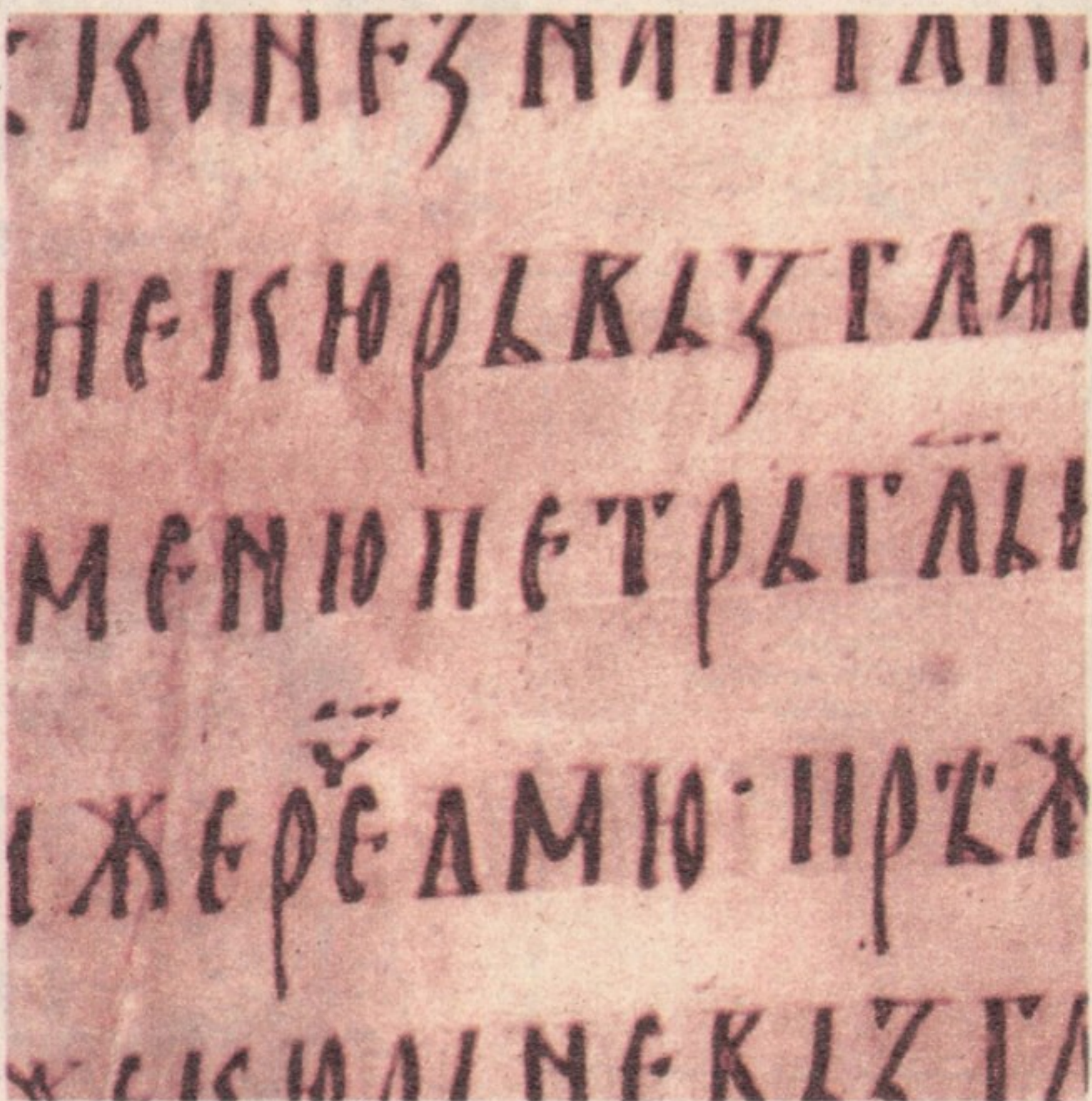
Петар Велики је 1708. године законом увео »грађанску азбуку«. Била је то реформа руске ћирилице. Желео је да руско писмо изгледа као западно, па је облик слова ћирилице прилагодио облику латиничних слова. Ова реформа Петра Великог утицала је и на изглед ћириличних слова осталих словенских народа. Многи данашњи проучаваоци српске ћирилице сматрају да је реформа Петра Великог удаљила наше писмо од свог оригинала и лепих рукописних облика.

После Октобарске револуције руско писмо се свело на азбуку од 33 слова. Њима је било немогуће да, као ми, спроведу систем један глас једно слово зато што би им у том случају требало 55 слова. Украјинци имају 32 слова, а Бугари 30.

НАЈЛЕПШИ РУКОПИС

»Мирослављево јеванђеље« је најстарија књига на српском књижевном језику. Сматра се да је написана најлепшим рукописом.

Књига је названа по свом наручиоцу, хумском кнезу Мирославу, брату Стефана Немање. По тадашњем обичају, желео је да Јеванђељем дарује своју задужбину, цркву Светих апостола Петра и Павла у

Детаљ из »Мирослављевог јеванђеља«

Бијелом Пољу. Претпоставља се да је преписивање ове црквене књиге наручио у некој од писарница Дубровника или Котора, зато што су оне тада биле познате по умешности својих калиграфа. Биће да се то збило 1190. године, када је Мирослава победио Стефан Немања и одузео му Хум, па је овај, преселивши се у Бијело Поље, мали део кнежевине који му је преостало, имао више времена да мисли о својој задужбини.

Јеванђеље су преписала и украсила двојица преписивача. Један од њих, можда Варсамелеон, преписао је мрким мастилом, правилним и витким словима највећи део текста, а други, Глигорије дијак, исписао је црвеним (киноваром) наслове и алилујаре и исликао бојама и златом (»заставио«) иницијале. При крају рукописа Глигорије дијак је дописао два записа, неколико реченица о својој жељи да и даље остане у служби код кнеза Мирослава и о томе који је био његов посао, па се зато поуздано зна да је он један од преписивача. Да је други део посла урадио Варсамелеон, само се претпоставља.

Желован, Сарајево, Милово, Мило
ево, Заковица, Елемир, Жабар
ица, Јагодина, Кладово, Лаз
ица, Нили, Њешињи, Острој, Ј
Самбор, Тивати, Кутирица, Ур
к, Херцег Нови, Цетиње, Чачан
Желовац, Барајево, Ваљево, Там
ево, Ђеновићи, Елемир, Жабар
ица, Јагодина, Кладово, Лаз
ица, Њешињи, Острој, Ј
Самбор, Тивати, Кутирица, Ур

*Калиграфски облици ћириличног писма које је професор
Стејпан Филеки пројектовао за употребу у школи*

Слова «Мирослављевог јеванђеља» одликује изузетна лепота. Ради се о нарочито елегантном писму, узаних, витких и потпуно правилних слова каквих готово да нема у ћириличној калиграфији. У сагласју са њиховом лепотом су украси, нарочито раскошни иницијали цртани по тадашњем западњачком укусу, али са видним утицајем византијских ликовних вредности.

КРАСНОПС

Дословно значење речи калиграфија је лепо писање, краснопис. У средњем веку преписивање је било једина техника којом су умножаване књиге. Преписивачи су радили у манастирским ћелијама од изласка до заласка сунца, данима и месецима. Гушћије перо којим су писали, корица хлеба и мало воде, било је све што су, осим књиге, видели током рада. Трудили су се да слова којима исписују црквене књиге или законице својих владара буду достојна њихове садржине.

У дворским канцеларијама Немањића писало се посебном врстом калиграфије, брзописом. Коришћен је за документа и државну преписку.

Сматра се да је калиграфија почела да нестаје када је Гутенберг измислио штампу. Сада је врло ретка. У школама већ одавно не постоји предмет - лепо писање. Калиграфија се учи само на Факултету примењених уметности, али не да би студенти изучили занат, већ још једну врсту уметности. Знање лепог писања се данас користи за исписивање диплома и сличних свечаних докумената, и за - изложбе. Професори овог

ВНЕСЕНЫ ВЪ НАШЕ
ХСТНХ
БРЫК
Ѣ ГОСПО
ДОУНѢ

моу іухоу . гл҃ѣ . ѿ . похѣно . рѣше поетникомъ .
Рздрѣши срдца моѣго сп҃се . ѿже ѡбесѣи быхъ и
 ѡмрлуєнїе . и даждь ми слѣзѣ тоує покаиѣ . ико
 да многѣмн рѣдѣю сѣрѣхенїа . и вѣско скверне
 шен помыслѣ моѣмъ ѡчѣстѣ . и забенїа тѣмъ и
 забѣасѣ . и вѣзѣть коуду мѣдѣбрїнхъ разоумѣнїю . вѣ
 нмнми ноуслышнми . и ѡцѣсти г҃и . и стрѣтноу
 дшѣ мою . моуєщїнхъ и змѣны стрѣтен . ико да
 ѡкрѣпоу тобою ѡслабѣ . и твою твоѣ хотѣнїа .

ОУСТНѢ ШСКЕРЬНИННѢ ДВѢЖОУ . И РОУЦѢ НЕУИ
СТѢ КТѢЕТЪ ПРѢБѢГЫН . СРДЦЕ ПОГРѢШЕНО ДОУКА
ЕННЫМЪ МЫСЛИ . ОБУИ ШСАБЛАННѢ ВЪСѢ ШКАПНЫИ .
ДШОУ ШЕНОШОУ ПОТѢМАННОУ СТРАСТНЫИ . И БѢ
ЗМѢСТНЫИМЪ СЛІСТМЪ ВЪСѢ СКЕРЬНЫИ ПОКРІВАЮСѢ .
И НЕ ИМѢМЪ ВЪЗНІКНОВЕНІА . ПРОСТРАН ПРѢУСТѢНСИ
ДАНЫИ УЛКОЛЮБУЕ . И СПСНЕМЪ СПСЕВНІЮТН . И
СКЕРЬНЫИ ШУИСТН МНОГЫИХЪ СЫГРѢШЕНІИ . И ЛЮ

Страница из Макаријевог Октоиха, прве књиге штампане српском ћирилицом, објављена на Цетињу

Факултета кажу да калиграфију приближавају уметности, не би ли је сачували.

ОКТОНХ

На Цетињу, само 40 година од Гутенберговог проналаaska штампе, Ђурађ Црнојевић је основао штампарију. Те, 1493. године, била је једина на Балкану. Прва књига изашла из Ђурђевог штампарије је Октоих првогласник. Било је то 17. јануара 1494. године. Штампана је српском ћирилицом. Послом је руководио јеромонах Макарије, наш први штампар.

О целом овом великом догађају, највећем у историји штампарства на Балкану, поуздане податке могуће је наћи само у записима на почетку и крају Октоиха. Написао их је Ђурђе Црнојевић. У предговору објашњава да је одлучио да штампа Октоих не би ли тиме мало употпунио огроман мањак књига - Турци нису само убијали и плачкали, већ су рушили и цркве и палили књиге у њима. У поговору каже да је књигу одштампао за годину дана, са осам људи. Помиње и да је књигу »рукоделисао« смерни Макарије из Црне Горе. За већину историчара ови записи су доказ да је Ђурђе Црнојевић оснивач штампарије.

Постоје и тезе да је целу ствар замислио Иван, Ђурђев отац. Јер, није нелогично претпоставити да се Иван, током двогодишњег боравка у Млечима (Венецији), заинтересовао за штампарство, зато што је тамо, у то време, било око 50 радионица. Једно време се чак мислило да је Иван донео штампарију на Цетиње из Млетака, али то није никада ничим

И И У У К К
Ц Ц З З М М Ђ Ђ В В

Неке од најчешћих грешака: неправилан распоред дебљина и окретање латиничних слова за 180 степени (N, W) и сечењем слова (X) да би се добила ћирилична (И, У, М); лакше је и правилније користити «ћирилично» К; погрешно обликовано слово Ц; шројка уместо слова З; мало латинично слово Ђ није добра замена за мало ћирилично з.

Љ Љ Љ Љ Љ Љ Д Д Д Д Д Ш Ш Ш Ш Ш
Б Б Б Б Б Д Д Д Д Д Г Г Г Г Г В В В В В Ћ Ћ Ћ Ћ Ћ И И

Преглед разних облика слова; још увек није одлучено који је од тих облика најправилнији. Уочливе су и разлике између неких курзивних (косих) и куреншних (равних) слова.

доказано. Једино што се сасвим поуздано зна о Ивановом боравку у Млещима јесте да је, тежећи да учврсти положај земље, испросио за Бурђа Ижбету (или Јелисавету), кћерку венецијанског великодостојника Марка Антонија Ерице. Иван није дочекао свадбу. Издахнуо је док је млада била на путу према Цетињу, а Црногорци су запамтили свадбу и опевали је у неколико народних епских песама.

Наша прва штампарија трајала је само три године. Када је скадарски санџак-бег Фериз напао Зету, Бурђе је отишао за Млетке. Шта се десило са штампаријом - не зна се. Испод њене пресе изашле су четири књиге. После Октоиха првогласника, идуће године је завршен Октоих петогласник, затим Молитвеник, и Псалтир.

Макарије није споран. Па ипак, једини подаци о овом првом штампару су да је био скроман - што се и подразумева за једног јеромонаха. Не зна се, на пример, кад је и где изучио занат. Када је Цетињска штампарија престала да ради, Макарије је отишао у Влашку преко Срема, у једној од миграција пред Турцима. Сматра се да је у манстиру Трговиште постао зачетник штампарства у Влашкој. Последњи траг о Макарију је из Хиландара.

Сачувано је 69 примерака и фрагмената Октоиха првогласника. Неки истраживачи сматрају да је највише одштампано стотинак примерака, судећи по броју тадашњих цркава и писмених људи. У књизи има 270 листова. Штампана је у две боје, црвеној и црној.

Макарије је сам израђивао слова. Њихов облик је урадио од старог писма латинице, прилагодивши је потребама ћирилице. По истом принципу који је пронашао Гутенберг, и Макарије је штампао словима ливеним у метал, помоћу изгравираних матрица.

Штампа и прелом текста доказују мајстора који не остаје за чувеним млетачким штампарима.

ПРОГРАМ ЗА ЋИРИЛИЦУ

Ћирилица је службено писмо Републике Србије. Тако је одређено Законом 1991. године. Те исте године оснивањем Одбора за ћирилицу у Вуковој задужбини почео је програм «Савремена ћирилица». Раде га Центар за истраживање Компаније «Политика», Универзитет уметности, Институт за језик Српске академије наука и уметности и Југословенски завод за стандардизацију. Програм се односи на све што се тиче унапређивања ћирилице, а главни послови су нормирање словних знакова и стварање нових ликова слова. Први значи одређивање стандарда (како које слово прецизно изгледа) за букварско писмо, за типографски слог, за компјутерске фонтове и то у свим типовима и врстама писма, а други - пројектовање нових писама.

Ове проблеме треба да реши Центар за уметничко-истраживачки рад Универзитета уметности у коме су стручњаци за писмо Факултета примењених уметности. Професор Стјепан Филеки, руководилац Центра, каже да се ћирилицом баве већ десету годину. Њихов најновији пројекат је «Српска типографска ћирилица». Урадили су фонтове потребне за штампање књига, за рукописна писма и за историјске облике писама.

Наиме, уопште није свеједно којом ће врстом слова бити штампана књига историјске садржине, којом уџбеник, а којом проза или поезија. Тако је за Народно позориште Центар пројектовао писмо »Фалстаф«, као »кућно писмо«, засновано на класицистичком облику ћирилице зато што је у време оснивања Народног позоришта преовладавао класицистички стил.

Рукописни облици ћирилице изведени у Центру биће основ за доношење стандарда за рукописна писма која ће се учити у основним школама. Историјски облици писама пројектовани су по угледу на најлепша слова српске ћирилице: писмо »Инок Сава Студенички« је реконструкција слова првог српског буквара објављеног у Венецији 1597. године; »Мирослављево јеванђеље« је реконструкција рукописа једног од два писара Мирослављевог Јеванђеља; »Студенички типик« је урађен по препису истоименог рукописа из 1619. године; исти принцип је спроведен и за »Милутинов натпис«.

Тренутно, у Центру раде на припреми уџбеника за писање. У њему ће се, поред практичних поука за писање и методских напомена, садржати и преглед историјског развоја писама са илустрацијама о настанку сваког слова.

КАКО СЕ УЧИ ПИСАЊЕ

Тренутно - произвољно. Не постоји систем који се поштује у свим основним школама. Зато се тражи нешто што неће бити ни »Палмер метода«, ни »манускрипт метода«, нешто што ће одговарати данашњим правцима.

Почетком века »Палмер метод« је био уздигнут до уметности иако је подразумевао нимало лагодан положај: стопала чврсто на поду, леђа прилепљена уз наслон столице, папир нагнут на север-северозапад, перо држати лагано између палца и кажипрста, само три преостала прста смеју да дотакну папир, пуним покретом руке из рамена исписивати линије на горе и на доле, елипсе и петље. Све ово допуњено је додатном муком: учитељ је стављао новчић на надланицу ђака који пише и, ако би шака била неправилно нагнута, новчић би падао. Шта је било после тога - зна се.

Касније је дошао »манускрипт«. Био је заснован на две основне форме - лопти и штапу. Међутим, дете од шест година још увек нема развијену координацију око-рука потребну да напише круг, полукруг, четвртину круга, а нарочито има тешкоћа у цртању праве линије која дотиче круг, како је то потребно за испи-

сивање појединих слова.

Сада педагози и калиграфи широм света покушавају да уведу курзивно писање у основне школе, дакле да ураде нешто што је урађено још у ренесанси. Ватикански писар Лудовико дељи Ариђи развио је курзивни стил и 1522. саставио приручник. Поједностављени курзивни рукопис заснива се на благо нагнутом цикцак потезу, заобљеним троугаоним облицима.

Занимљиво је искуство педагога са Исланда у покушајима да науче ђаке како да пишу курзивну латиницу помоћу компјутера. Када се притисне жељено слово на тастатури, машина испрта одговарајућу курзивну верзију на монитору, приказујући правилан правац потеза и ваљану везу са следећим словом. Све ово је у боји и праћено је звучним ефектима. Досадашња искуства исландских учитеља кажују да је ова метода одлична веза традиционалног писања и компјутера.

БУДУЋНОСТ ЋИРИЛИЦЕ

Један од главних аргумената заговорника тезе да ћирилица нема будућности је мишљење да је ово писмо непогодно за компјутере. Али, више је него јасно да они нису у праву.

У Савезном заводу за стандардизацију последњих десетак година урађено је више југословенских стандарда за српску и македонску ћирилицу. Пре две године промовисан је драјвер за ћирилицу за персоналне рачунаре. Тиме је доказано да је у свим случајевима где би се користила наша латиница могуће користити ћирилицу.

Рачунар може да користи било које писмо, па било оно јапанско, арапско или ћирилично, зато што има одређено место за сваки знак у својој табели. Да би корисници рачунара могли да размењују информације, потребно је да те кодне табеле имају стандардни распоред знакова. У Заводу за стандардизацију је урађен такав распоред. Ћирилица је поређана по њеном природном, азбучном редоследу, што ни у једном досадашњем стандарду није био случај.

Тако је опет доказано да су ћирилица и латиница два писма подједнаке важности, два писма која нам подједнако требају. Ћирилица нам треба због одржавања континуитета наше културе, а латиница због одржавања веза са другим народима. А за одржавање те равнотеже потребно је само мало труда и знања.

Соња Ћирић

МАЛА ИЗЛОЖБА

Самосталну каријеру Беби Дол започела је још почетком осамдесетих година сингл плочом „Мустафа“. Њен таленат и певачке способности одмах су привукле пажњу музичара, тако да је учествовала на снимањима албума група „Леб и сол“, „Идоли“, YU групе и многих других. Претежно је објављивала синглове, а за све ове године публици се, нажалост представила само једним албумом. На дискографску сцену вратила се протеклог новембра објављивањем компакт диска „Ритам срца“ за нову дискографску кућу „Global music“. На овој пло-

ПРИЧАМ ТИ ПРИЧУ

чи, поред нових песама које је претежно урадила са Зораном Врачаревићем, нашле су се и нове верзије њених хитова „Руди“, „Бразил“, „Изнад дуге“, али и обрада Мадонине „Take A Bow“.

— Албум „Ритам срца“ за мене је као нека мала изложба — каже Беби Дол. То су сличице једна до друге, разних облика и боја, разних места, разних људи и догађаја. Албум је прављен редовним радом. Рад на албуму трајао је из дана у дан, једанаест месеци. Идеја и главни разлог за снимање албума била је идеја свега доброг, као нешто у шта ја верујем. А ја верујем у позитиван исход, верујем да човек снагом своје воље, жеље, својим радом, својом хуманом и љубављу може да премости све планине (као у песми „Many Rivers To Cross“ Боба Марлија и „UB 40“ касније) и та музика је преузела улогу некога ко чува тај наш свет.

ТРАЖИЛИ
СТЕ
ПЕСМУ

THESE DAYS

I was walking around
just a face in the crowd
trying to keep myself out of
rain
saw a vagabond king
wear a styrofoam crown
wondered if I might end up
the same
there's a man out on the
corner
singing old songs about
change
everybody's got their cross
to bear these days
She came looking for some
shelter with a suitcase full of
dreams
to a motel room on the
boulevard
guess she's trying to be
James Dean
she's seen all the disciples
and all the „wanna-be's“
no one want's to be
themselves
these days
still there's nothing to hold
onto
but these days
These days the stars ain't out
of reach
these days there ain't a ladder
on the street
these days are fast love didn't
last in this graceless age
there ain't nobody left but us
these days
Jimmy Shoes busted both his
legs
trying to learn to fly
from a second storey window
he
just jumped and closed his
eyes
his momma said he was crazy
he said momma I've got to try
don't you know that all my
heroes died
and I guess I'd rather die than
fade away
I know Rome's still burning
though the times have
changed
this world keeps turning
round and round these days
these days are fast
nothing lasts it's a graceless
age
even innocence has saught
the midnight train
there ain't no time to waste
there ain't nobody left to take
the blame
there ain't nobody left but us
these days

ОВИ ДАНИ

Мувао сам се унаоколо
био сам само још једно лице у гомили
гледао сам да се склоним од кише
видео сам краља скитница
са круном од стиренске пене на глави
помислих, хоћу ли и ја тако завршити
на углу стоји човек
и пева старе песме о промени
свако носи свој крст ових дана
Она је дошла са кофером пуним снова
тражећи неко склониште
сместила се у мотелу на Булевару
изгледа жели да постане Џејмс Дин
срела је све истомишљенике
и оне „једног дана ћу постати“
нико не жели да буде оно што јесте
ових дана
а још увек не постоји ништа друго
сем ових дана
Ових дана звезде нису ван домаћаја
ових дана нема успеха на улицама
ови дани су брзи, љубав не опстаје
у овом немилосрдном добу
сем нас нико није остао
ових дана
Џими Шуз је поломио обе ноге
учио је да лети
затворио је очи и скочио
кроз прозор са другог спрата
његова мама каже да је полудео
а он каже: Мама, морао сам да пробам,
зар не знаш да су сви моји хероји умрли
радије ћу да погинем него да се изгубим
Знам да Рим још увек гори
мада су се времена променила
свет се и даље окреће
ових дана
ови дани су брзи
ништа не остаје
ово је немилосрдно доба
чак је и невиност ухватила поноћни воз
више нема времена за губљење
нико није остао да прихвати кривицу
нема никога сем нас
ових дана

Извор: Bon Jovi
Текст и музика: Џон Бон Јови и Ричи Самбора

НАЈВЕЋЕ ПРИЗНАЊЕ ЈЕДНОМ БИТЛСУ

Пол Макартни примио је честитања енглеског принца Чарлса који га је именовао за почасног доцента Музичке академије.

— Као признање за таленат вредан пажње и за све што је постигао за музику овога века — речи су принца Чарлса којима је Битлса, старог 53 године, као првог рок музичара, прогласио за почасног доцента Краљевске музичке академије. То су, пре њега, постали само Пласидо Доминго и Јехуди Менухин.

Макартни је на то рекао: — То је велика част. И уопште није лоше за једног уличног момка из Ливерпула.

Звездане
стазе:

МАРАЈА КЕРИ МИСЛИМ ДА САМ УСПЕЛА

Иако је на светску сцену ступила готово случајно, Мараја Кери тренутно је једна од најпопуларнијих певачица на свету. Пре пет година, на једној забави, успела је да утрапи касету са својим демо снимцима познатом музичком продуценту, он је у колима преслушао песме и — позвао је на пробно снимање.

Мараја данас има 25 година, а њен албум „Music Box“, објављен пре две године, продат је у тиражу од 23 милиона примерака. Пошто се спрема да успех понови новом плочом „Daydream“, одлучила је да понуди мало својих уобичајених поп балада, али је хит песме урадила уз помоћ стручњака за хип хоп музику. Један од њих је Нејт Морис из састава „Boyz II Men.“

— Изгубила сам пуно људи који су ми били блиски — каже Мараја — и осећања због тих губитака очигледна су у мојим песмама. Полако сам склапала једну песму за коју сам имала само рефрен и мелодију када сам срела Нејта који је управо компоновао песму

о пријатељу кога је изгубио. Када смо упоредили песме, испоставило се да је половина стихова готово иста и тако смо од две песме направили једну, „One Sweet Day“. Био је то посао у коме сам уживала. „Underneath The Stars“ је, опет, прва песма настала у студију и подсећа на соул с почетка седамдесетих година. Снимку смо додали и оно пуцкање које се чује на старим плочама само да бисмо добили ту атмосферу. Било је добро почети са таквом песмом, она ме је навела да размишљам о тим временима која су ми одувек била велико надахнуће. На овој плочи потпуно сам остварила своју жељу да сарађујем са другим уметницима. Не желим да компонујем само за себе. Уживам да снимам са певачима који су сасвим другачији од мене иако сам од самог почетка каријере желела да све држим у својим рукама, али то је било тешко. Имала сам само 19 година и тек сам почињала. Морала сам много да учим, да се доказујем и мислим да сам у томе сасвим успела.

ЗАГОНЕТКА EQV

Звук Београда

За оне који воле састав ЕКВ права мала загонетка је појава групе EQV и њиховог првог компакт диска „Ти си сав мој бол“ названог по једној од песама Милана Младеновића. Иза ове нове групе стоји Маргита Стефановић, дугогодишњи члан састава ЕКВ:

— Пре више од годину дана позвали су ме људи из студија „Technologique“, и питали да ли могу да употребе клавирску секвенцу из песме „Ти си сав мој бол“. Од тог дела желели су да направе сасвим нову песму засновану на данашњем, савременом звуку. То смо почели да радимо заједно и на крају смо добили више од сата музике која се нашла на овом компакт диску. Ту се нашла и песма „Equinox“ и тако нам се наметнула и сама скраћеница EQV. Снимање је завршено крајем 1994. године, али нико од домаћих издавача није био спреман да то тада објави.

Затим се појавио наш пријатељ Рођко који живи у Бечу и он је предложио да то објави у Аустрији. Тако је наша плоча изашла у иностранству, већи део тиража није ни стигао до Бео-

града, али су се појавиле пиратске касете са овим материјалом. Наш циљ је да ову врсту музике што више свирамо, што се иначе не ради, али нама је то занимљиво. Половином октобра прошле године свирали смо у Бечу на фестивалу „Тактик 95“ и тада смо се први пут представили публици. Чак и у овакој врсти музике, која се назива техно, амбијентална, електронска, или ово наше што би се звало тренс, најбитније су песме. Ми све ово представљамо као звук Београда. Ту је укључен и компакт диска „Angel's Breath“ који је Милан Младеновић snимио у Бразилу са Митром Суботићем, а ту је још један састав „Глисерси“ који смо направили са Бешкетом, он је некада свирао гитару у групи „Безобразно зелено“. Увелико припремамо нове песме, тренутно смо завршили једну госпел верзију нечега што би личило на стару протестну песму у духу Ивице Перцла, али са реп варијантама. У групи нас има пуно, готово мали фудбалски тим. То су најразличитији људи које је било тешко замислити у једној групи. Занимљиво је да ово што смо снимили као EQV привлачи људе у свету. Јављају нам се из Немачке, Јужноафричке Републике, из Велике Британије јер желе да тамо објаве плочу. Па, видећемо шта ће од свега тога бити.

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

ХАЈДЕ ДА СЕ ИГРАМО

СПОНЗОР РУБРИКЕ

SEGA IGRICE

Biosfera Media

МАЛОПРОДАЈА ПРИЗРЕНСКА 11, ТЕЛ. 688-131 И КНЕЗ-МИХАЙЛОВА 2, ТЕЛ. 623-348

ГАРФИЛД

компјутерска и сега игрица

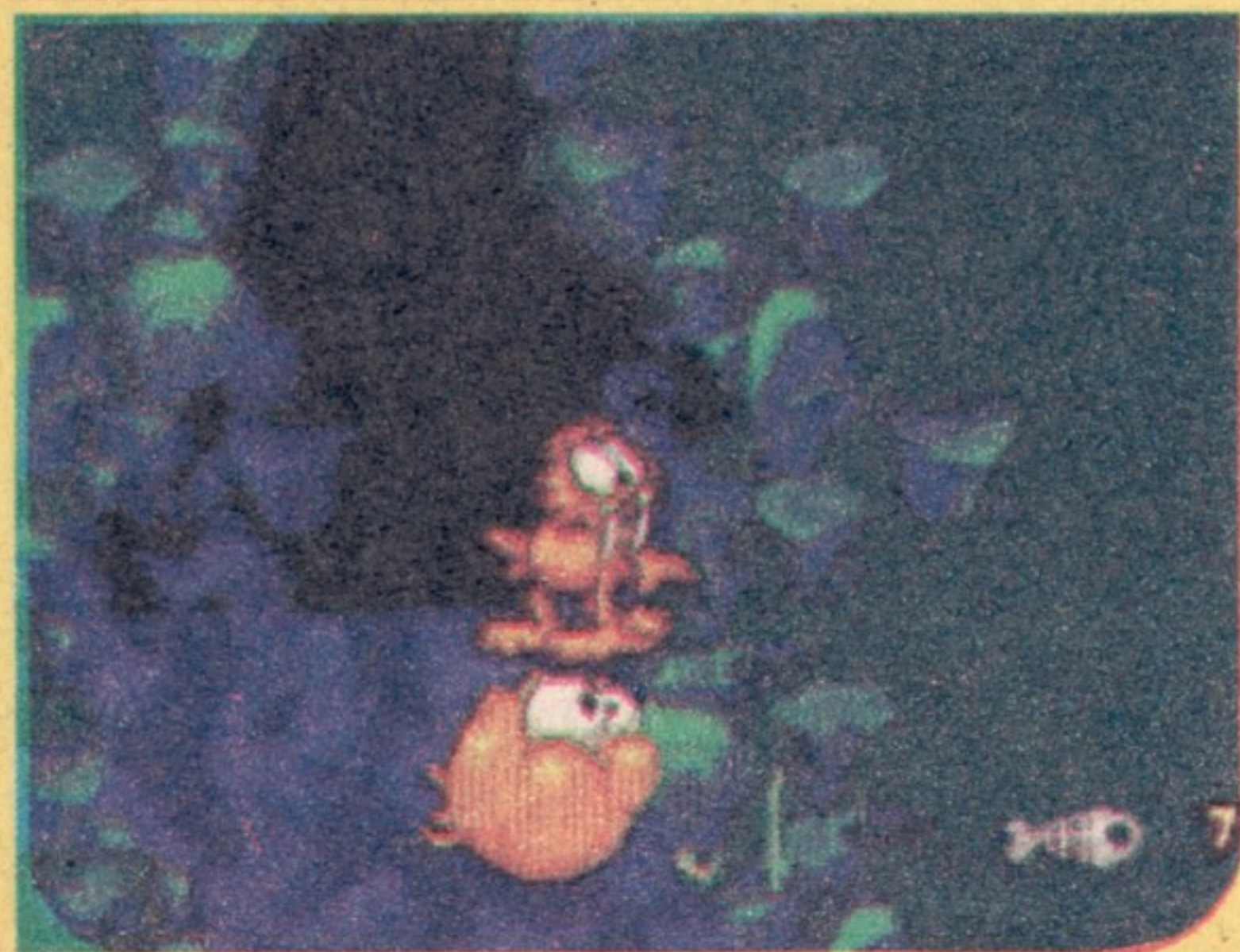
Пошто су припадници лепшег, мацјег пола, већ одавно у високом друштву, мудри и сјајни Гарфилд је прави представник јачег пола за улазак међу одабране (сега). Решавајући спретно, интелигентно и неочекивано разновразне препреке и невоље које су посебно за њега припремили сећини сценаристи, Гарфилд се пење, бори, отима храну, шета са скафандером по неком марсовском пејзажу и изводи разновразне керефеке и бесне глисте да би победио у занимљивој сега игрици (за оне који то воле).

Шта ћете радити играјући се Гарфилда? Управо оно што личности мудрог и духовитог мачка одговара: да вас онако „шмекерски“ насамари. Навикли сте на животиње, јунаке стрипова и цртаних филмова, које живе људске животе. У Гарфилдовој режији ТВ забаве мораћете да научите да живите животињски.

Бићете, на пример, глупави дукац који, трчкарајући у шетњи око ногу свога гос-

Један у низу цртаних ликова – кућних љубимаца, као Плутон, као Снупи, као Том, као канаринац Френки. Паметан и духовит мачор, увек хладнокрвног и смиреног изгледа, али „испод мире сто ђавола вине“. Он не говори, али ми пратимо његове мудре мисли и таленат да поједностави оно што су људи у животу бескрајно искомпликовали. Мудри мачак је један од најомиљенијих и најсимпатичнијих јунака стрипа.

Гарфилд има зубе.
Многе мачке имају зубе...
осим леопарда – они имају отвараче за конзерве.
А не пију пиво,
пију чај!!!

ГАРФИЛДОВСКЕ МУДРОСТИ

И још нешто, посебно важно. Кад се играш, па онако, као и обично, побеђујеш, једноставно „дереш“: играш се са друштвом К'о мачка с мишем.

Или кад си одсутан, кад имаш обавеза – обданиште, школа или нешто забавније – па деда, баба, мама, тата замишљају да су главни у твојој одсутности: Кад мачке нема, мишеви коло воде.

подара, не престаје да лаје изазван било каквом ситницом, све време, наравно, са изразом лица коме је интелигенција одавно рекла збогом.

Бићете борац за права животиња, оставићете одећу, изаћи у двориште са комадом живог меса везаним око паса и викати: „Мац, мац, мац!“. Можда вам се то не свиђа (!?). Онда ће се све заробљене животиње ослободити и уселити у вашу кућу. Бићете, рецимо, љубитељ коња. То значи шетњу неодољивим пејзажом са гиздавим пастуvom привезаним за сопствена леђа, скокове преко невероватно високих препрека (гиздаво не намерава да сјаше), обављање нужде на јавним местима, а кад полomite ногу у разновразним вратоломијама, достојанствено ћете сачекати човека с пиштољем да вас ослободи мука.

Баш љупка игрица. Сетите се ње пре него што шутнете одвратног комшијског мачка. Можда ће вас, колико сутра, Гарфилд ставити у његову кожу.

Мале вратоломије

Бранислав Јевин

Ново сибирско откриће

РАТНИК У САНТИ ЛЕДА

**Мумифицирано
тело скитског
ратника нађено
после две и по
хиљаде година
на планини Ал-
тај, на граници
Русије и Кине**

Две и по хиљаде година после његове смрти мумифицирано тело једног скитског ратника изронило је на светлост дана. Захваљујући руским научницима, Скит је нађен на 2.200 метара надморске висине, на планини Алтај која се простира на граници Русије и Кине.

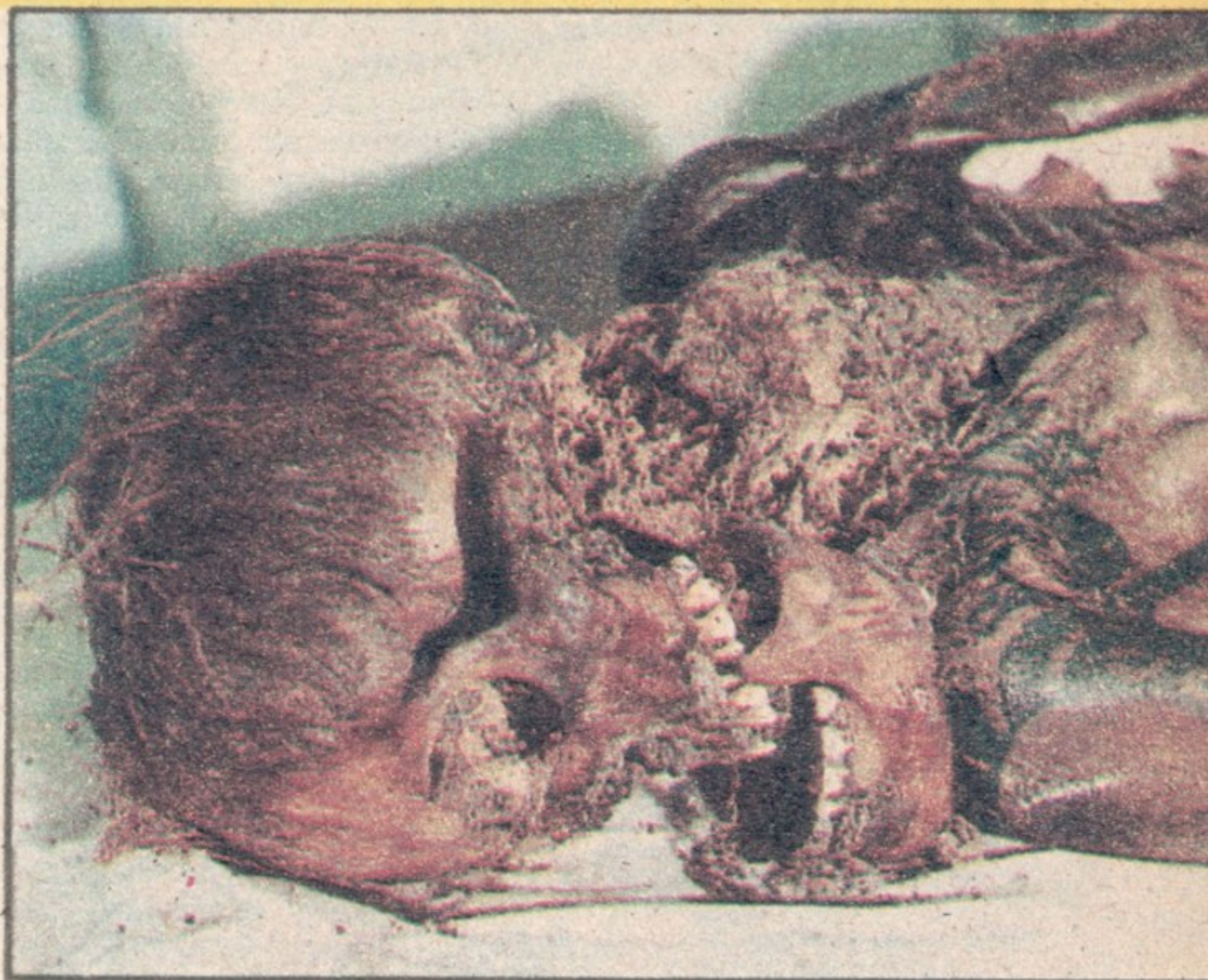
Тело скитског ратника и ловца, са црвенкастом косом, очувано је изузетно добро. Још је, на пример, добро видљива тетоважа на мишици, а научници очекују да ће проучавање скитског ратника дати изузетан допринос проучавању живота Скита који су некада насељавали просторе од Црног мора до планине Алтај.

Прописно обучен

Прва истраживања показују да је реч о скитском ловцу који је у тренутку смрти имао између 25 и 30 година. Његово тело нађено је у нарочитом дрвеном сандуку који је био сакривен испод огромне хумке од камења. На лицу му је огромна рана, па се прет-

Мумија на столу за обдукцију

поставља да је овај Скит био жртва неке дивље животиње. Сахрањен је прописно обучен: доњи веш од меког крзна, високе чизме од коже, капуљача од неког грубог платна, дебели крзнени огртач.

— Сви делови одеће су у изврсном стању — каже руски стручњак Анатолиј Деревјанко — као да су сада купљени у радњи.

Поред леша у дрвеном ковчегу нађени су и тоболац са стрелама, лук и изузетно оштар нож. Због овог наоружања мумија је добила шифровано име „телохранитељ“.

Скити су стари номадски народ који је живео на просторима између Црног мора и Сибира. Углавном су трагали за златом, а успешно су и трговали продајући своје коње купцима у старом Египту. Познати грчки историчар Херодот нешто је више писао о животу Скита, посебно обичају да балсамују лешеве својих мртвих.

Други опроштај

Према наводима Херодота, Скити су мртвацу отварали главу коју су, затим, пунили неком посебном течношћу. У мишиће је убризгавана течност за конзервирање док је стомачна шупљина пуњена целером, першуном и другим травама. Претпоставља се да и ова мумија, нађена на планини Алтај, има стомак испуњен травама.

На стомаку и надлактици приметни су дубоки резови који су напуњени коњском длаком. Ту је и веома занимљива тетоважа која тек треба да се истражи.

Херодот пише да су Скити, пре сахране, мртваца возили 40 дана по крају у коме је живео. Тек после тога леш је полаган у дрвени саркофаг који је, затим, закопан на великој надморској висини.

Занимљиво је да су у бившем Совјетском Савезу и раније, двадесетих година овог века, откривене сличне мумије Скита. Десетак ових мумија

из санти леда пребачено је у Лењинград где им се заувек губи траг у подрумима музеја Ермитажа. Овога пута руски научници најављују много озбиљнији посао како би мумија скитског „телохранитеља“ била детаљно проучена.

Како је саопштено, сва потребна испитивања обавиће научници московског Института за биолошке структуре. Овај Институт и његови стручњаци постали су познати по томе што су својевремено конзервирани и Лењиново тело.

Ж. Р.

ЕНТОНИ ПАРКИНГТОН – преварант без премца

ХОТЕЛИЈЕРИМА СЕ ТРЕБА ОСВЕТИТИ

Скоро 35 година одседао је у најлуксузнијим хотелима Европе. Дружио се са војвоткињом од Виндзора, Агом Каном, Ритом Хејворт... Сви су га познавали, али нико није знао ко је он заправо

У бару хотела „Риц“ у Паризу, негде тридесетих година све саме познате личности. Међу свом силом госпode из белог света онижи, седокоси човек необичног, издуженог лица уоквиреног белом брадицом: Ентони Паркингтон из Лондона, међу пријатељима познат као Парки.

Тешко је било утврдити му године. Могао је да има 40, али и 70. Но, никоме није ни било важно колико је стар,

Ентони Паркингтон знао је да ће му изглед човека неодређених година обезбедити веће изгледе на успех. Читавог живота бојио је косу у бело и пуштао брадицу која му је „додавала“ године.

битно је да су га сви знали као углађеног господина изузетних манира.

Сам Парки, крећући се искључиво у највишим светским круговима, упознао је многе који су у друштву нешто значили. Мада никада није спомињао паре, већ на први поглед било је јасно да човек који се с таквом лакоћом опходи са свим тим познатим лицима нема невоља с новцем.

Револуционарна дијета

Дами која је у бару седела крај Ентонија Паркингтона нешто ипак није било јасно: зашто један господин таквом брзином и са таквом халапљивошћу сатире четврту чинију кикирикија? Трудећи се да не пређе границе учтивости, ипак га је питала како успева да поједе толики кикирики а ипак одржи витку линију.

— Већи ћу вам у поверењу — Парки се није дао збунити. — Измислио сам револуционарну дијету коју, само зато што сам презаузет пословима, немам времена да патентирам.

— Бићу толико слободна да вас замолим за једну услугу — пребогата Американка поверовала је у Паркингтонову причу. — Моја познаница, војвоткиња од Виндзора, има тешкоћа са линијом па једе само једном дневно. Да ли бисте јој открили тајне те дијете?

Ентони Паркингтон није, наравно, имао ништа против да се већ наредног дана сретне са војвоткињом за коју је касније, у свом дневнику, имао само речи хвале. Сусрет је уприличен у једној од раскошних одаја хотела „Риц“...

А када је, после нешто мање од сата, војвоткиња ушла у радњу да купи неке ситнице, била је збуњена. Из новчаника јој је нестало 50 фунти иако је из кола изашла само до „Рица“. Седећи са Паркингтоном, ташну је држала крај себе. Не успевши да реши загонетни нестанак новца, војвоткиња је случај брзо заборавила.

Тог истог дана, само нешто касније, Парки је могао да се види у једном јевтинином ресторани. Знајући да на таква места не залази отмени свет са којим се сусретао, Паркингтон је халапљиво јео трећу порцију питајући се по ко зна

Само једном Парки је дао новац. Приредивши велики пријем за 50 званица у хотелу „Риц“ у Мадриду у част Рите Хејворт, глумице неодољиве лепоте и шарма (која је већ била у браку с његовим „познаником“ Агом Каном), Парки није платио трошкове пријема, али је Рити касније поштом послао камелије у знак сећања на незаборавно вече.

који пут — како то да сви ти пребогати људи никада код себе немају мало више готовине. За 50 фунти требало је добро да се наједно — већ четврти дан живео је на кикирикију који су бесплатно послуживали у „Риц“ бару.

Кад се, три дана касније, војвоткиња од Виндзора поново затекла у „Рицу“, директор хотела обазриво ју је упитао зна ли куда је нестало човек са којим је некидан седела у једној од њихових одаја. Ни она, нити било ко од особа са којима је Паркингтон виђан протеклих месец дана, колико је живео у „Рицу“, нису знали ништа поближе о том „фином господину“.

Директор је коначно решио да провали у Паркингтонов апартман на другом спрату. У соби су нашли само кофер. А свежањ новчаница које је Паркингтон оставио на чување у сефу првог дана када је стигао, није био прави.

Свестан да је преварен, директор „Рица“ попио је три аспирине решен да случај заборави. Један тако угледан хотел није смео да изађе на зао глас објављујући причу о госту који је уживао све благодети врхунске услуге, а потом нестало без трага.

Ентони Паркингтон већ је био у возу за Кан. Педантан по природи, све своје подвале уредно је бележио у дневник. Према списку који је водио више од 30 година, „Риц“ је био 414. хотел по реду у коме је боравио не плативши ни паре, а војвоткиња од Виндзора 211. позната особа коју је покрао.

Опробана стратегија

Иако је већ имао преко 60 година, Паркингтон није дозвољавао да му концентрација попусти. Чим би схватио да сувише дуго борави на једном месту (читај: искључиво у најскупљим хотелима), нестајао би без трага и ишао у нову авантуру.

Тренутно му је било најважније како да вечера у возу, а да то не плати. И за то је имао разрађену стратегију.

У вагон-ресторан ушуњао би се што неприметније да му шеф не би сместа скочио у сусрет и понудио му да седне за празан сто. Парки баш то није желео: Од пресудне важности било је да угледа неку познату особу како вечера сама.

Угледавши Агу Кана, пришао му је, наклонио се и сео

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

преко пута човека за кога се добро знало да је један од најбогатијих људи на свету.

Постоји неки чудан магнетизам који познате личности међусобно привлачи. Паркингтон је лако ступио у разговор с чувеним богаташем — имали су заједничке познанике, склоности, места на којима су често боравили. Још када је, наравно врло смишљено, богатом Пакистанцу који се већ четири пута женио и рекао да има деветнаестогодишњу кћерку, правог враголана, пријатељство је било запечатено.

Ага Кан, као што је Парки и очекивао, није дозволио свом новом познанику да плати вечеру, чак му је понудио да га „ролс-ројсем“ који га је чекао на станици одвезе до хотела „Карлтон“, једног од најлукузнијих на француској ривијери.

Чињеница да се на рецепцији појавио у друштву Аге Кана Паркију је у старту обезбедила добре позиције. Директор хотела сместио га је у један од најскупљих апартмана.

Ентони Паркингтон знао је да је миран најмање месец дана. Одлазио је у шетње, сретао се са занимљивим светом, на рецепцији добијао онолико новца колико му је било потребно. Кад год би се срео са Агом Каном, весело би проћаскали, посебно о Паркингтоновој „кћерки“ која, ето, стално одлаже долазак у Кан.

Пред крај једномесечног боравака детективи су већ постали сумњичави у погледу Паркингтонових финансија. На рецепцији „Карлтона“ први пут су одбили да издају новац на чек који је Паркингтон потписао. Радило се о 1.500 фунти.

Пријатељи и постоје да би се помагали, па кад је чуо шта се догодило Паркију, Ага Кан је побеснео. Да таквом госдину приреде такву непријатност! Богаташ је био одлучан: Паркингтон мора да узме позајмицу и врати му новац кад реши питање тих чекова без покрића. После другог убеђивања Паркингтон је коначно пристао.

Молим вас, украдите ми новац!

У дневнику који је уредно водио Паркингтон је забележио неколико савета неопходних за миран боравак у било ком луксузном хотелу.

Појављивао се с једним кофером који је, кад би схватио да је време да бежи, остављао у апартману. Кад би директор у пратњи хотелских

детектива дошао у собу, нашао би кофер испуњен — циглама.

У сефу је остављао свежањ лажних новчаница које су му омогућавале да уновчи чекове без покрића.

Једно од златних правила било је да се понаша као гост који понекад има одређене захтеве (да му се, рецимо, уместо пет доноси седам пешкира дневно), али не често. Захтевни гости изазивали су бес запослених и сувише привлачили пажњу.

Било је неопходно да током боравака прима пошту — сам себи је, наравно, слао писма и телеграме и измишљао телефонске позиве. Увек се трудио да те разговоре о тобожњим пословима обавља у холу хотела, да би га бар неко од запослених чуо. То да с друге стране жице никог није било и да је причао у празно, нико није могао да зна.

Требало је имати стила у разговору са познатим. Бора-

знала за његов племенити план. Одмах је пристала да буде донатор и, не трепнувши, написала чек на 1.000 долара.

Што се тиче одела и других ситница, Парки их је „позајмљивао“ од гостију који су, и то је било једно од правила које је Паркингтон забележио у свој дневник, често остављали незакључане апартмане.

Позајмицу није добио само од Аге Кана. И други богаташи били су спремни да помогну Паркингтону кад би схватили да тренутно нема новца код себе. Рокфелер му је, рецимо, једном великодушно дао на зајам 5.000 долара.

Ни после 32 године варања, 520 хотела из којих се извукао без плаћања, 242 особе које је оробио, Ентони Паркингтон није изазивао сумњу. Једина особа која је схватила са каквим преварантом има посла био је писац Сомерсет Мом.

На листи познатих које је Парки успео да оцепари нашла се и војвоткиња од Виндзора, Американка Воллис Симпсон (на слици са супругом енглеским краљем Едвардом VIII који се због брака с њом одрекао престола и после абдикације 1936. добио титулу војводе од Виндзора).

већи једном приликом у Венецији, Паркингтон је сазнао да се у граду налази богата наследница Барбара Хатон. Знајући да Барбара обожава опере, раширио је глас како подиже споменик музичком генију — Рихарду Вагнеру. Кад се јавио Барбари Хатон и саопштио јој ко је, она је већ

— Виђам вас већ неколико недеља, господине Паркингтон — рекао је писац Паркију док су шетали око хотела „Гранд“ у Кап Ферату. — Имам утисак да сте ви један од највећих светских превараната које сам икада упознао. Па ипак, уколико вам је потребно, а мислим да јесте, спре-

ман сам да вам позајмим нешто новца.

Паркингтон је примио новац без речи. Иако је знао да Сомерсет Мом никоме неће одати његову тајну, узнемирио се. Већ у поодмаклим годинама, нигде није могао дуже да се скраси. Ишао је од хотела до хотела и коначно одлучио да оде у посету свом старом пријатељу који је живео у Њукаслу. Тог друга, са којим се заједно борио у Првом светском рату, посетио је бар једном годишње и код њега остајао по неколико дана.

Затвор као место за одмор

Последњи боравак завршио се кобно. Кад му је ратни друг предложио да не седи беспослен — могао је да даје часове грчког и латинског кћерки његовог познаника — Паркингтон је пристао. Испоставило се да је тај познаник — нико други него директор хотела који је Парки некада давно такође напустио не плативши рачун.

Клупко је почело да се одмотава.

Кад је Ентони Паркингтон сазнао да неплаћен рачун може да му донесе казну затвора између 8 и 10 месеци, решио је да све исприча. Имао је већ 66 година и био је уморан од таквог живота. Још кад је сазнао да ће Интерпол обавестити све хотеле у најмање 40 земаља ко је Ентони Паркингтон, пред судом је признао све своје преваре.

У почетку му нису веровали да је преко 30 година успевао да измакне закону. Тек кад су видели дневник од 500 страна и проверили неке датуме у појединим хотелима, схватили су да Паркингтон говори истину. Нажалост, није могло да му се суди за недела која је починио ван Велике Британије.

У мају 1954. године изведен је пред суд. Добио је казну од четири године затвора и био срећан што више не мора да се мучи и бежи од хотела до хотела.

Зашто је Ентони Паркингтон уопште започео каријеру човека који се свети хотелијерима?

Вративши се из рата одликован медаљом за храброст, Ентони Паркингтон одлучио је да се неколико дана одмори у једном од хотела у Њукаслу. Дошао је у посету ратном другу. Директор хотела био је толико нељубазан према Паркингтону да је овај побеснео и закleo се да ће живот посветити освети свим хотелијерима света.

В. С.

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

ВИЛИЈЕМ ТЕМПЛ

Долазио је Божић и Бригс се коначно напустио да почисти радњу. За крај је оставио прање излога. Само што је стакло попрскао спрејом, чуо је иза леђа готово нечујан шум. Можда се не би ни осврнуо да види о чему се ради да крајичком ока није спазио чудесну тканину која се вукла по поду и светлукла у невероватним тоновима.

Окренуо се и укочио као омађијан. Пред њим је стајала најлепша девојка коју је икада видео. Иако није веро-

вао у виле и вилењаке, одмах му је било јасно да то мора да буде биће из бајке.

Девојка га је гледала широм отворених очију из којих су, Бригс је морао да се закуне, излетале златне, сребрне, ружичасте звездице. С времена на време вила би лако замахнула крилима од чијег је струјања њена светлуцава хаљина лако затреперила.

— Добро вам рече — Бригс се повратио из шока. — Шта сте ви? Нека животиња, биљка, минерал? — није могао против своје природе, а свима је било добро познато да Бригс има чудан смисао за хумор.

— Ја сам вила — рекла је. — Ми, виле, веома смо ретка створења. — Кад се догоди да се појавимо у вашем свету то само значи да смо спремне да учинимо неко велико дело.

— Велико дело? Бригс се изненадио, просто није могао да поверује да му се неко обратио с причом о нечему што би донело добробит било коме или било чему. Он је, радећи у својој бакалници, углавном завидео читавом свету. Чинило му се да сви око њега живе боље и то, наравно, потпуно незаслужено.

— Можда сте ме погрешно схватили — наставила је вила.

БОЖИЋИН

— Иако нисам дух из боце, могу да вам испуним три жеље. Поменула сам велика дела мислећи да вероватно за Божић нећете пожелети нешто лепо само за себе.

— Много си ми ти паметна — бреницу се Бригс. — Кад си

већ дошла у моју радњу, зар није природно да будеш само у мојој служби? Него, реци ти мени, колико ти наплаћујеш своје услуге?

— Наплаћујем? — сад се вила изненадила. — Ваљда вам је јасно да у нашем свету не

Тигањ на анатомски погон, ипак, полеће

ПЛУТОН — ДЕВЕТА (?) КАМЕНИЦА ОД СУНЦА

Истраживачи би да пошаљу бродове до најудаљеније, најхладније и најмрачније планете пре него што буде касно

Био је то истовремено и крај и ускрснуће: јуна 1993. астрономи су (да ли сви?) коначно, и са жаљењем, одбацили претпоставку о постојању планете Икс, краткоживеће сад-је-видиш-сад-је-не-видиш „десете планете“. Са гашењем идеје о планети Икс стари, добри Плутон повратио је своју „нај“ титулу најудаљеније, најхладније и најмрачније од свих нама најближих планета. Иако се чврсто устоличио у Сунче-

Е ЖЕЉЕ

владају закони ни приближно слични вашим? Све што пожелите испунићу вам и то бесплатно! – ово је рекла бесно отресавши крило о скуте. На хиљаде звездица залепшало је по бакалници.

– Сад ми је лакше – Бригс

није могао да сакрије да је пресрећан.

– Па, шта чекате? Која вам је прва жеља?

– Желим да ми испуниш – сто жеља!

– Шта?

– Добро си ме чула, секо –

Бригс је постајао бахат и прост, што му је и била основна одлика.

– Добро, кад тако кажете, потпуно сам у вашој служби – из вилиних очију престале су да искачу светлуцаве звездице.

– Као прво, желим да постанем велики бизнисмен, потом бих волео да живим најмање сто година и то у савршеном здрављу. Треће, учини да се оженим богаташицом која није прешла тридесету, четврто...

– До сада сам вам испунила све жеље – вила је била потпуно исцрпљена. Реците вашу деведесет девету жељу!

– Учини да будем способан да читам мисли других људи. Тако ћу бити сигуран шта свако о мени мисли, а то ће значити да више нико никада неће моћи да ме надмудри и насамери.

– И то је решено – вила је једва говорила. – Која је ваша стота жеља?

– Желим да поново имам право на још сто жеља!

– Зар тако? – девојка из бајке више није могла да сакрије отворени презир према себичности и дрскости човека у чију је радњу случајно слетела. – Тако ви замишљате

фер односе? Нисте помислили колико сте ми већ посла задали? Иако сам вила, иако ми је моћ бескрајна, и ја имам нешто што ви поједностављено зовете душа – застала је на трен.

– До сада сам вас учинила најбогатијим, најуспешнијим, најгоднијим и најјачим човеком на свету. Нашла сам жену из снова, обезбедила дворац као из бајке у коме ћете становати, одабрала сам вам дивну кућу на самој обали мора, јахту, хеликоптер, приватни авион, луксузна кола... Можете да свирате клавир, трубу, гитару, цитру...

– Да, да, почињем да схватам шта желите да ми кажете – Бригс се на тренутак заиста покуњео. Изгледало је да се чак и каје. – Био сам помало зао, мало сам и претерао... Знате шта? Желим да и ви сами нешто пожелите.

Бригс се покајао истог часа пошто је то изговорио, али било је касно.

– Дивно – из вилиних очију полетело је опет на хиљаде звездица. – Пристаћу да и сама нешто пожелим. Ви сте најгоре биће које може да се замисли. Волела бих да вас никад нисам срела.

Вила је нестала. Бригса никада није срела.

В. С.

УПОЗНАЈМО СЕ БОЉЕ!

Плутон је, по запремини, само стоти део Земље, а по маси двехиљадити. Сунце га осветљава готово 1600 пута мање него Земљу. Година му траје 248 наших, а дан 6 и по наших сати. Са тако мало Сунчевог светла, на њему свакане да и нема неке битне разлике дана и ноћи. Однос одстојања најближе тачке Сунцу (перихела) и најудаљеније (афела) је 0.247, што говори да је путања (еклиптика) веома издужена. Процењује се да му је пречник 2.800 километара, па је не само најмања планета, већ је „осумњичена“ као магнетни сателит који се одвојио од Нептунове породице. Његова средња удаљеност од Сунца износи преко четири милијарде километара. Температура на површини планете је – 240° С (минус двеста четрдесет!!!).

Иако летњи школски распуст на њему траје 42 наше године, никада се не бих упутио тамо на летовање (или на „излет“ како то господин Штеле предлаже).

А ни ви, вероватно!

вој елити, по многим питањима остао је најтајанственији члан бројне Сунчеве породице.

Надајући се да ће неке од његових врло запетљаних тајни успешно распрести, научници су се сада дали на кројење планова амбициозног свемирског подухвата: да ухвате поглед изблиза на Плутон сам, као и на његов месец Харон (још и Керон или Черон). Мисија – названа Плутон-експрес – замишљена је као слање једног пара свемирских летелица на осам до десет година дуг пут кроз Сунчев систем, са архунцем у тачно подешеним и грозничавим посматрањем, мерењем и снимањем док два брода

буду у „фијучу“ пролетала крај Плутона брзином од „само“ 22 километра у секунди (или 80.000 km/h).

Корист од овог првог погледа на Плутон изблиза дошла би у виду одговора на већи број питања која су мучила научнике још од откривања планете 1930. године. Пре свега, желели би да сазнају одакле Плутон и Харон долазе (од чега су и како настали)? Планета и њен сателит не изгледају слични баш ничему у Сунчевом систему, осим Нептуновом месецу Тритону.

Осматрања у лету била би драгоцену помоћ у настојању да се направи карта Плутонове залеђене површине, дајући истовремено и одговоре о његовој грађи и температури. Научници се надају да би тако могли да се открију, могући, до сада неоткривени, сателити или, можда, систем прстенова око планете.

Подједнако је важно то што би то осматрање у лету помогло да се одреди тачан састав Плутонове мало-је-има-мало-је-нема атмосфере. Док се планета удаљава од Сунца, у својој години дугој 248 наших, атмосфера се залеђује и лагано нестаје. А када почне приближавање

Сунцу, залеђено се загрева и атмосфера се изнова појављује.

Невоља и јесте у томе. Плутон се тренутно удаљава од Сунца, па ће до 2020. његова атмосфера готово сасвим нестати. Међу неутрољиво знатижељним научницима који планирају ово осматрање то изазива грозничаву ужурбаност – нешто као свемирски крајњи рок. Пре би се, додуше, рекло људски – јер појава ће се, што се свемира тиче, још небројено пута поновити.

– Када бисмо могли да бродове пошаљемо сада – каже астроном Марк Бије са Ловел опсерваторије у Флагстау, у Аризони – много бисмо научили о Плутону. А ако све одложимо за 20–30 година, једино ћемо моћи да закључимо да нам је „прошао воз“. Чекаћемо следећих 150 година док се атмосфера опет не појави.

Имајући то у виду, научници забављени овом идејом волели би да започну њено остваривање најкасније до 1998. Највећа тешкоћа је, као и увек до сада, у новцу. Управа Насе одлучила је да се предвиђени буџет од 2–3 ми-

лијарде долара за овај подухват мора дрсловце десетковати. Роб Штеле, инжењер Лабораторије млазних погона, задужен за овај пројект, каже да се може рачунати на највише 300 хиљада.

Штеле и његове колеге здушно су се дали на жестоко кресање трошкова. Упослили су студенте волонтере, укључују европске компаније у изradi осетљивих уређаја, раде на успостављању сарадње са Русима који би, по њиховом мишљењу, могли да дају бар једну лансиру ракету.

Руси би могли, очекује се такође, да преузму обавезу прављења помоћног брода накрцаног инструментима који би у свом самоубилачком паду на површину Плутона направио мноштво драгоцених снимака.

МАЛО СТАРОГРЧКЕ МИТОЛОГИЈЕ

ПЛУТОН — бог подземног света. Чува драгоцене метале и даје их људима и отуд му име значи „давалац богатства”.

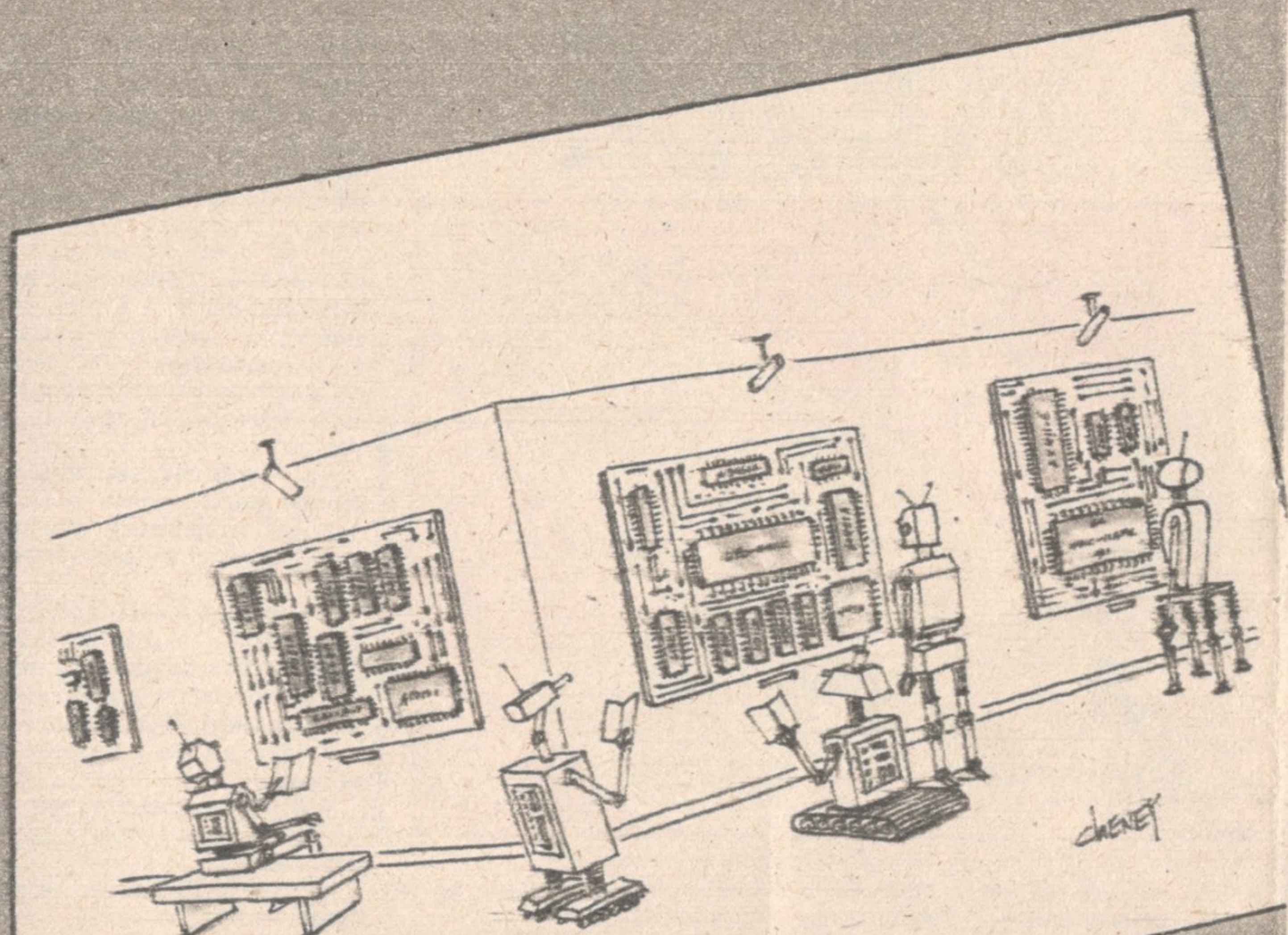
ХАРОН — чамција који превози душе умрлих преко реке Стикс у свет сенки.

Најзанимљивији „спасилац новца” вероватно је „микро-минијатуризација” научних инструмената. Тако тањираста антена, највећи саставни део, има само метар и по у пречнику, па научници пројектовани брод називају „тигањем на атомски погон”. Рачуна се да ће укупна тежина свих уређаја бити мања од 10 килограма — невероватно лагано у поређењу са опремама тешким по пола тоне и више на другим интерпланетарним задацима.

Ипак, ограничења издатака и новонастало неповерење према оваквим подухватима тосле обесхрабрујућег неуспеха мисије Марсовог „Обзервера” намећу питање да ли ће „Плутон експрес” уопште полетети. Штеле каже да хоће јер су многе акције усмерене ка остварењу тог циља.

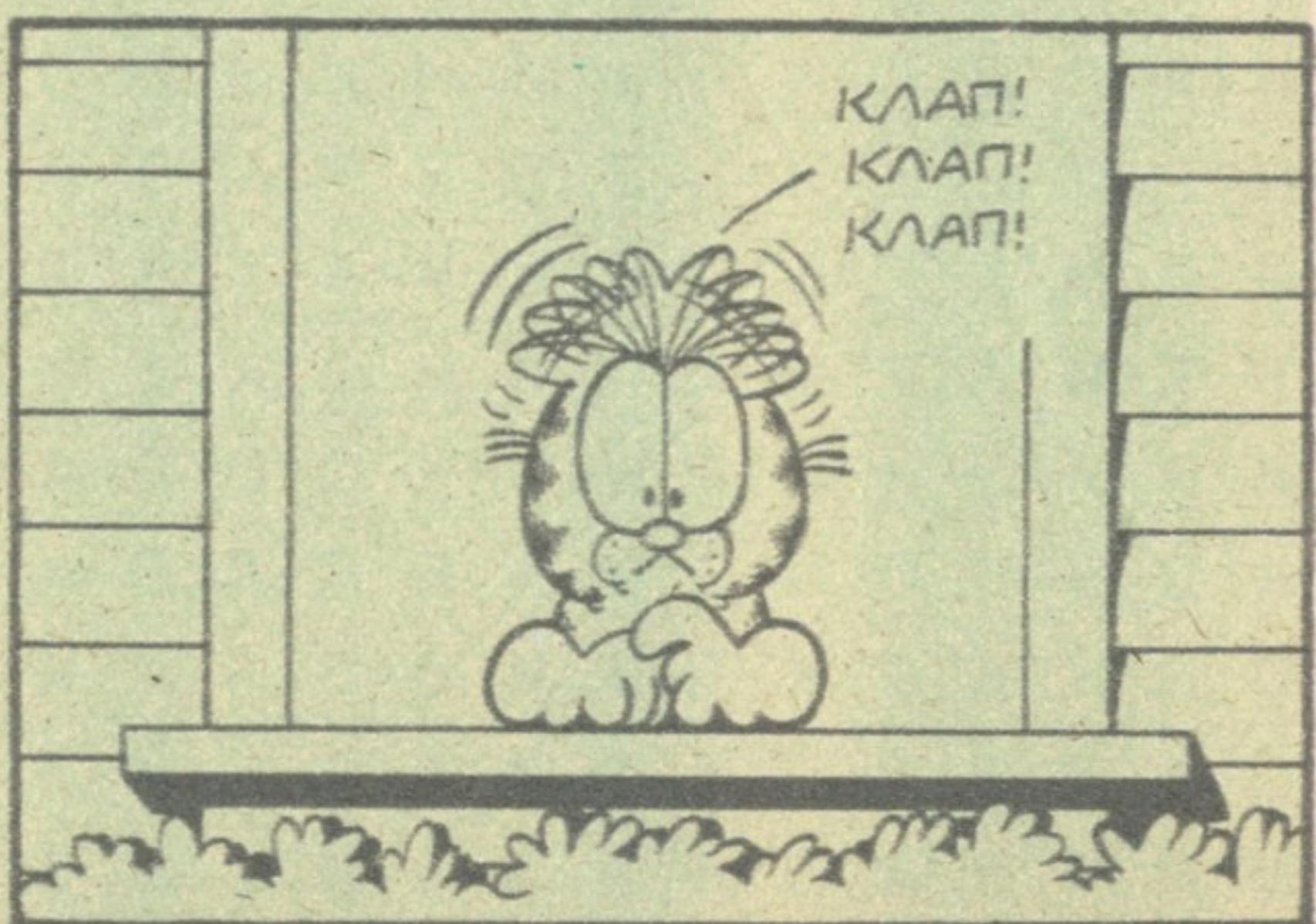
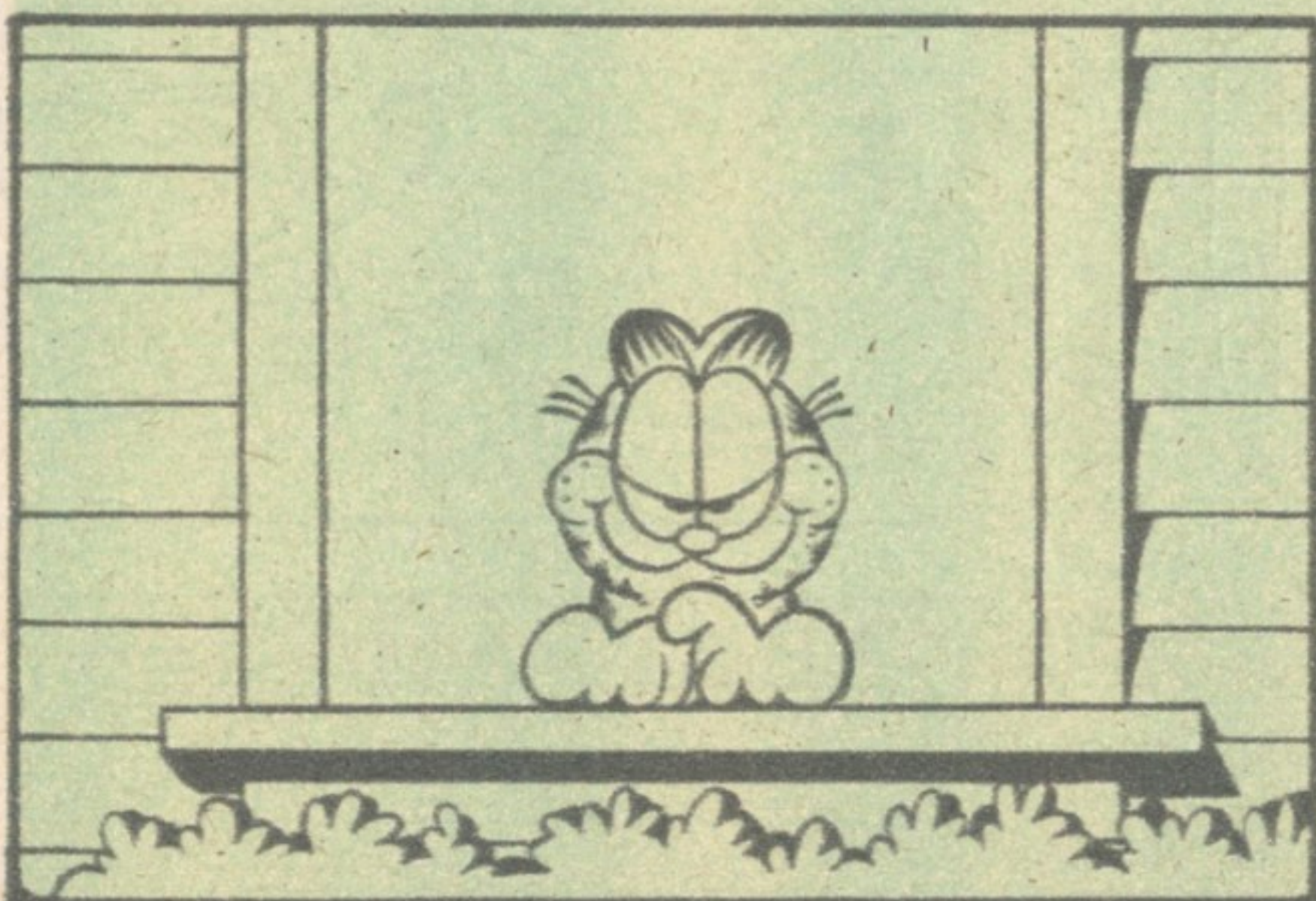
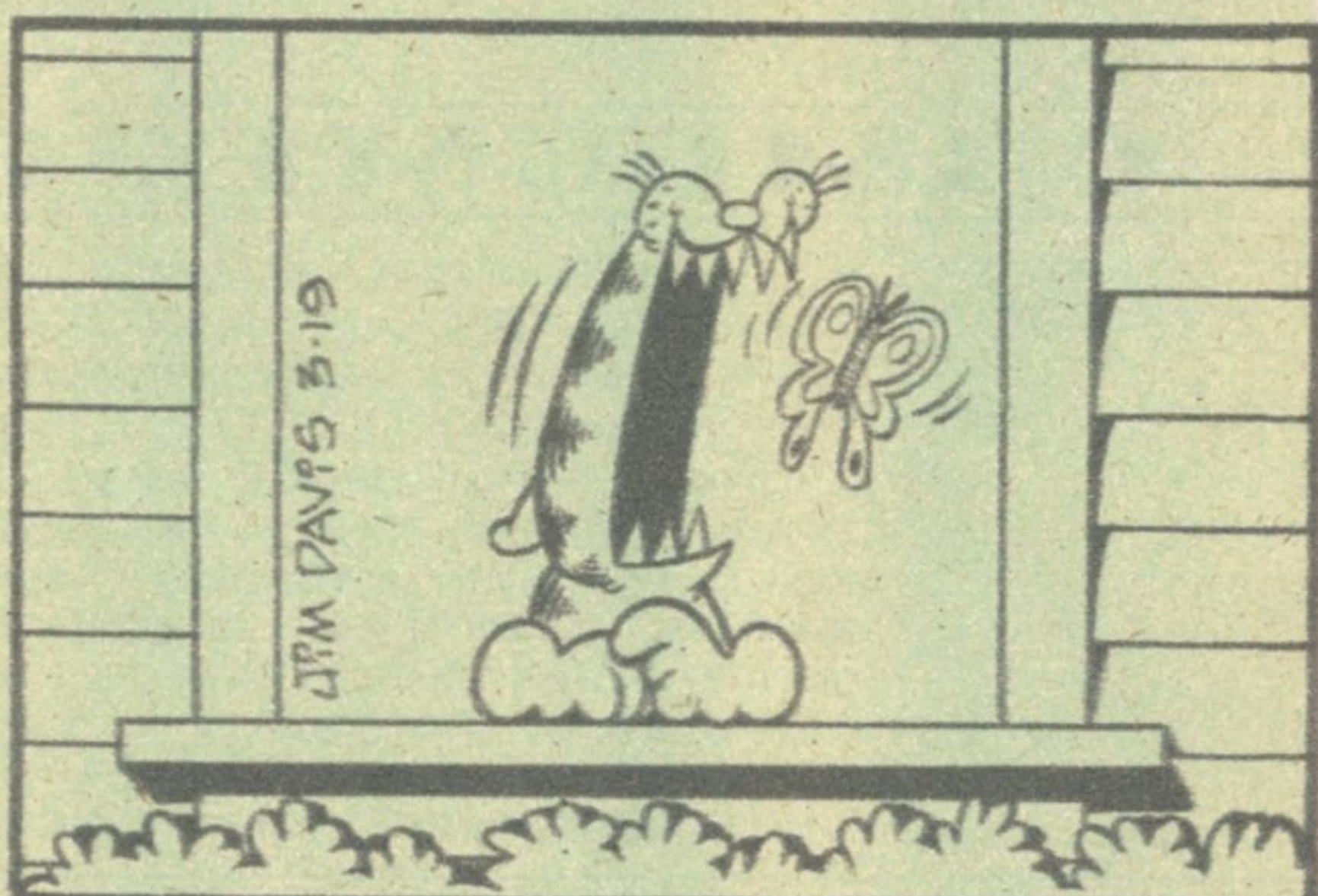
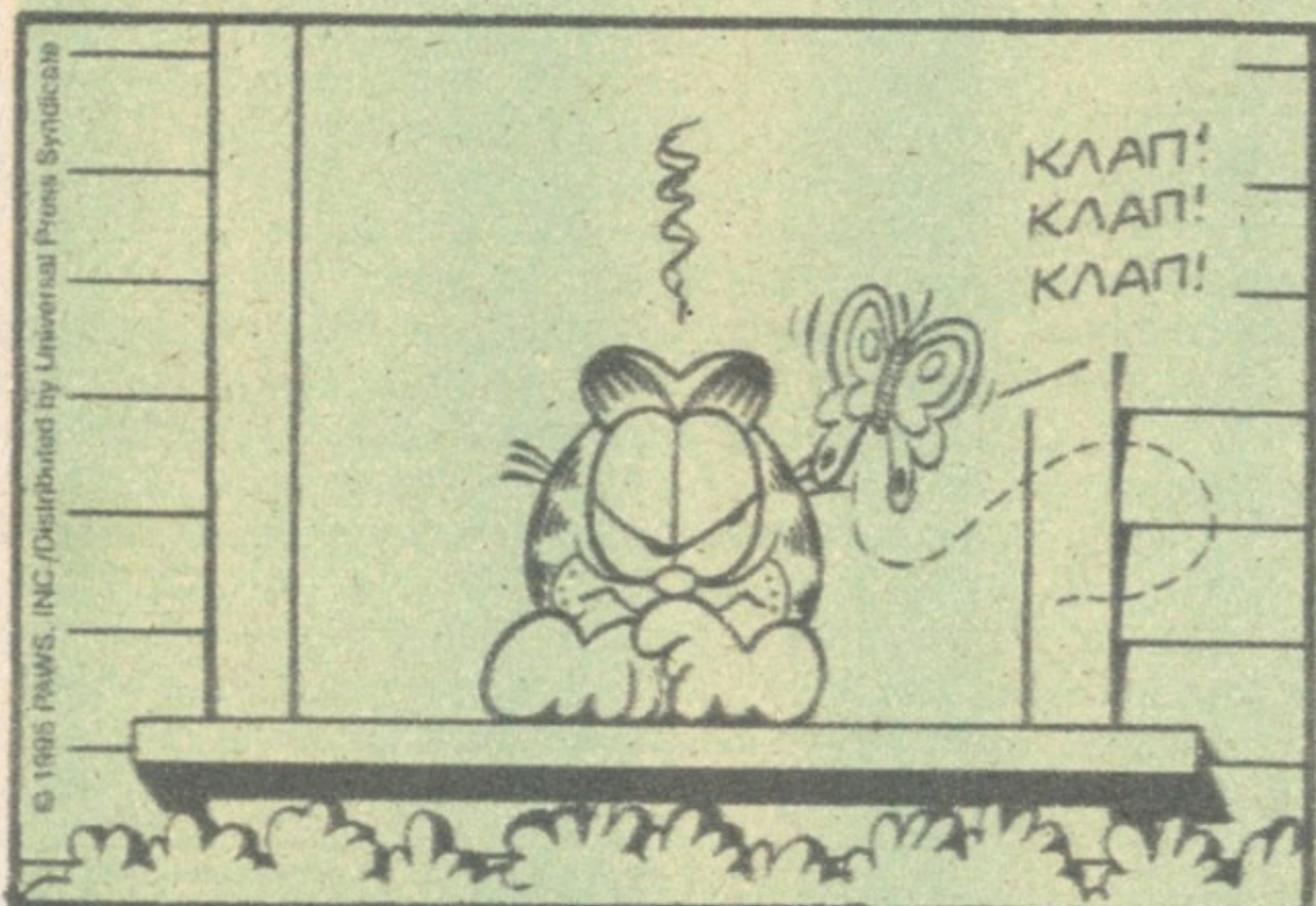
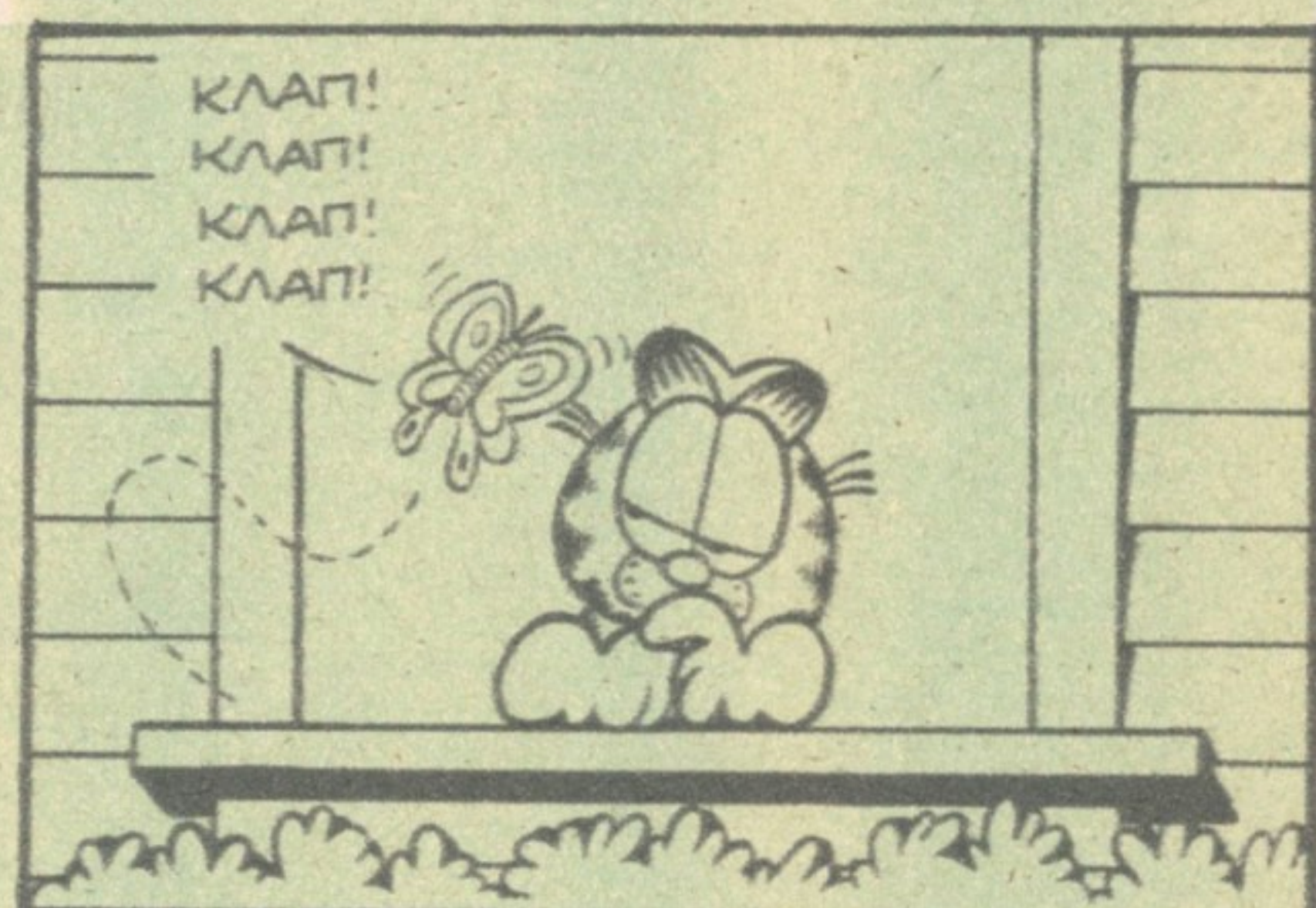
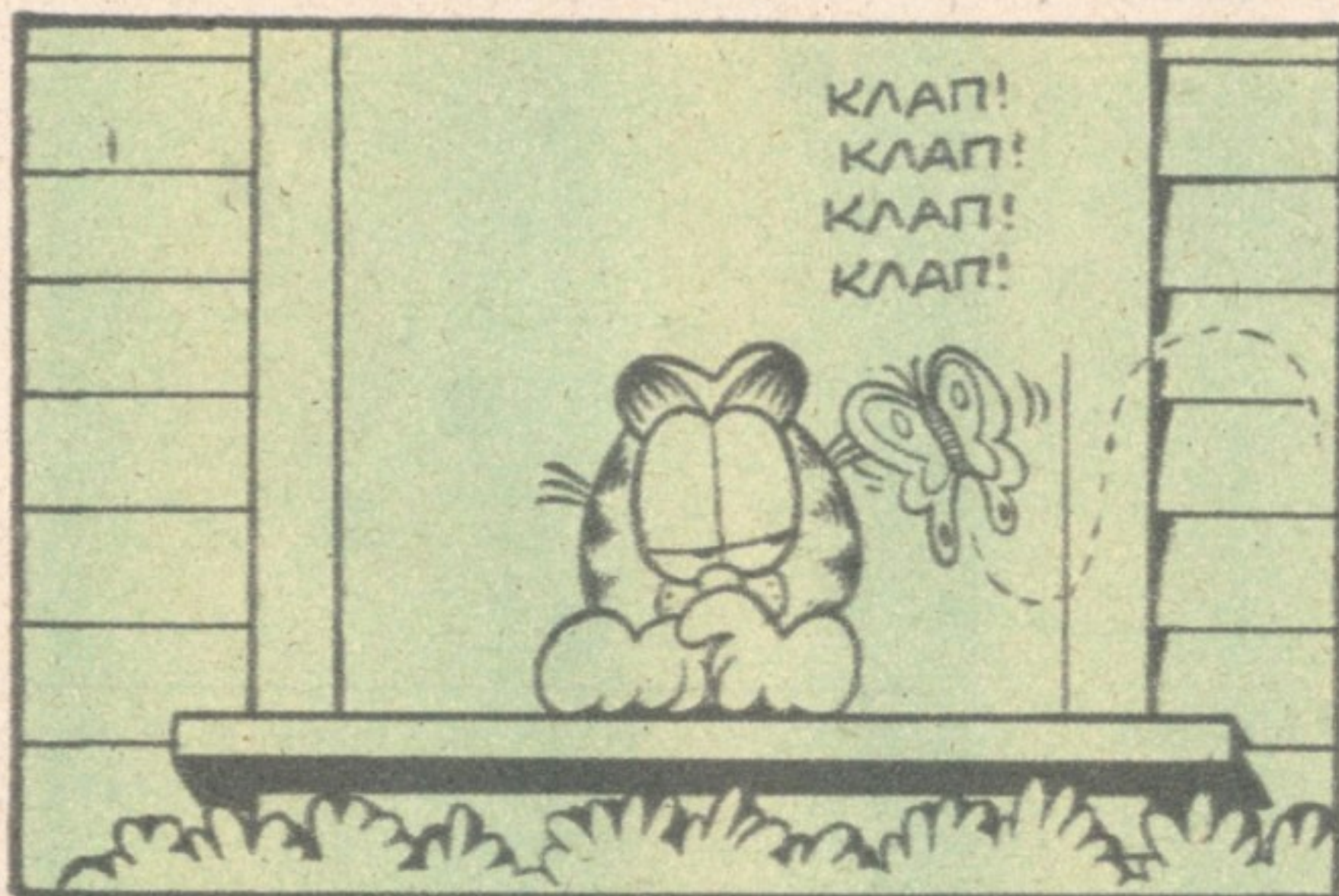
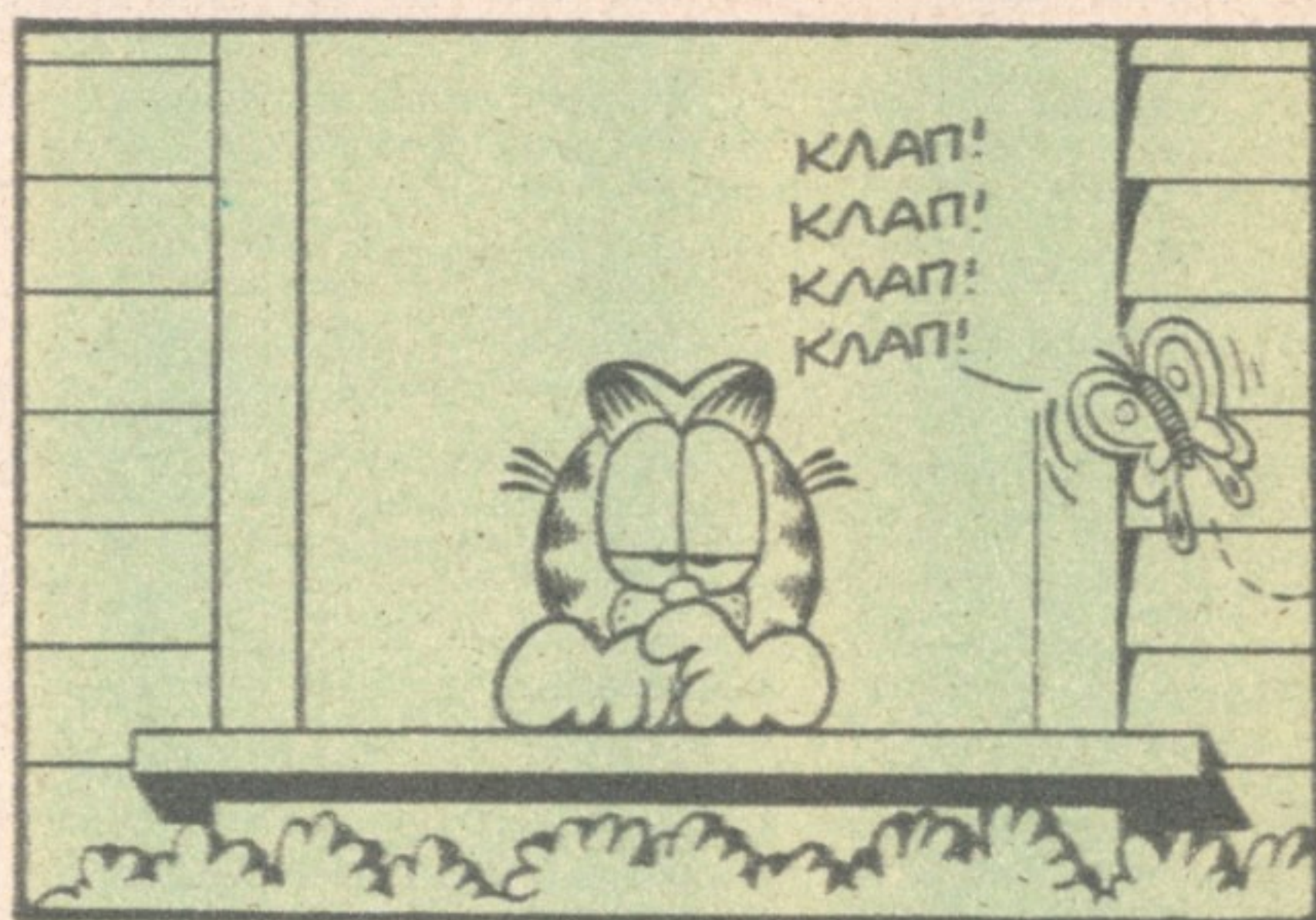
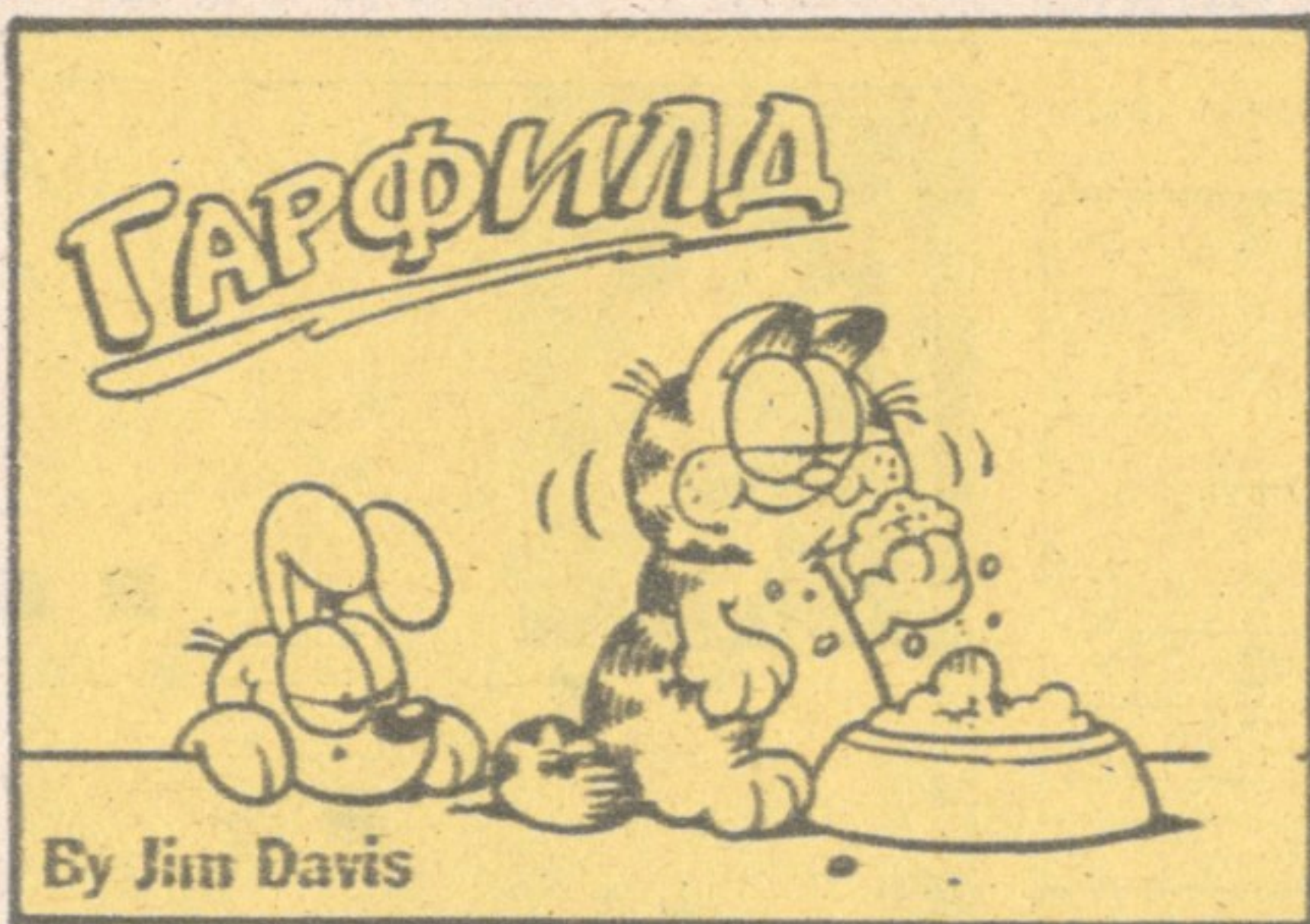
— На крају — пита се он гласно — шта би могао бити већи изазов од излета до најудаљеније, најхладније и најмрачније планете нашег Сунчевог система?

Милош Вујовић

ХУМОР
БЕЗ РЕЧИ

А, Б, В, Г ПИТАЛИЦЕ

1. Само један од свих градова није основан у 20. веку. То је ...

- а. Исламабад
б. Бразилија
в. Сан Франциско
г. Гдиња

2. Који се град налази на ушћу Мисурија у Мисисипи?

- а. Синсинати
б. Сент Луис
в. Денвер
г. Атланта

3. Године 1992. кошаркаши "Партизана" су постали прваци Европе победивши у финалу:

- а. "Хувентуд"
б. "Филипс"
в. "Лимож"
г. "Арис"

4. Како се зове главна награда која се додељује на филмском фестивалу у Венецији?

- а. "Златна палма"
б. "Златни лав"
в. "Златни медвед"
г. "Златна шкољка"

5. Хелеспонт је грчко име, за један мореуз. Који?

- а. Гибралтар
б. Месински пролаз
в. Босфор
г. Дарданеле

6. "Пер Гинт" је најпознатије дело славног композитора:

- а. Јана Сибелијуса
б. Едварда Грига
в. Арама Хачатурјана
г. Бенџамина Бритна

7. После кисеоника, најраспрострањенији елемент у Земљиној кори је:

- а. злато
б. силицијум
в. алуминијум
г. сумпор

8. Једина земља Средње Америке (без Кариба) у којој званичан језик није шпански је:

- а. Гватемала
б. Хондурас
в. Костарика
г. Белизе

9. Међу познате свираче виолончела убачена је особа која свира клавир. То је:

- а. Антонио Јанигро
б. Ксенија Јанковић
в. Рита Кинка
г. Пабло Казалс

10. Рачунарски медијум намењен за једнократно снимање података је:

- а. дискета
б. диск
в. трака
г. компакт-диск

ЗА БИСТРООКЕ

Који се симбол јавља чешће него остали?

Анаграм

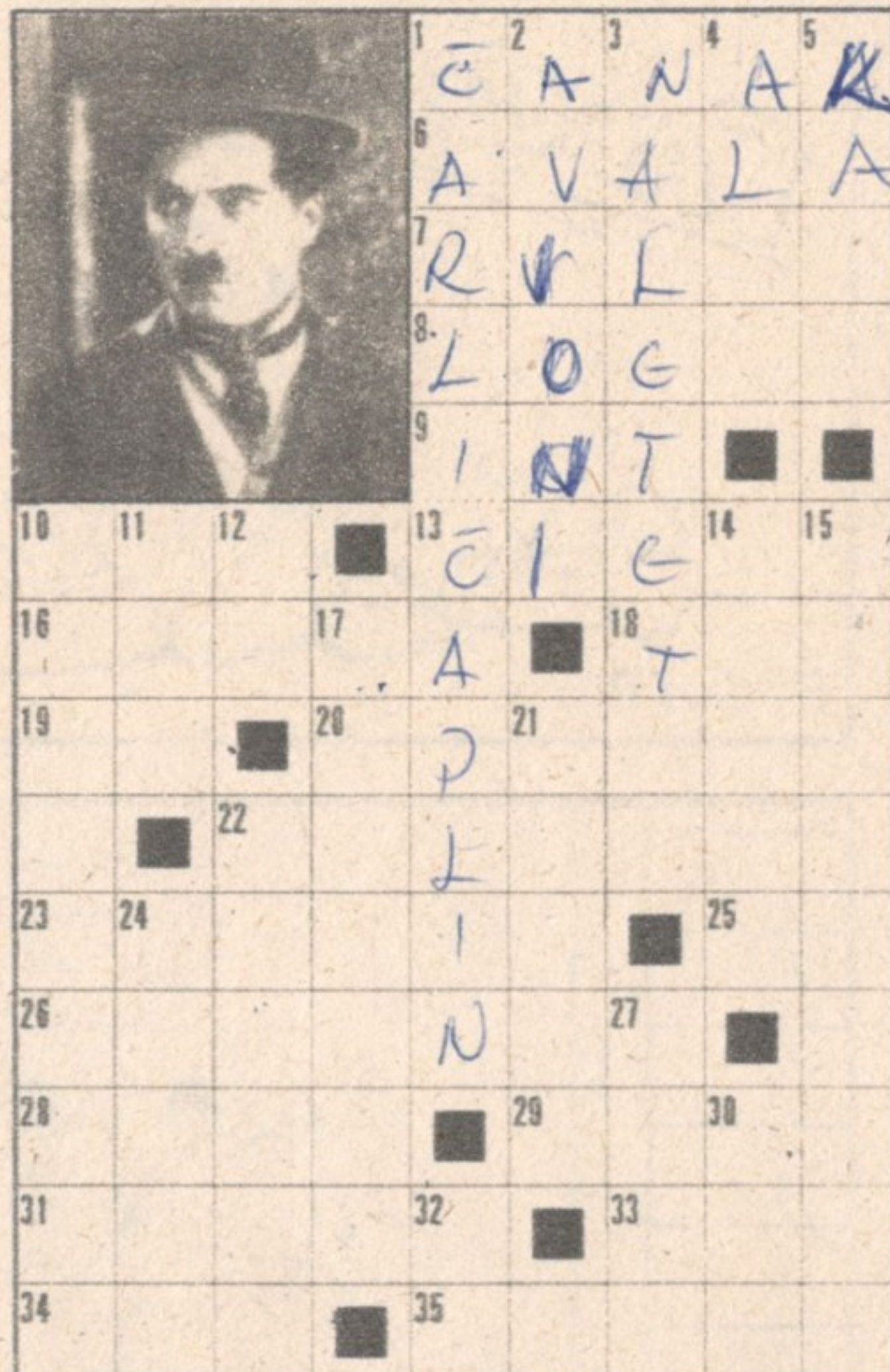

ДА НЕ ИГРА АС?

ИНДИРЕКТ

УНЕО МУ СЕ... (1,4)

УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО: 1. Дрвена здела; 6. Брдо код Београда; 7. Витез; 8. Песник Федерико Гарсија; 9. Друга, остала; 10. Старо име острва Виса; 13. Врста ручног рада (мн.); 16. Завеса на прозорима; 18. Женски певачки глас; 19. Показна заменица; 20. Град на Дунаву; 22. Посуда за со, сланик; 23. Врста тврдог камена; 25. Земљишна мера; 26. Журналист; 28. Притока Уне; 29. Пас из филмова; 31. Средство за штављење коже; 33. Пети месец; 34. Мера од пола литра; 35. Врста воћа.

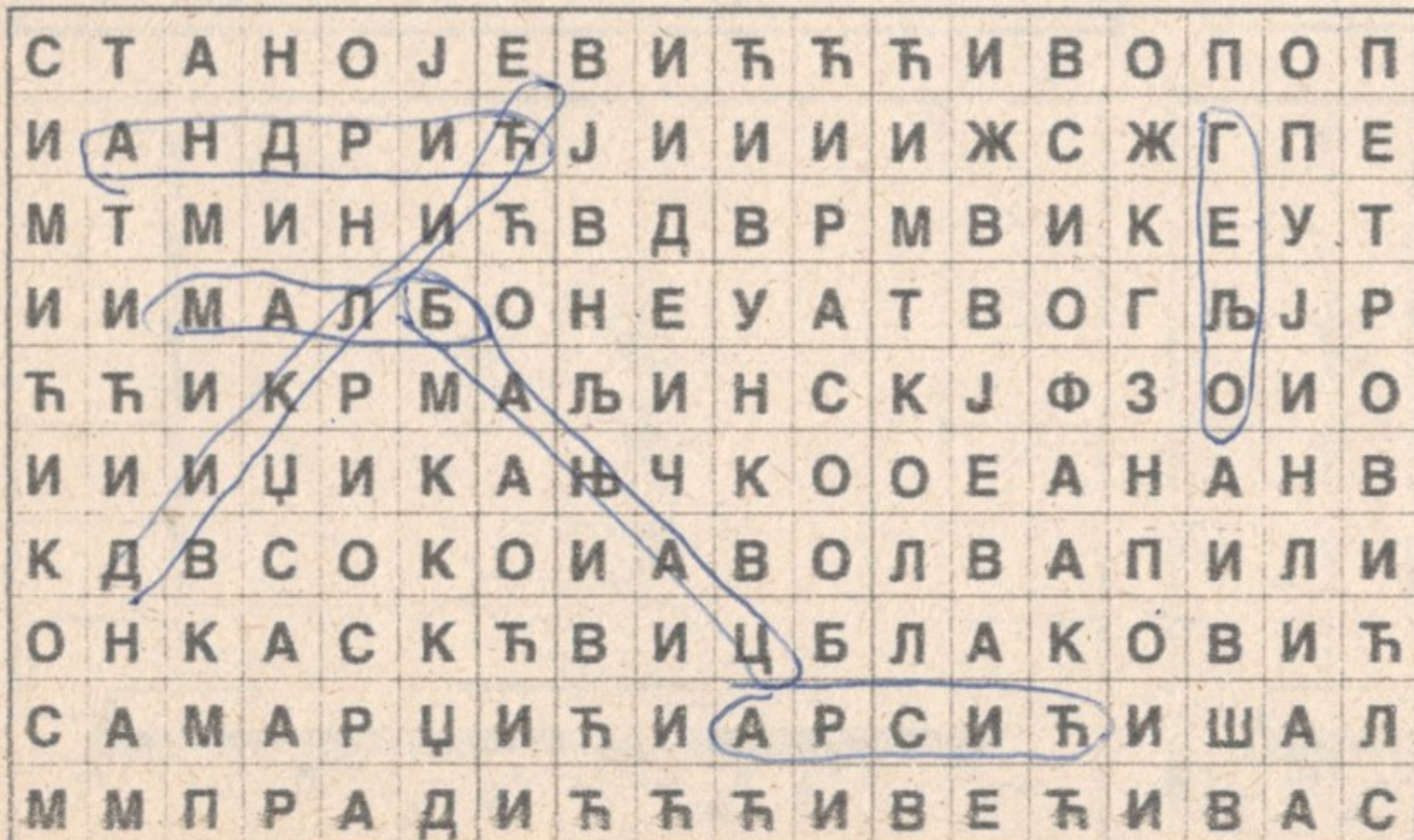
УСПРАВНО: 1. Глумац са слике; 2. Аероплан (мн.); 3. Набасати; 4. Име глумца Гиниса; 5. Италијанска певачица Рафаела; 10. Откинути лист из књиге; 11. Троцифрен број; 12. Први и четврти самогласник; 14. Заметак; 15. Подручје власти етнарха; 17. Део плуга (мн.); 21. Мађарско мушко име; 22. Травната равница у тропском појасу; 24. Врста птице која живи уз воду; 27. Нерешен исход шаховског меча; 30. Читав, потпун; 32. Упишите: Н. Ш.

ОСМОСМЕРКА

Када у осмосмерци пронађете презимена свих глумаца из пописа остаће вам 6 неискоришћених слова која, читана редом, дају презиме глумца са слике (Тихомир).

АНДРИЋ, АРСИЋ, БАНДИЋ, БЛАМ, ГЕЉО, ДИКЛИЋ, ДРАВИЋ, ЕЈДУС, ЖИГОН, ЖИВКОВИЋ, КАНДИЋ, КОЈО, ЛАЗОВИЋ, ЛАКОВИЋ, ЛАШИЋ, МАНДИЋ, МАНЧИЋ, МАРКОВИЋ, МАКСИМОВИЋ, МИНИЋ, МРКИЋ, НИКОЛИЋ, ПАВЛОВ, ПАСКАЉЕВИЋ, ПЕТРОВИЋ, ПОПОВИЋ, ПУЈИН, РАДИЋ, САВИЋЕВИЋ, САМАРЦИЋ, САРИЋ, СИМИЋ, СОКИЋ, СТАНОЈЕВИЋ, ТАТИЋ, ФЕЛБА, ЏОКИЋ.

ПАЛИНДРОМНИ РЕБУС (7,5)

АНАГРАМ (И=Б)

ПАЗИ НА УСТА!

АУТОР-ЖЕЦА	СЕВЕР	АМПЕР	★ ТОЧАК (ПОКР.)	V	ВОЛТ ГЛУМАЦ МИНЕС	ТОНА	ФИЛМ С. СТАЛОНЕА	ЕРБИЈУМ	★						
★	S	A	M	O	S	T	R	E	L						
ГРАДИ ЛУКА У РУСИЈИ НА ИРТИШУ	НАШ КЊИ- ЖЕВНИК ("ФОЛИ- РАНТИ")	АЗЕМИНА ОДМИЛА ШКОЛСКА СЛАВА	A	Z	A	ЦРНОГОР- СКО КОЛО ОРГАНИ СЛУХА	O	R	O						
О	M	S	K	★ ЈЕДАН ПРЕДЛОГ	L	U	K	ПОРТУГАЛ ФИЛМ БРУСА ВИЛИСА	P						
КИСЕ- ОНИК МУЖЈАК ОВЦЕ	O	V	A	N	★ ПРУТ, БАТИНА	Š	I	B	A						
ОНАЈ КОЈИ НЕШТО МЕРИ (МК.)	M	E	R	A	Ћ	I	ИНИЦИ- ЈАЛИ ТВИСТА ОБАР АВАР	O	T						
ПОЛИТИ- КИН ЗАБАВНИК	★	ПАРА ВРСТА МАЈМУНА	P	ДВОЈЕ (МК.) ЧЕШКО М. ИМЕ	ПОЛИТИ- КИН ЗАБАВНИК	ОТИЛИЈА ОДМИЛА И ЈЕДНО И ДРУГО	O	T	A	ТРЕЋЕ СЛОВО ЛЕОНИНА ОДМИЛА	V	СВЕТА (ГРЧ.) КАЛИЈУМ	A	Ј	A
★	Z	M	A	Ј	ОСТРВЉЕ КОД ЈАПАНУ ОБИМ	O	K	A	БАРА ЛИТАР	L	O	K	V	A	10. И 5. СЛОВО АЗБУКЕ
ФУДБАЛЕР ВЕРДЕРА ИЗ БРЕМЕНА	M	A	R	I	O	B	A	T	L	E	R	ГЛУМИЦА ЖИРАРДО ДРУГО И ТРЕЋЕ СЛОВО	A	N	I
ВАТЕР- ПОЛИСТ МИЛАНО- ВИЋ	I	G	O	R	УЗВИК ПРИ СКОКУ НОВИ ПАЗАР	O	P	A	ЧЕТВРТИ САМО- ГЛАСНИК ГЛУМАЦ ДЕЛОН	O	★ ОРЕГОН	B	R	O	D
НАШ ПИСАЦ ЗМАЈ	J	O	V	A	N	J	O	V	A	N	O	V	I	E	ШКОЛА
КОЊИ	A	T	I	УЗГАЈИ- ВАЧ ПЕРАДИ	P	E	R	A	D	A	Р	ГРАД У СРБИЈИ	N	I	Š

УКРШТЕНИЦИЦА

ВОДОРАВНО: 1. Тврђење; 7. Потомци Европљана у Јужној Америци; 8. Ситан део материје; 9. Лемилице; 11. Главни град Грчке; 12. Отврднуће и смежурање унутрашњих органа.

УСПРАВНО: 1. Ткач; 2. Окретати, ротирати; 3. Француски физичар и зоолог (термометар од 80 степени); 4. Игра с плочицама; 5. Упишите: Њ. Л.; 6. Вердијева опера; 10. Њива добијена паљењем шуме.

1	2	3	4	5	6
7					
8				■	
9				10	
11					■
12					

ЖЕЊАЏКА

Легура се бакра лије, у том граду Сицилије.

ПОВРАТНА РЕЧЕНИЦА

ГЛЕДАЈ ТЕЖИШВАР!

А шта ћемо тамо купити? То ћете открити тако што ћете ову реченицу прочитати почев од одређеног слова, доћи до краја реченице, а затим се вратити на почетак и доћи до слова од којег сте кренули.

РЕБУС

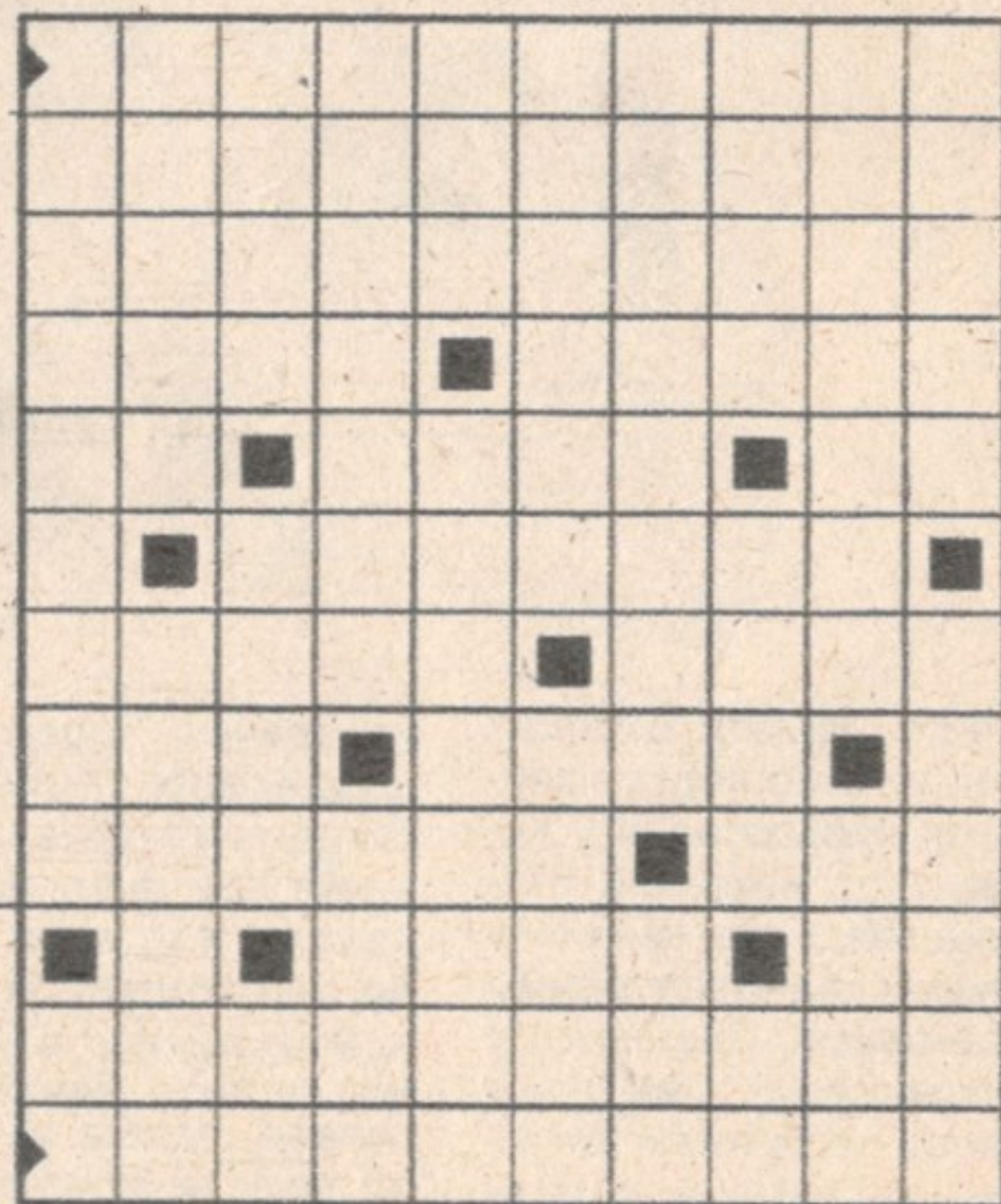
АДРЕСА

ВЛАДО МАНЦЕ

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

У смеру стрелица упишите имена и презимена центара наше кошаркашке репрезентације (са слика). Укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа.

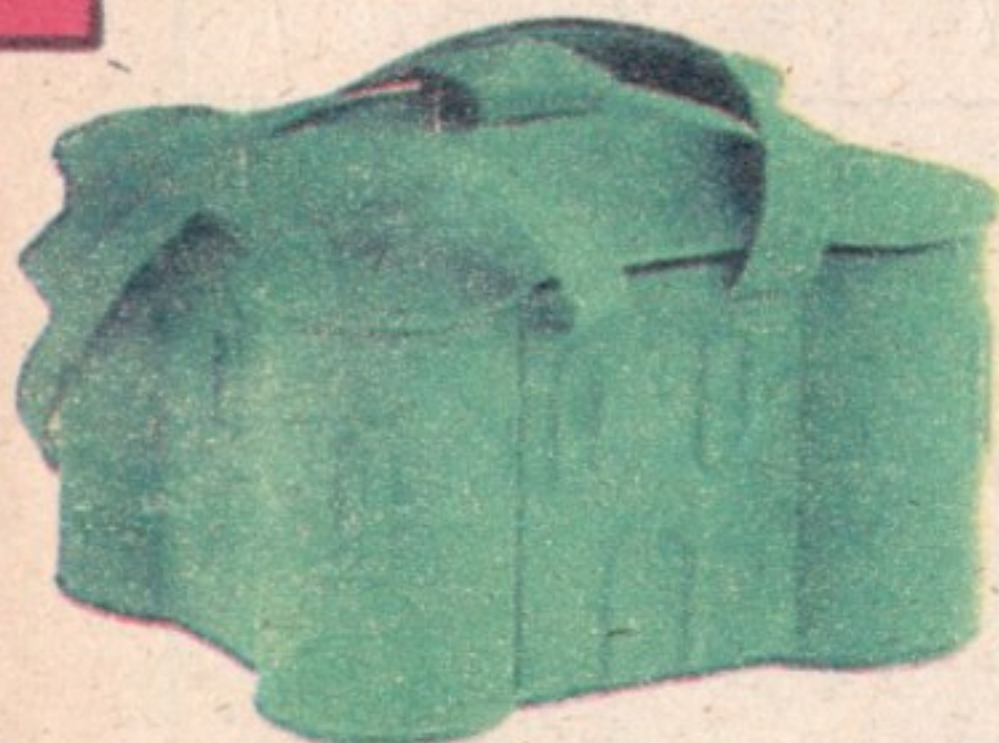
АДАНА, АЗЕМ, АЛАР, АЛАТ, АМЕРИКАНАЦ, АН, АНИЛИН, АРАЛИЦА, АТ, ВОНА, ВРАТА РАЈА, ДАКОТА, ДЕ НИРО, ДОРИЈАН, ЕЛАТИВАН, ЕНИ, ИВИК, ИН, ИТАЛИЈАН, ЈЕН, ЈЕТИ, КНА, ЛЕМОН, ЛИМА, МАЛАЈАЦ, МАНИ, ОЛАЛА, ОНИКС, ОР, ПЗ, ПРОМАКНУТИ, РАТИ, РЕЗОНАТОРИ, РИСТИЋ, ТОМИ, ТОНА, ТРС, УВ, ЦИЦАН.

Решења се налазе на страницама "Мале поште".

ЗАМАК ЗА ПОНЕТИ

Не, ово што видите није кућа за лутке, ни раскупусана главица кеља већ најновија торбица из зимске колекције Нина Ричи. Има облик средњовековног замка и произведена је

у три различита модела, од сваког само по 25 нумерисаних примерака. Све ташне су зелене као трава и израђене од преврнуте јагњеће коже. Дивне, али безобразно скупе. Цена 2.500 DEM.

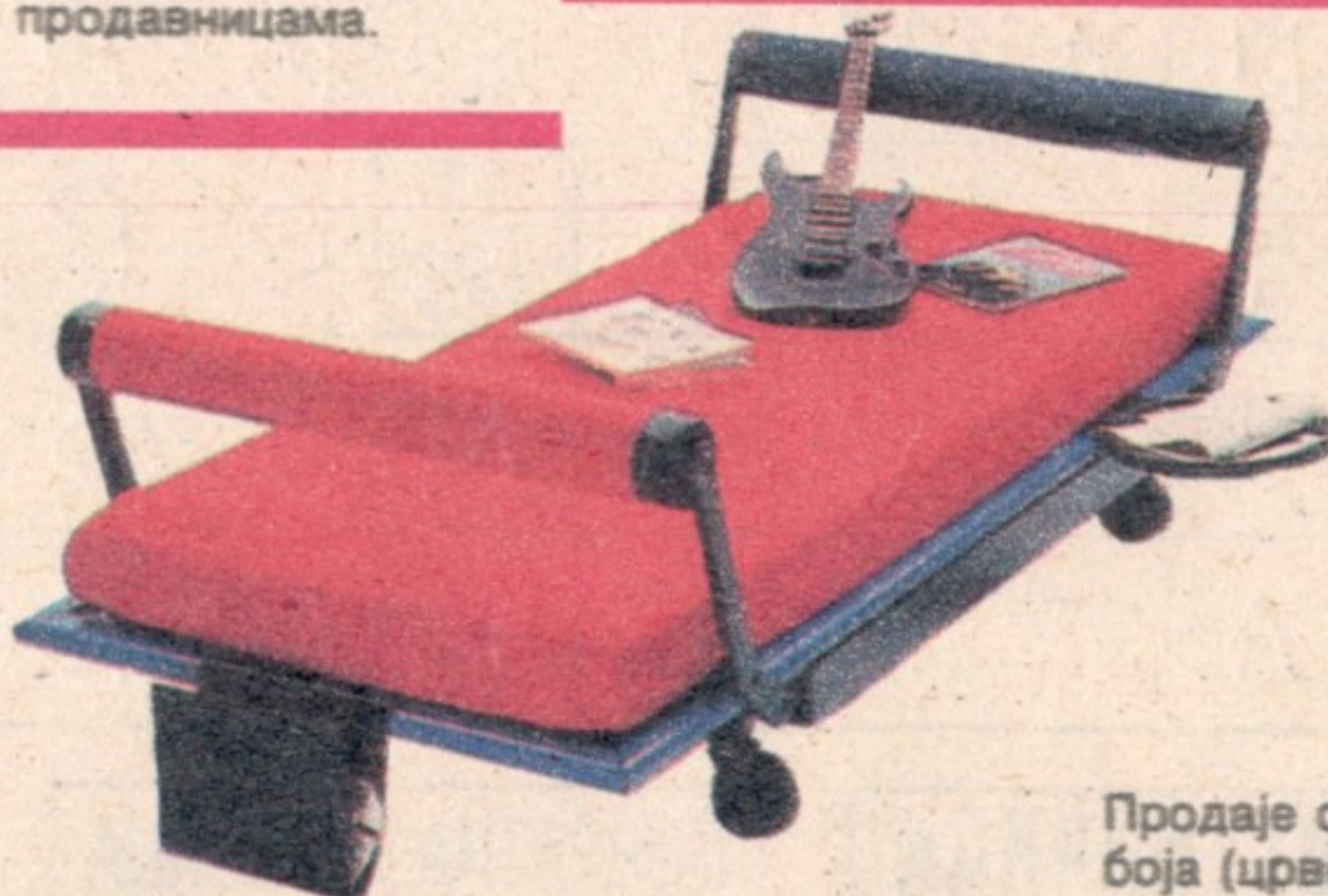

МИНИ ТРИО

Уместо аларата за гланцање ципела за исте паре можете

да купите ову и следећу суперпрактичну ствар. У углу мале кухиње овај „довитљиви“ апарат назван „3 у 1“ не само што кува на две рингле и пече, већ – кад поједете оно што сте спремили – судове само потрпате у мини машину за прање (у њу стане 16 тањира, 10 чаша, плус есцајг). Минијатурни трио на гас кошта 1.300 DEM, на струју исто толико, а микроталасна верзија 1.500 DEM. Повремено се појаве и у нашим продавницама.

ЗА ЛЕЖАЊЕ И ПРИМАЊЕ

Овај лежај није се изборио за улазак у „Забавникову“ рубрику само зато што се вози (има уграђене точиће), већ и због разних других својих особина. Ноћу, наравно, спавате на њему, дању служи

са седење (постелина је нестала у бочној фиоци). Кревет-салон, како га рекламирају, има још и џеп за књиге и новине, сточић за извлачење и халогену лампу.

Продаје се у шест боја (црвеној, плавој, жутој, белој, зеленој и црној) и четири величине: S (90X200 cm), M-140X200 cm, L-160X200 cm и XL-180X200 центиметара. Онај за соло спавање кошта око 1.500 DEM.

ЦИПЕЛЕ У ФРИЖИДЕРУ

Где држати ципеле? – Невоља о коју се саплићу вероватно и у кућама од неколико стотина квадрата, камоли у нашим једноипособним становима. Зашто не у фрижидеру? Овај предвама, испужени ветеран из кухиње који је претуррио преко главе све и свашта, уморио се и више не хлади

(амерички модел из шездесетих година). Више не хлади, али зато може да вам очисти, намаже и угланца ципеле захваљујући уграђеном аутомату с четкама. Успут „вентилира“ ципеле, патике и чизме за које је предвиђена доња фиока. Дobar штос! Чекајте док не чујете цену 2.800 DEM.

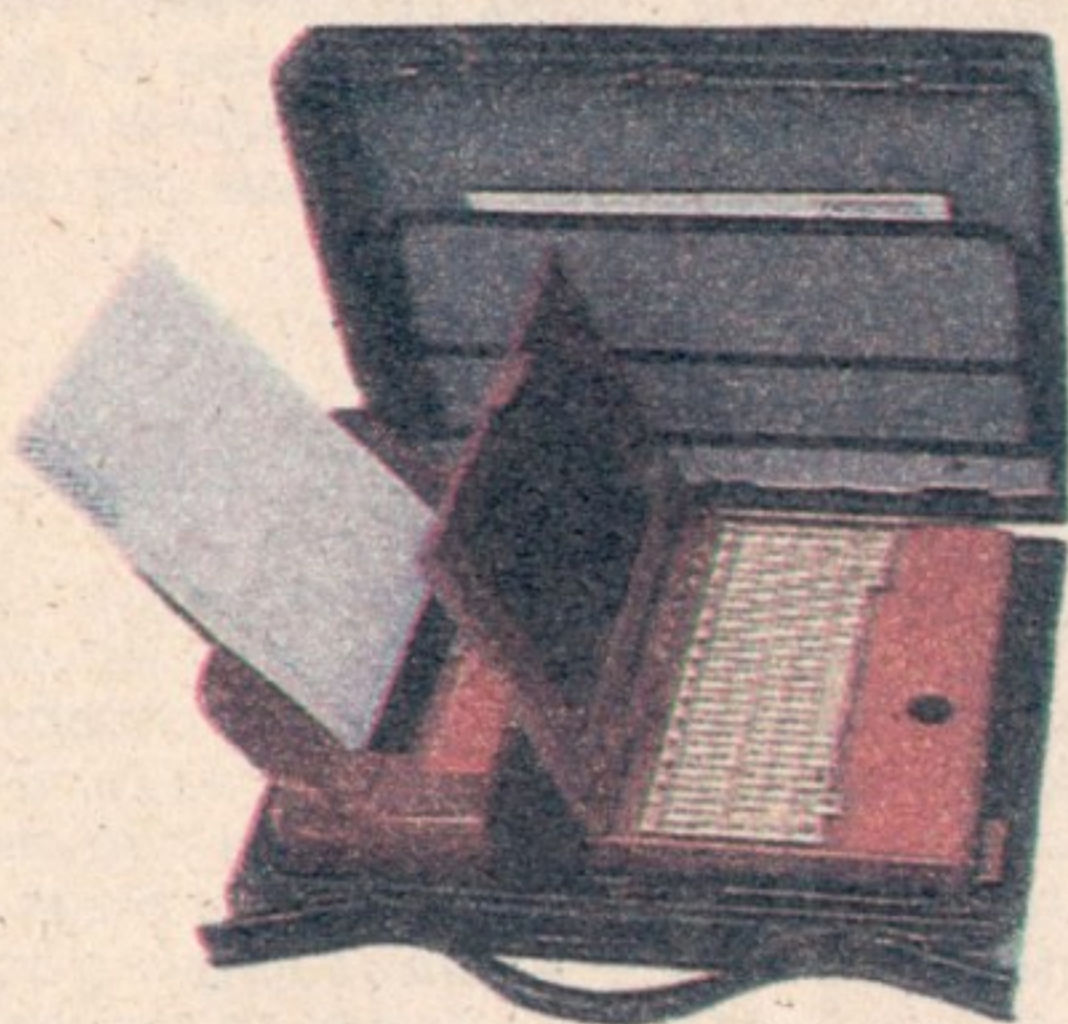
10 ПУТА ИЗДРЖЉИВИЈЕ ОД ОБИЧНИХ

Да замажу очи, обећавају купцу ималина за две године, бесплатно.

Кад се сваки власник наочара изнервира? Кад примети огреботину на стаклу, кад пада киша а он нема чиме да их обрише, кад зими уђе у топлу просторију а оне се замагле и учине га беспомоћним... Е, доста је било! Нова стакла, „једносмерна“ (он види вас, ви његове очи не) и са златним одсјајем, 10 пута су отпорнија на огреботине од обичних, а ни киша им не може ништа – капи једноставно склизну с њихове површине, не остављајући траг. Не смета им ни пара у препуном тролејбусу јер нема кондензације. „Хидрофобне“ наочаре, српски речено одбојне на воду, потписује Реј Бен, цена 330 DEM.

ПОРТАБЛ КАНЦЕЛАРИЈА

Али, нема пара за Реј Бен наочаре нити фрижидер за гланцање ципела ако се не ради и заради. „Сав свој биро носим са собом!“ – гласи реклама за ову покретну канцеларију која

садржи: компјутер, штампач, модем, меморандуме. Ради на батерије или прикључена на „упаљач“ у колима. Цена: од 5.000 DEM, за црно-белу верзију до 7.000 DEM за модел у боји.

ВИСОКА АУТО- НОМИЈА

Тај исти пословни човек који жури да заради новац и купи све дивне стварчице са ових страница све чешће то чини не аутомобилом већ

После једноставног укључења у струју два сата касније можете да наставите пут.

на мотору. Још ако је еколошки... Управо један такав електрични скутер спрема се да ових дана пусти на тржиште „Пежо“ најављујући да овај мотор који ради на струју по својим могућностима може достојно

да стане поред бензинског скутера. На пример, стартује брзо: 100 метара достиже за 12 секунди, без пуњења може да пређе 45 километара (статистика каже да „корисници“ у просеку возе 30 километара дневно).

Једноставним притиском на дугме возило се пребације на економичнији режим и тада скутер може да вози без пуњења 70-75 километара. Агрегат скривен испод седишта прикључује се на градску мрежу. Време пуњења: пет сати ако је батерија потпуно истрошена, али су два сата довољна да се допуни до 95 одсто од укупног капацитета (под условом да нема рестрикције струје). Љубитеље спортске возње неће привући нови скутер јер његова максимална брзина не прелази 45 km/h, а онај ко буде тако јурцао тих 60 минута неће имати „снаге“ да се врати кући!

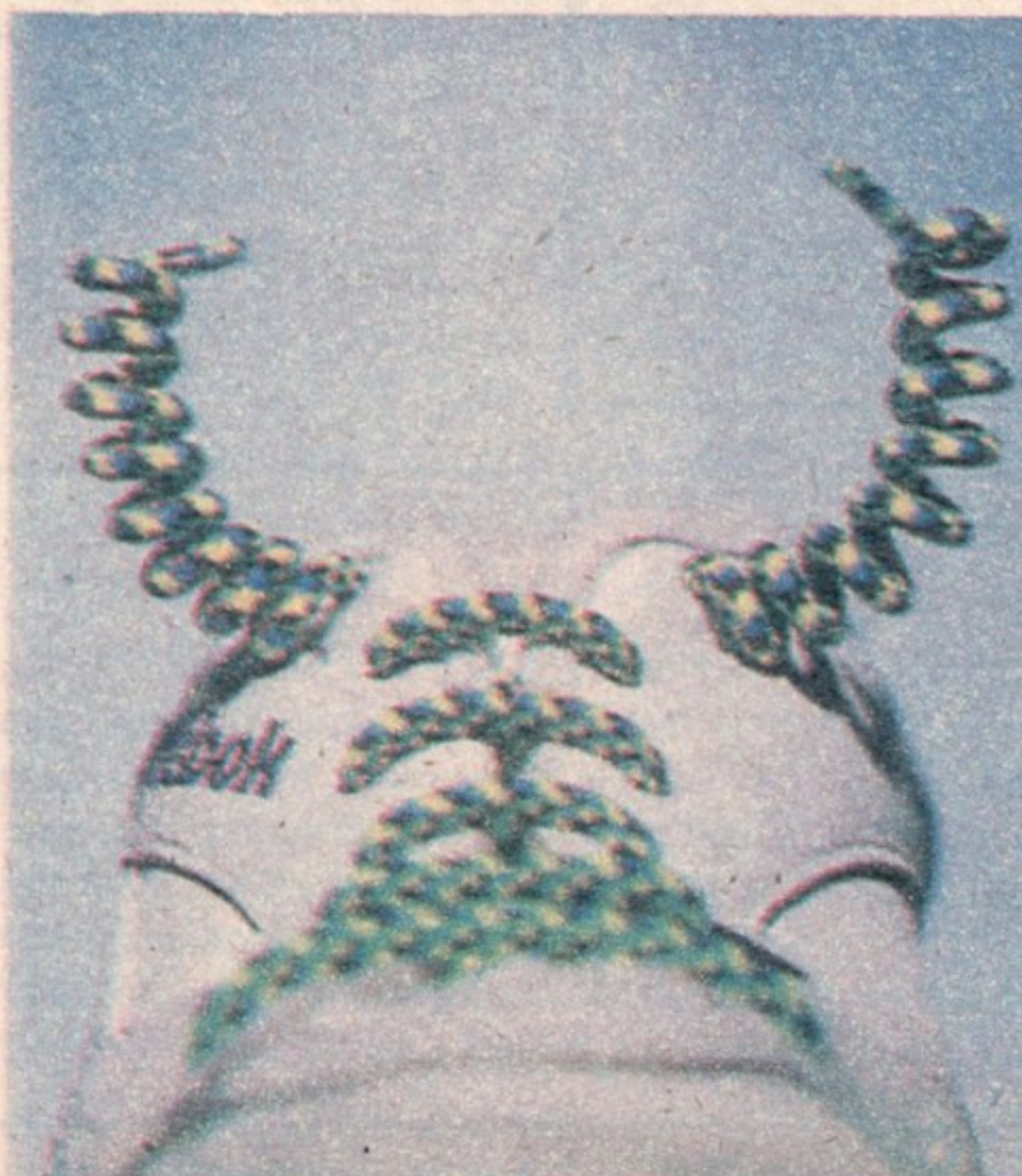
ОПРУГЕ у ВАШИМ ЦИПЕЛАМА

Ко није позавидео кенгуру на томе како скаче? Е, сад, и ви можете то исто са новом лудом справом која је освојила свет: кенгу џампс вам омогућава да табанате у месту, скакућете, па чак и да трчите. Одличан начин, кажу произвођачи, да очарсну бутине и смањи се обим „задњих делова“. Скакуће се углавном на чистом ваздуху (чувајте се пошљунчаних стаза!), али и у кући. Цена: око 300 DEM.

СМРТ ЧВОРОВИМА!

Ко нема новца ни за скутер, ни за „скакалке“, може за старе патике да купи нове суперпертле. Децу ће сигурно одушевити овај проналазак: симпатичне пертле које се нити везују нити развезују већ се једноставно уврте и после разврте. Нема више везивања машиница, нема мртвих чворова. (Родитељи, чувајте гајтан од телефона). Цена: напосокон нешто приступачно – око 11 DEM.

Уређује: Вито Недељковић

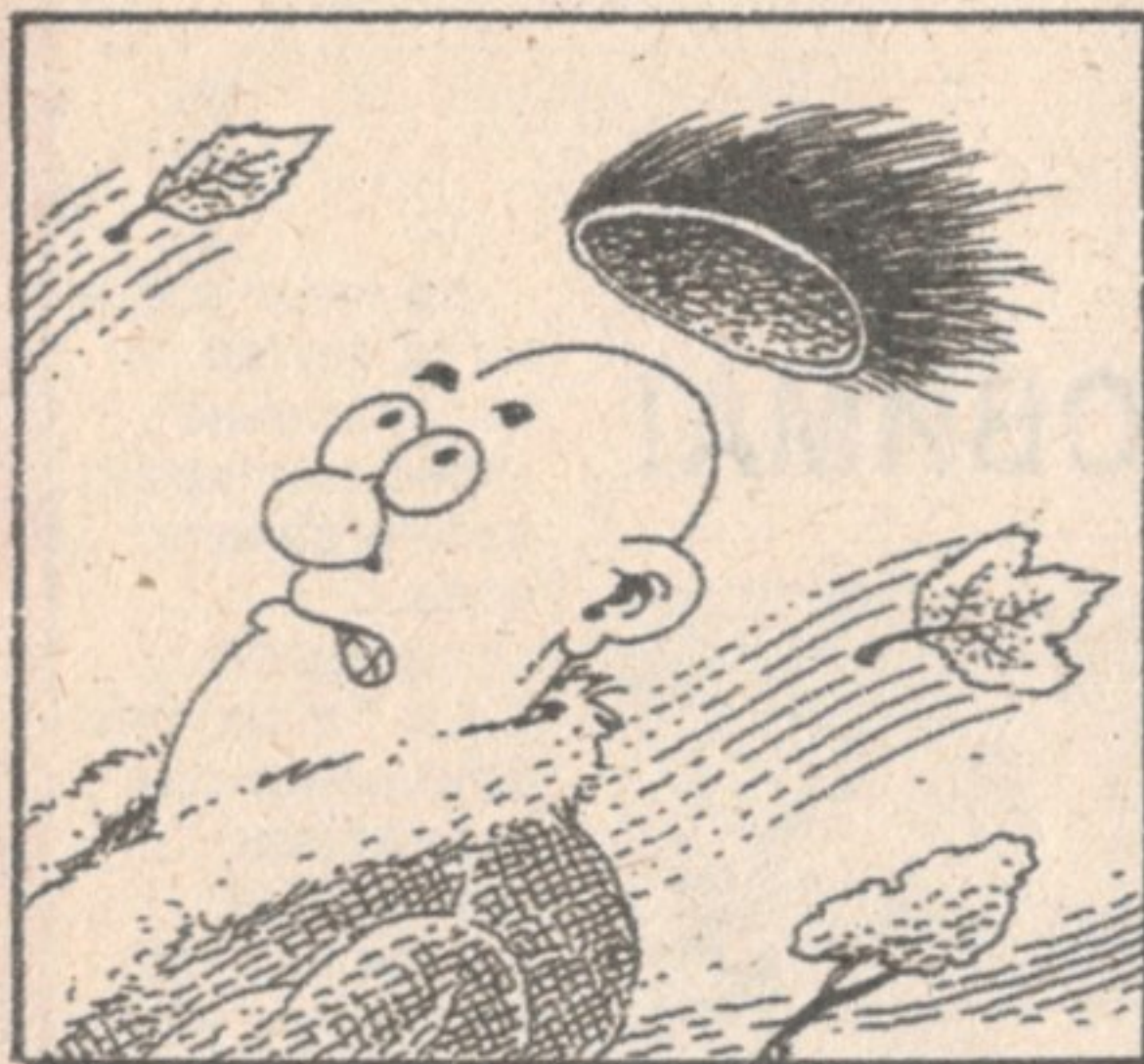
Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Опет о коси за перике и о перикама

Желела бих да ми дате адресу неког власуљара у Београду који откупљује косу. Уједно бих молила да ми одговорите када су перике почеле да се носе.

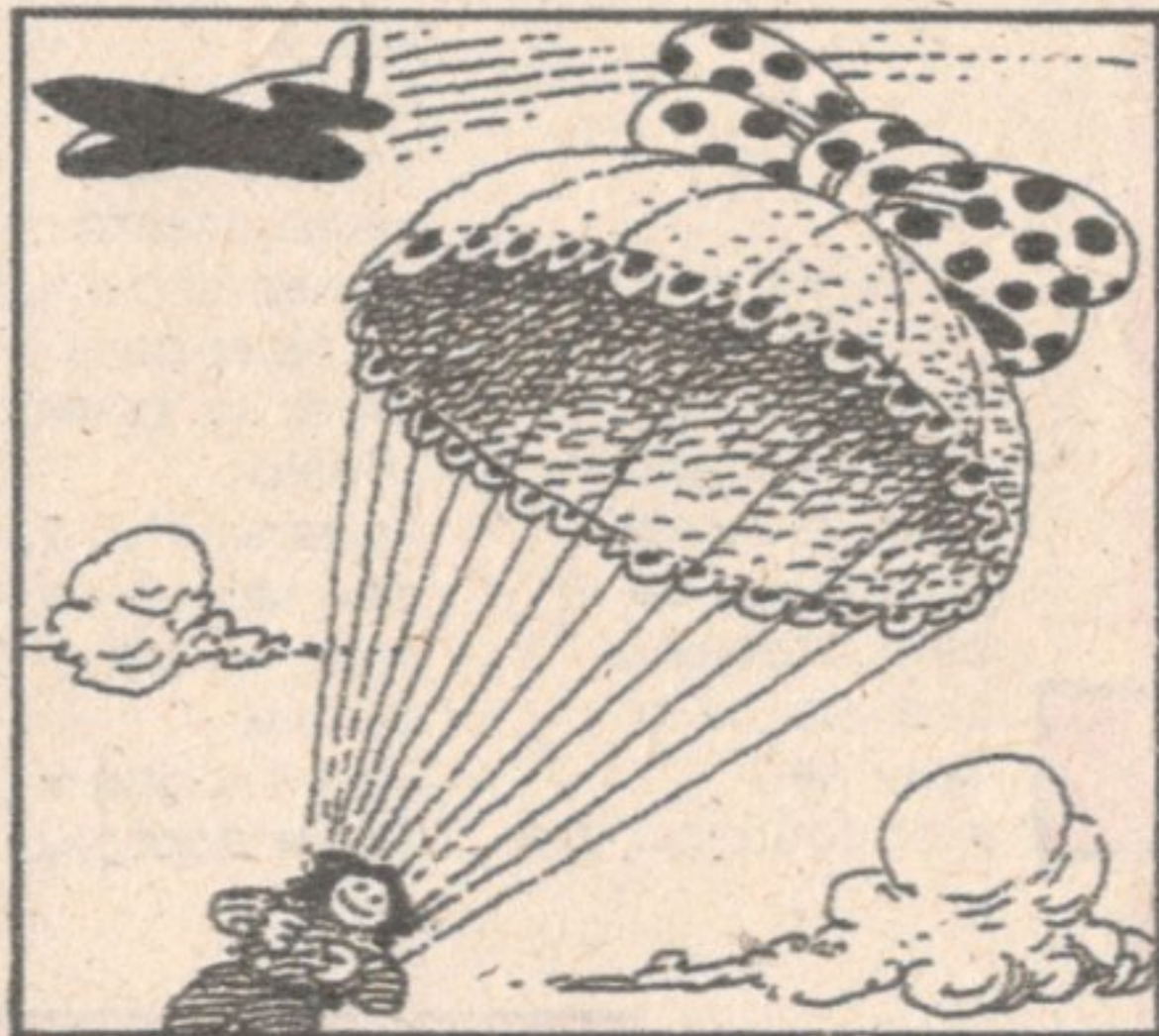
ДРАГАНА
Земун

Пре осам месеци добили смо, у кратком временском размаку, двадесетак писама наших читатељки које су сазнале да коса може добро да се прода и тражиле да им дамо адресу „тог власуљара у Београду“. Тада смо објавили да смо проверили и сазнали од најстаријег и најбољег власуљара у Београду (који је желео да остане анониман јер од

сличних понуда није могао да се одбрани) да се килограм најквалитетније и најгушће косе откупљује за свега стотинак немачких марака, а не, како су многе девојке чуле, око хиљаду марака. Навео је и податак да један килограм косе чини и до пет кика или плетеница што, опет, зависи од дужине и дебљине плетеница. Знамо да ће тебе и још неколико наших читатељки (које су се у међувремену јављале са сличним питањем), овај одговор разочарати, као што је то, највероватније, било и пре осам месеци.

Да одговоримо и на твоје друго питање. Перике су се носиле још у старом Риму, када је владао обичај да жене брију главу и уместо косе носе перике које су мењале и по неколико пута дневно. Занимљиво је да су се перике у средњем веку готово изгубиле из употребе, да би се тек почетком 16. века, у време Луја XIII, поново појавиле, наравно, опет код жена. Али, у доба владавине Луја XIV, затим Луја XV и XVI, перике постају украс мушких глава и право сталешко обележје.

Прва жена падобранац

Члан сам падобранске секције, одушевљена сам овим спортом и надам се да ћу у њему нешто постићи. Волела бих да сазнам ко је прва жена која је скочила падобраном?

С. И.

Јабука код Панчева

Као прва жена падобранац у енциклопедијама је уписана Елизабет Гарнерин која је још 1814. године извела око 40 скокова из балона, куполастим падобраном не много сличним данашњем. Један од тих скокова изведен је са висине од 150 метара, што је био њен рекорд.

Крајем 19. века падобрани су усавршени и због свог аеродинамичног облика онај у облику кишобрана показао

се најбољим, па је Немица Кете Паулус у раздобљу од 1888. до 1910. године извела 197 скокова из балона, а да се при том није чак ни огребала. Њен рекордни скок, који је Извела у Парми 1892. године био је са висине од 2000 метара и зато је многи сматрају првом женом падобранцем. Њено, несумњиво богато и драгоцено, искуство помогло јој је да направи модел падобрана који је веома успешно коришћен у Првом светском рату.

Очајна

Била сам три дана на екскурзији и спавали смо у лепом наизглед уредном хотелу, али ја сам по повратку кући нашла у коси неколико ваши. Била сам очајна, прала сам косу три пута дневно посебним шампоном који је мама купила у апотеци, али и даље живим у страху да се нека опет не појави, па зато недељу дана не идем у школу.

„ОЧАЈНА“
Ужице

Разумљиво је што се осећаш веома непријатно, утолико пре што си увек много водила рачуна о личној хигијени, како кажеш у једном делу писма. Али, ето, догодило се захваљујући претпостављамо, недезинфикованој ћебади у хотелу. Верујемо да је ова епизода са вашима код тебе већ прошлост, па зато и нема разлога да будеш очајна и не идеш у школу.

Пријатељи и „пријатељи“

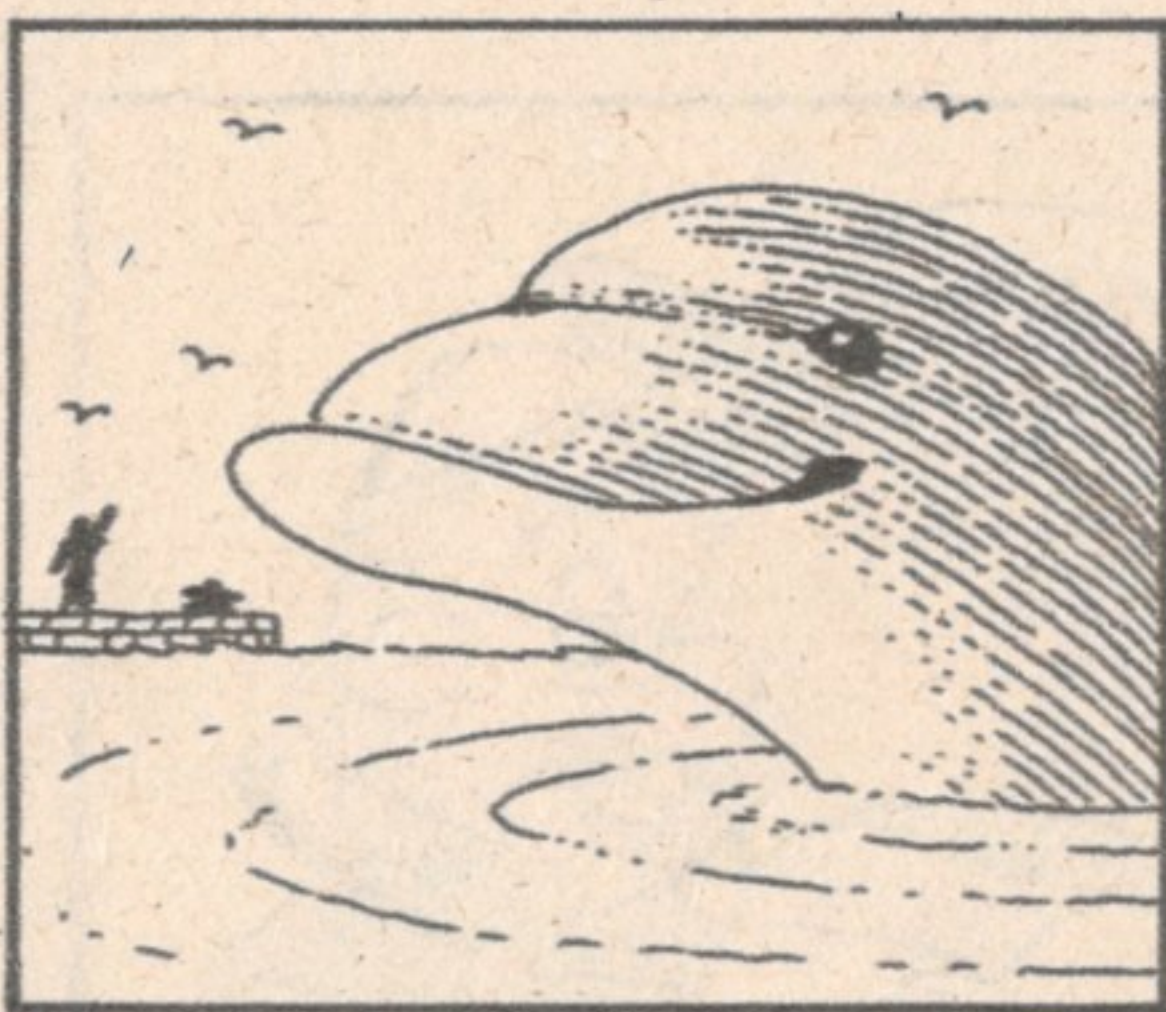
Случајно, на часу, другарица у клупи иза мене приметила је на мојој коси ваш и од тада је за мене настао пакао. Моји најбољи другари почели су да ме избегавају и да ме исмејавају као да сам губав. То није учинило само троје ученика из мог одељења. Скрадио сам косу, перем је сваки дан, али однос мојих другова још се није променио. Шта да радим?

ХЕЛП!!!
Зрењанин

Ништа необично за узраст твојих вршњака који у том добу (пубертету) знају понекад да буду немилосрдни у подсмеванју. То је могло да се догоди сваком од њих јер ваши не бирају главни косу на којој ће се настанити. Но, у свим апотекама постоје веома успешни шампони (на пример: миликор) који после једног или два прања униште ваши и њихове ларве (гњиде). Утехе ради, сад бар разликујеш праве пријатеље.

БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА - КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ... На Ваш захтев шаљемо **БЕСПЛАТАН КАТАЛОГ** са потребним подацима за преко **120 НАСЛОВА КЊИГА** из алтернативних и граничних области и рејкинг а неопходних знања. Све књиге имају **ГАРАНЦИЈУ: Незадовољним читаоцима одмах враћамо новац!** Телефон: 021 / 881-483, или писмом на: **„БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА“, п.п. 23, 21205 СРЕМ. КАРЛОВЦИ.**

Био једном један Јоца

Пре три-четири године „Политикин Забавник“ је позвао своје млађе читаоце да се пријаве на конкурс за избор глумаца у филму о делфину Јоци из Бококоторског залива, али од тога није било ништа. Занима ме да ли је бар неко снимео филм о том љупком делфину кога више нема. Кажу да су га убили рибари зато што им је цепао мреже.

КАТАРИНА ВУЈОВИЋ
Беране

Почетком 1989. године „Забавник“ је објавио конкурс намењен девојчицама и дечакима од 10 до 14 година – педесетак изабраних требало је да буду глумци у филму „Делфин Јоца“ (ово је био радни наслов). Предвиђено је да се снима у продукцији филмске куће „Филм и тон“ из Београда и у режији Станка Црнобрње.

Жири је направио шири избор глумаца – изабрано је 59 девојчица и дечака – али до снимања није дошло јер је наша кинематографија у то време била у веома тешкој материјалној ситуацији, а благовремено није нађен спонзор, неко ко би сносио трошкове снимања. Тако је једна лепа идеја и намера пропала, а данас би такав филм био веома занимљив, макар као подсећања на овог необичног становника Бококоторског залива.

Многи не знају да је делфин Јоца био, заправо, женка и да се у Заливу појавио у лето 1984. године у пару са још једним делфином. Рибари су одмах почели да се жале да им придошлице растерују рибу и цепају мреже и једног делфина је следеће године стигла њихова освета. Остао је само Јоца који је, усамљен, почео да тражи ново друштво – девојчице и дечаке. Тако је постао велики пријатељ и друг у игри девојчице Лине Гопчевић, сада већ девојке, која му је и дала име Јоца не знајући да се ради о женки. Лина је, како је 1989. године написао наш новинар Петар Милатовић, била са Јоцом на „ти“.

Под именом Јоца овај делфин ушао је и у званична документа Скупштине општине Котор која је 18. јула 1987. донела Акт о заштити делфина Јоце. У првој тачки Акта пише: „Нико не смије делфина Јоцу тјерати из предјела Залива, прогонити, хватати га или узнемиравати, а поготово повриједити или уништити“.

Све до овог лета Јоца је био атракција и заштитни знак Бококоторског залива. Последњи пут виђен је пре два и по месеца. Многи мештани из Котора и

околичне мисле да га је стигла казна рибара из Залива, али у ове приче професор биологије на Природно-математичком факултету у Подгорици Ивица Милошевић, иначе Которанин, не верује.

– Јоца, иначе женка, припада врсти великих делфина, тешких до 300 килограма и дугачких до 2,5 метра, веома интелигентних, који лако и радо успостављају везу са човеком, посебно са млађима. Приметио сам, као биолог, да је мало више узнемирен(а) и да осећа близину мужјака из Руског делфинаријума који је тада боравио у близини, у Бијелој. Можда је, као зрела женка, примила сигнале својих сродника који се појављују у јатима на улазу у Јадранско море. Што год да је, ја увелико гајим наду да ће нам се Јоца вратити и поносити нас показати своје наследнике.

О делфину Јоци ипак је снимљен филм, додуше не играни него документарни. Снимио га је Владимир Манојловић из Телевизије Београд.

Тамара Милинковић, 34306
Венчани – 8 година, сакупља постере и слике.

Милош Стакић, Радничка 66,
15314 Крупањ – 9 година, сакупља стари новац и марке.

Александра Стошић, Црвене
заставе 2/7, 34000 Крагујевац – 14 година, воли музику.

Јована Миловановић, Краља
Петра I 147, 11400 Младеновац – 11 година, воли техно музику.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

Скандинавка: в, самострел, Аза, оро, Омск, лук, п, ован, шиба, мерачи, ОТ, п, Ота, в, аја, змај, Оки, локва, Марио Баспер, Ани, Игор, опа, о, брод, Јован Јовановић, ати, перадар, Ниш; Укрштеници: тврдња, Креоли, атом; д, лемила, Атина, цироза; Мењалка: месинг, Месина; Повратна реченица: Дајте ми шваргле; Ребус: најгори начин (на „Ј“ гори „НА“ чин); Адреса: Младеновац; Мозаичка укрштеница: Владе Дивац, резонатори, Американац, Томи, опала, ан, јети, ин, р, Малајац, Адана, Алар, јен, тона, и, анилин, трс, и, ивик, ат, промакнути, Зоран Савић, А, Б, В, Г питалице: 1в, 2б, 3а, 4б, 5г, 6б, 7б, 8г, 9в, 10г; За бистрооке: стрелица; Анаграм: Андре Агаси; Индирект: улице (у лице); Осмосмерка: Станић; Укрштеница: чанак, Авала, ригер, Лорка, ина, Иса, чипке, стора, алт, то, Апатин, р, солница, гранит, ар, новинар, х, Унац, Леси, танин, мај, ица, шљива; Палиндромни ребус: Милорад Павић („Ћ“ ива, „П“ дар, „О“ Лим); Анаграм: зубна паста. Енигматске стране припрема: ЕД „Ђорђе Натошевић“, Сомбор Уређује Славко Бован Аутори: Димовић, Живковић, Милин, Мунишић, Ј. Недић и Бован.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2291

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси
Директор „ПОЛИТИКЕ“
Хаџи Драган Антић

Издаје НП ПОЛИТИКА Д.О.О.
11000 Београд, Македонска 29

Штампа графичко предузеће
„Штампарија Политика“

В. д. Председника колоније „ПОЛИТИКА“
Томица Ракчевић

Уредник сценарија Мирјана Маринковић
Ликовно графички уредник Соња Јашовић
Редакција Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић
Техничка редакција
Душан Глушац, Радоје Савић,
Зоран Петковић и Радана Весовић
Секретаријат Зорица Филиповић
Дописници „ПОЛИТИКЕ“ из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Дарко Рибникар (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Вериса Рупар (Будимпешта) Момчило Пјантелић (Пекинг), Радислав Ђук (Атина)

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
Македонска 29, 11001 Београд, П.факс 124.
Телефони: секретаријат 3224-471,
редакција 3224-483, техничка редакција 3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,
претплата: 3228-776.
Маркетинг агенција: Македонска 31/1,
телефон 3220-645.
Рукписи, фотодографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу
1 месец 19,50 динар, 3 месеца 58,50 динар,
6 месеци 117,00 динар.

Претплата на жиро рачун број:
40801-603-3-42104, уз обавезну назнаку:
НП „ПОЛИТИКА“ – ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
Полуплатила – возом: 90 DEM, 40 USD
или противредност осталих валута.
Полуплатила – авионом:
I група-Европа: 129 DEM. II група-Блиски исток: 130 DEM. III група-Африка, Азија: 135 DEM.
IV група-Америка, Канада: 136 DEM. V група-Далеки исток: 138 DEM. VI група-Јужна Америка: 144 DEM. VII група-Аустралија: 146 DEM.
или противредност осталих валута
Претплата се врши преко фирме
„EINS PLUS ZWEI“ GmbH, FRANKFURT/M
у противредности валута USD или DEM и то:
DEUTSCHE BANK AG, F/M. (BLZ 50070010)
3a DEM – KONTO – 092430800
3a USD – KONTO – 05092430801
Код уплате ОБАВЕЗНО навести – „Сврха плаћања“
ПРЕТПЛАТА НА „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ – откуп дуга.
Копију уплате ОБАВЕЗНО послати на факс
бр. ++ 381 11 3228 776 или на адресу:
ПРЕДУЗЕЋЕ „ПОЛИТИКА“ 11000 БЕОГРАД,
29. НОВЕМБРА 24/1, ЈУГОСЛАВИЈА

Годишњу претплату на лист не примамо.

Hanna-Barbera's

ПОРОДИЦА КРЕМЕНКО

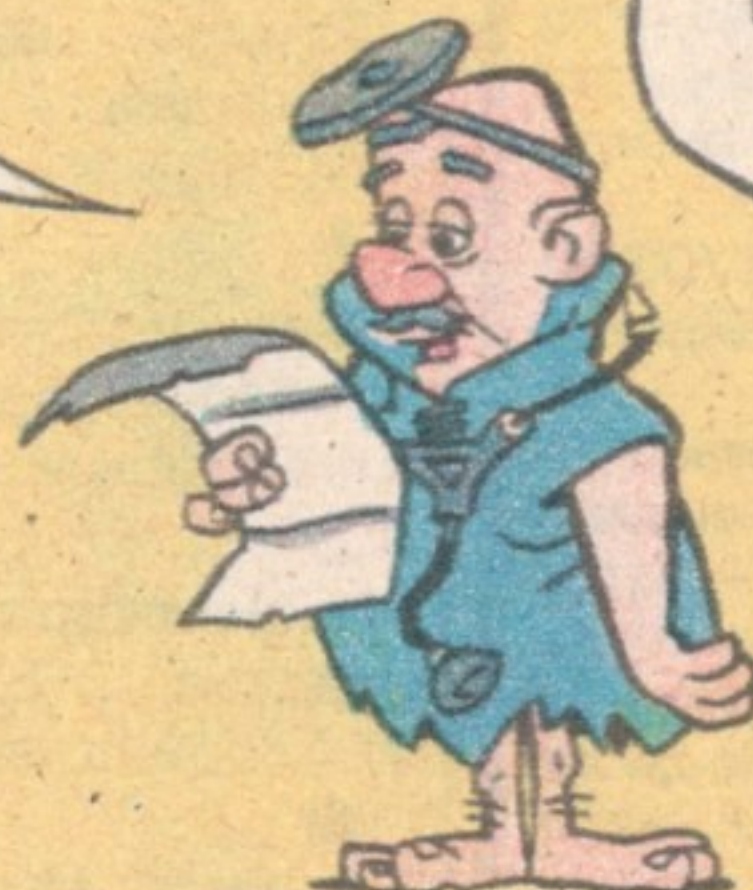
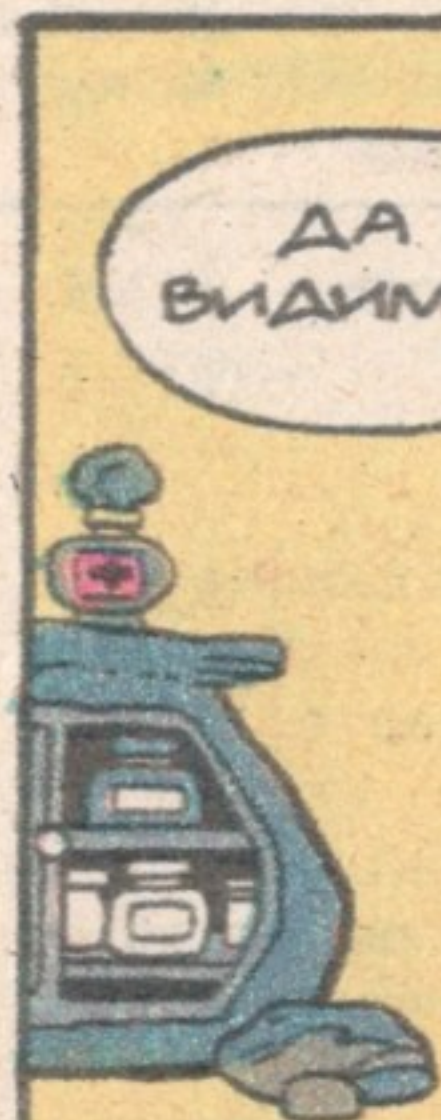
ХМММ...

ХМММ...

ДА
ВИДИМО...

ДОКТОРЕ,
МОЛИМ ВАС,
ПОЖУРИ-
ТЕ!

© 1982 TURNER ENTERTAINMENT CO.
DIST. EDITORS PRESS SERVICE, INC.

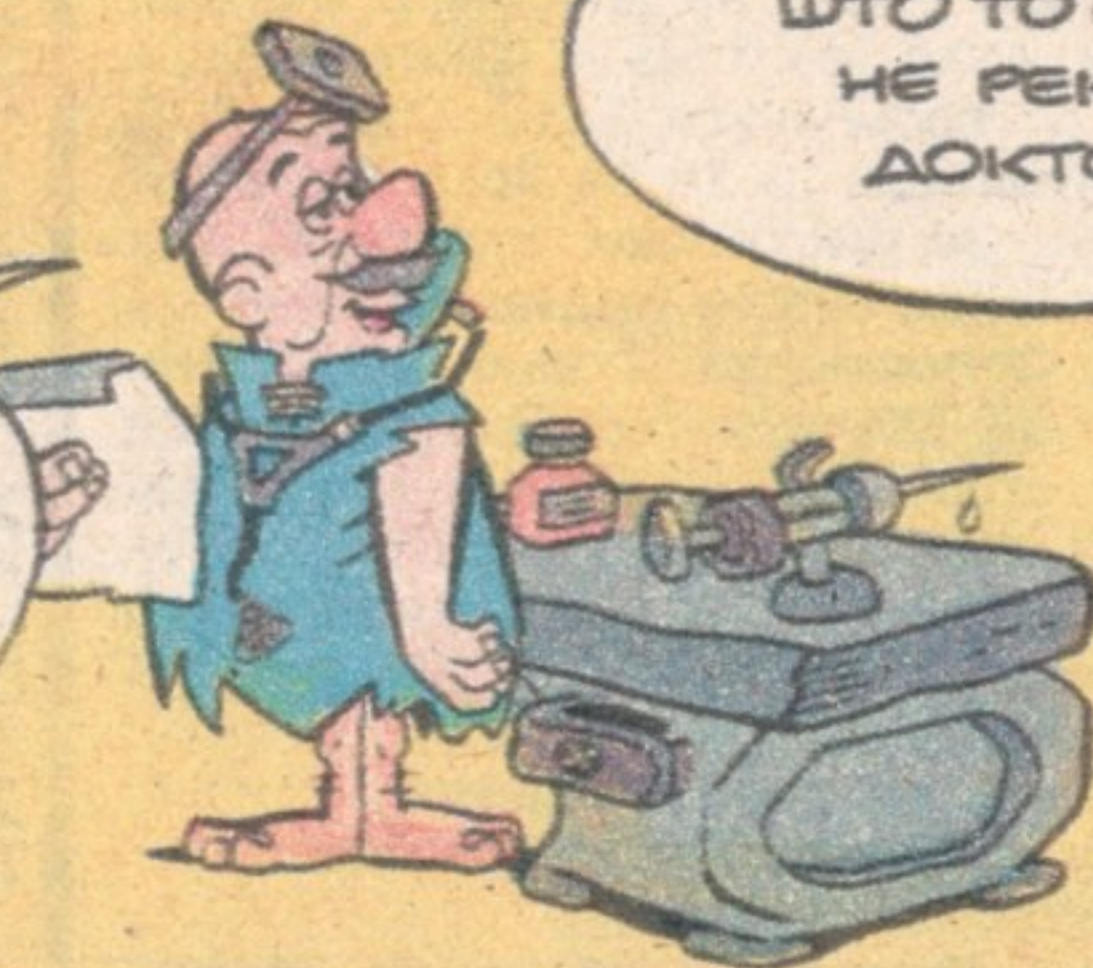
ОРЕДЕ,
СТРПИ СЕ
ЈОШ КОЈИ
МИНУТ!

ИМАМ ЗА ТЕБЕ
ДОБРУ ВЕСТ!

ТВОЈОЈ МАЦИ
ИПАК НЕ МОРАМ
ДА ДАМ ИНЈЕК-
ЦИЈУ!

ШТО ТО ОДМАХ
НЕ РЕКОСТЕ,
ДОКТОРЕ?!

7-19

✱
Научите да кажете не. Биће вам корисније него знање латинског.

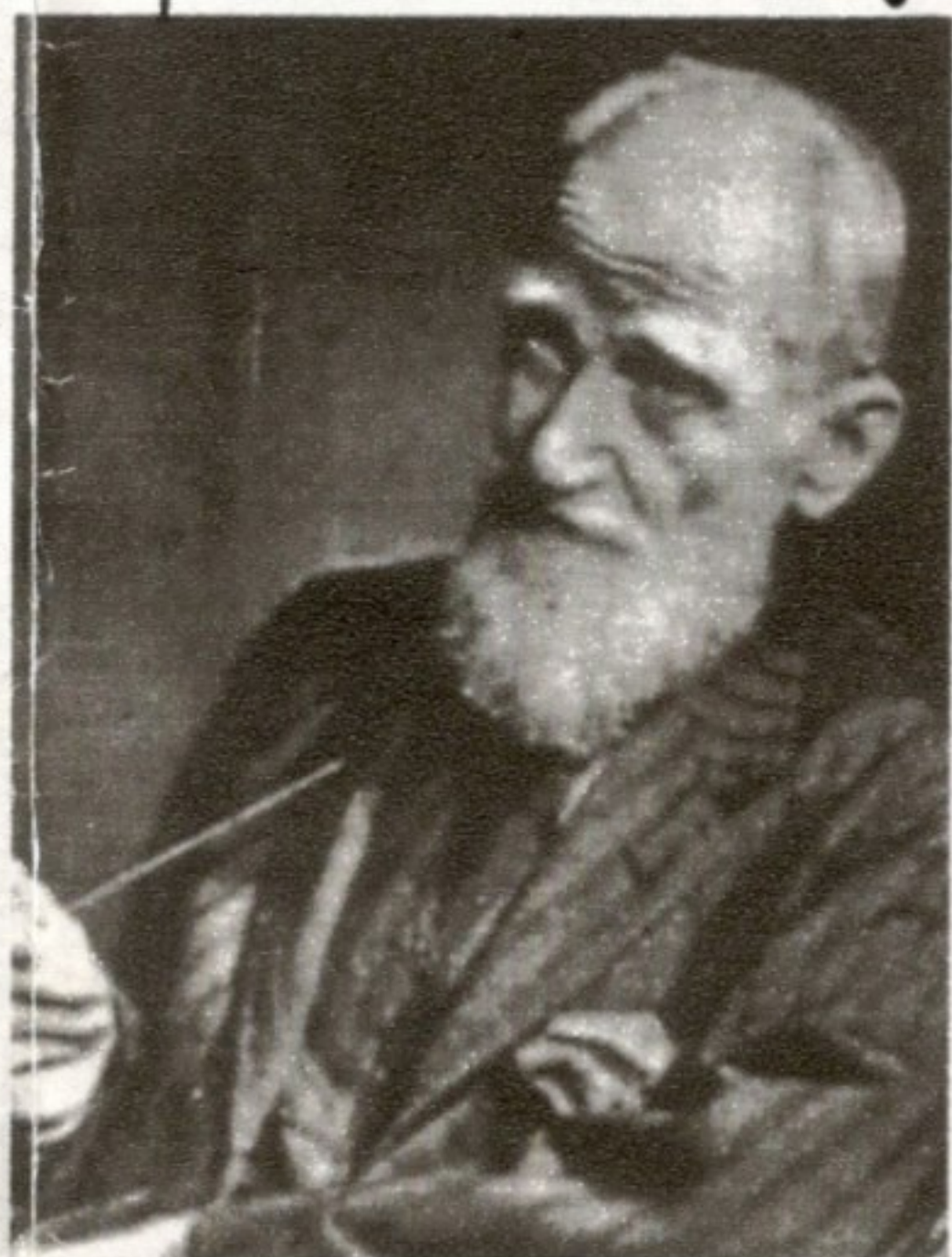
Хауард Спринг
енглески књижевник
(1889 – 1965)

✱
Само будала проверава дубину воде обема ногама.

Афричка пословица

✱
Живот се мери према депима, а не према данима.

Пјетро Метастазио
италијански књижевник
(1698 – 1782)

У животу постоје две трагедије. Једна је кад не постигнеш жељу свога срца, а друга када је постигнеш.

Бернард Шо
ирски књижевник
(1856 – 1950)

РЕКЛИ СУ...

✱
Постоји само један морал као што постоји само једна геометрија: те две речи немају множине.

Антоан Риварол
француски писац и новинар
(1753 – 1801)

Бол за изгубљеном ствари много је већи него што је она сама вредела.

Момчило Настасијевић
српски књижевник
(1894 – 1938)

Вољена жена не стари.

Максим Горки
руски писац
(1868 – 1939)

✱
Причекајмо да жена престане да буде лепа да бисмо могли да оценимо њену праву вредност.

Едуард Пајрон
француски књижевник
(1834 – 1899)

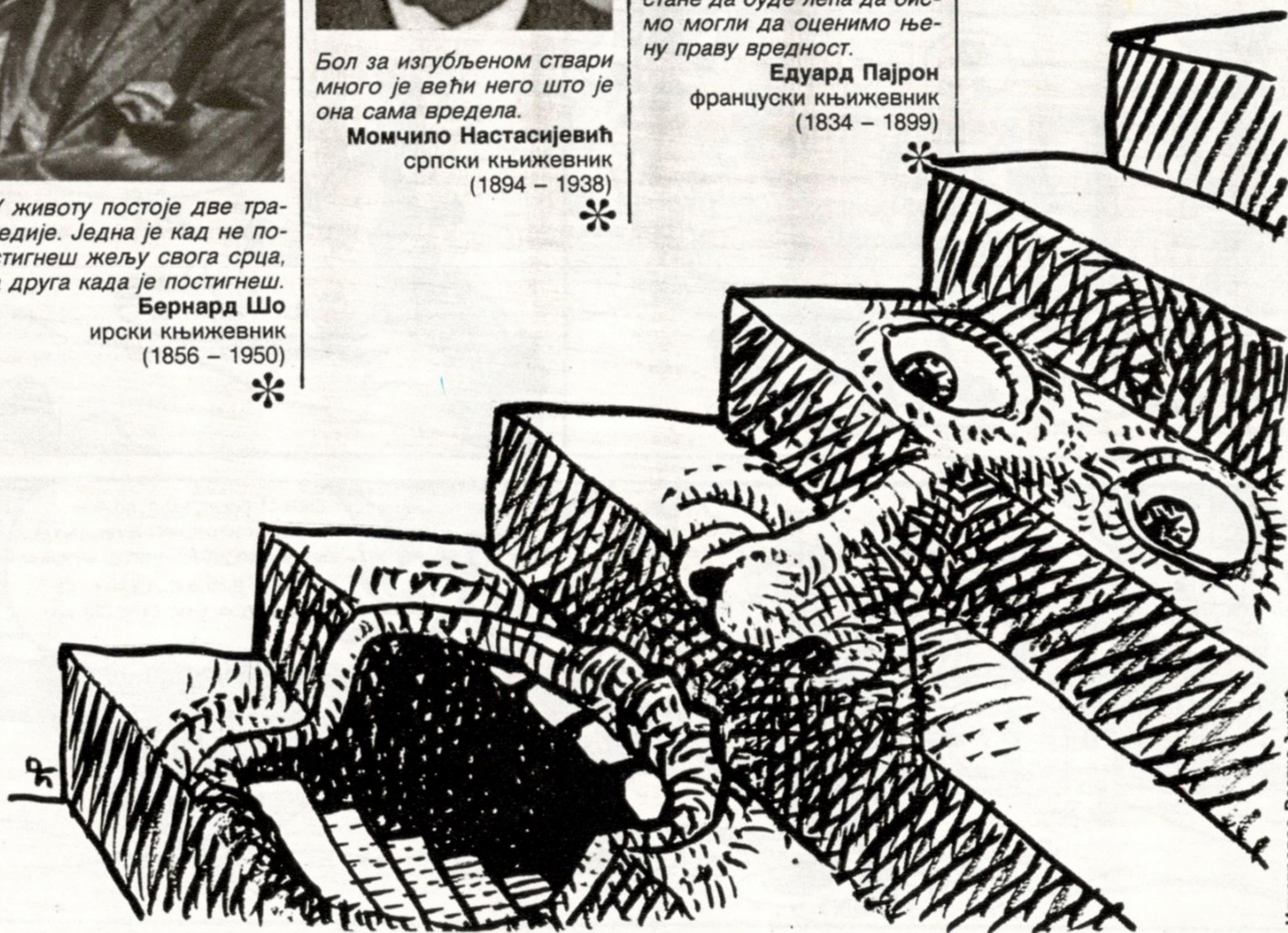

Допуштам да ружно говоре о женама само они који су заборавили да су имали мајку.

Уго Фосколо
италијански песник
(1778 – 1827)

✱
Грешити је људски, то признати је надљудски.

Карл Ларсен
шведски сликар
(1853 – 1919)

Илустровао Растко Њирић

